

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

YOL
Kitap IV

Parti ve Fraksiyon

KIVILCIMLI

okumaları

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

YOL

Kitap IV

Parti ve Fraksiyon

köXüz

dijital yayınlarından alınmıştır

İÇİNDEKİLER

Sentezleşmeye Doğru Son Konak.....	9
Fraksiyonculuk Karşısında Komünist-Leninist [Tavır].....	15
1-Fraksiyonculuk.....	15
2-Fraksiyonculuğun Açıklanması.....	19
3-Fraksiyonculukla Mücadele.....	21
Parti ve Fraksiyonlar.....	29
Anarko-Bundizm: Dar-Azınlıkçılık.....	33
I-Teorisyenler Sapıklığı.....	35
II- Örgüt Sapıklığı.....	37
III- Küçükburjuva Batıl İnançları.....	45
Dar-İşçilik Komünizm Softalığı Ültimatoculuk.....	47
I- İlkellik.....	50
II- Demagojik İdeoloji ve Sapık Taktik.....	61
III- Provokasyon.....	68
IV- Uçların Birleşmesi.....	75
Parti Gelişiminden Rakamlar.....	79
Konak Yakmak ve Bolşevikleşme.....	89

Sentezleşmeye Doğru Son Konak

1927 tutuklama ve mahkemesi Parti tarihinde belli başlı bir dönüm noktasıdır. Bunu polis bile sezmiş ve 1929 İzmir mahkemesine verdiği müzekkerede, 1927'ye kadar, salt işçi istemleri ve düşünsel akım vadilerinde hareket eden komünist örgütünün, o tarihten itibaren devlet aygıtına karşı açıktan açığa hücum ve saldırılarda bulunduğunu kaydetmiştir. 1927'ye kadar, hareketin kolay legalitesinden kalma hızla, işçi sınıfı üstünde gereksiz bir safra olarak kalan kuyrukçuluk, 1925'ten beri başlayan panik manzarasını son kertesine vardırıarak, hareketle doğrudan doğruya kopuşmaya mecbur kalır. Ondan sonra, burjuva safralarına geçen aydınlar, üç kolda efendilerine hizmet etmeye girişir: Eli edebiyatça kalem tutanları uçkur peşkir edebiyatına dökülür, "salon edebiyatı"na girişir; kendilerine bir ideolog süsü verenleri, ikinci ortaçağ deccallığı ile maddecilik adına "yeni nesle" en afyonlu mistisizmi sunma girişiminde bulunurlar; bu iki yetenekten de yoksun olanlar, doğrudan doğruya polisin emrinde, işçi hareketinin devrimci öncülerini avlamakta zağarlık [av köpekliliği] ederler..

Polisin sözü ve kuyrukçuların işi bize neyi gösteriyor?

Birincisi, 1927'den sonra Türkiye Komünist Partisi'nde Bolşevik taktiğin muzaffer olduğunu; 146 yoluyla 171. ceza kanunu maddesi o tarihten beri uygulama alanına geçiyor.

İkincisi; Parti içinde kuyrukçuluk mücadelesinin resmen bittiğini ve kuyrukçuların Parti dışında alçakça komünizme saldırışlarını. Uçkur peşkir edebiyatçılarıyla kadrocular teorik alanda, provokatörler ağı pratik alanda; birileri dolayısıyla, ötekileri doğrudan doğruya poliste kayıtlı ve polisin emrinde, komünizme karşı çalışıyorlar. Kuyrukçuluk ajanlığa "evrimleşeli beri", Komünist Partisi'ne karşı burjuva polisinin en sadık, en tutulan müttefiki oldu.

1927 ihaneti ile taçlanan 1925 bozgunu, gericiğin mutlak zaferi ve burjuva diktatörlüğünün bütün şiddetiyle hüküm sür-

mesi üzerine, hazırlıksız partilerin, iç hastalıklı örgütlerin başına gelen paniklerden biridir. Şu halde Parti'de, 1927'den sonra, tarihen yapılacak iş neydi? Her panik ve anarşi devirlerinde Lenin'in yaptığı. Yani:

1- Pişkin ve sadık işçilerden en bilinçlilerini doktriner komünizm bilgisi ve işi ile yetiştirmek. 1902-1903 sıralarında Lenin bunu yaptı. 1905 devriminden sonra gelen 1907 bozgunundan sonra aynı Lenin, 20-30 pişkin işçiyi böyle yetiştirmeye girişti.

2- "Fil conducteur: Taşıyıcı ip": Bütün ülke ölçeğinde, hareketi toplayacak, geliştirecek ve güdecek biricik merkezi organ.

Bu iki işi birer sözcükle özetlersek; 1- Parti cihazını yeni baştan yapmak; 2- parti ajit-propunu sistemleştirmek. Bu iki nokta üzerinde ileride durmak üzere, bu basamaktan sonra, yapılması gerekenleri değil, olan bitenleri oldukları gibi saptamaya devam edelim. Fakat, devam etmek için, konakların genel karakteristikleri üzerinde bir kere daha duralım.

Buraya kadar geçen araştırma ve çözümlenmelerinde, Türkiye'deki komünist hareketin esas itibariyle olumsuz yanları üstünde yürüdüm. Bu, ilk sözlerim sırasında kurduğum plana uymak ve çizgiden ayrılmamak zaruretidir. Hedefim, komünist hareketin yanlışları, sapıtmaları, bozgunları hakkında öz nedenleri çıkarmaya uğraşmak, geçmiş olayları, daha çok olumsuz yanlarından eleştirmek ve bu açıklama ve eleştirilerden çıkan mantık sonuçlara göre, hareketin geleceği için el yordamıyla değil, ileriye görerek yönelmektir.

Genellikle devrimci faaliyet deyince üç şey anlıyoruz: Ajitasyon, Propaganda, Örgüt... Türkiye'de şimdiye kadar geçen komünist hareketi konaklarını bu bakımdan birbirleriyle kıyaslayacak olursak:

1- Ütopizm dediğimiz Onbeşler ve Halk İştirakiyyun devri, içerikce Bakuninizme ve popülizme benzerler. Fakat "komünizm" hakkında hiç mi bir şey yapmamışlardır? Bu devrin olumlu yanı, komünizmin, hatta sözcüğünün etrafında bile olsa, şöyle böyle bir ajitasyon devresi oluşundadır.

2- Aydınıklıkçılık ve gözlemci-denetçilik basamaklarından ibaret olan kuyrukçuluk ne yaptı? Rusya'da yuvarlar döneminin yaptığına benzer iyi kötü bir Marksist propaganda. Sözcüklerin kullanması kolay. Fakat 1927'den öncesine damgasını vuran kuyrukçuluğun propagandası yalnız soyut ve ölü değil, aynı za-

manda hareketten kopuk olduğu kadar kendisi de didik didik bir propaganda "yamalı bohçası" idi.

3- 1927'den sonrası başlayan konağın egemen niteliği ne olacak? Bu gidişin mantık sonucu: Örgüt! Propagandasız, ajitasyonsuz örgüt ne kadar kısır ve ölüyse; örgütsüz propaganda ve ajitasyon da o derece cansızdır. 1927'den sonra açılan konak, geçmişin bütün deneyimleriyle biriken (ajitasyon + propaganda + örgüt) derslerinin uluslararası deneyimlerle birleştirilerek meydana getirecekleri en yüksek sentezine, biricik proletarya keşif koluna, Bolşevik Parti'ye kavuşmak konağı idi. Egemen sınıfları, kaçınılmaz sonlarında, ayaklarını yerden kestirerek sallandıracak olan sehpa ajitasyon - propaganda - örgütünün bir ayağı noksan olsa tutunamazdı. Bu üç ayak bir bütündü. Ayrı ayrı hiç iken, birleşince hep olacaktı. Doğaldır ki, burada sözkonusu ettiğimiz; Bolşevik ajitasyon, Bolşevik propaganda, Bolşevik örgüttür.

Herhangi bir senteze varmak için tez ve antitezin çatışması teorik olarak şarttır. Program ve Tabiye [taktik] sorunlarında örgüt içinde kuyrukçularla çatışan devrimci atılım, bu son senteze erişirken aynı yerde, aynı tarzda engel ve pürüzlerle karşılaşmayacak mı? Teorik olarak buna da evet. Somut alanda örgüt olgunluğu ile biricik keşif kolu bilinci kudretine yükselen Türk komünist hareketi, önünde hangi güçlülere rastladı? Yine kıyaslamamızdan ayrılmamak ve önceden açılmış bir yolu gereksiz iyi niyetlerle geçilmez hale sokmamak için, Bolşevik Parti'nin bu konakta karşılaştıklarını hatırlayalım: 1903'ten sonra Bolşevizm kiminle uğraştı? Onlarca sene, sağlı sollu oportünizmlerle, ekonomizmin örgüt işlerinde devamı ile, düpedüz ya da tersine Menşevizm ile.. Bir kere çözümlenmemizin bu noktasına geldikten sonra, artık parti tarihinin geçmişi hakkında, aşılış, değeri, önemi kalmamış konaklarına ait değil, partinin güncel durumu üzerinde yürüyeceğiz. Bundan önce yürüye geldiğimiz gibi, bu alanda da gereksiz feryatları kıskırtma ihtirasından uzak kalındığı oranda, en basit görünen noktaları bile asla üstünkörü atlamamak, keskin Leninist çizgiden sapıtışları amansızca açığa vurmak zarureti vardır. Bugünkü parti konağı, Bolşevik Parti'nin hangi konağına karşılık geliyor? Dedik: İkinci kongresinden sonraki konağına.. Pek de yersiz bir rastlantı eseri olmayarak, Türk Komünist Partisi'nin 1927'den sonraki durumu, ikinci kongresinden -biraz geçce de olsa- sonraya kalıyor.

Bu konakta Türk Partisi, hangi akımlarla karşılaşacak? Onu da söyledik... Ancak örneğin bugün Türk Partisi Bolşevik Parti'nin 1905'inde mi, 1907'sinde mi, 1910'unda mı... neresindedir, sorusuna "kesin" bir cevap vermek oldukça yapay kaçır. 1927'den sonra başlayan konaktaki mücadeleler nicelikten öte nitelik bakımından araştırılmaya değerler. Biz de onu yapalım.

Türk komünist hareketinin ütopyizm devri "yamalı ajitasyon" idi. Orada proletarya ile proleter olmayan sınıfların ajitasyon atılımları kolkola yürüyorlardı. Hazırlık devrinde "yamalı propaganda" manzarası üstündür. Orada kuyrukçuluk ile devrimcilik, kırık dökük ideoloji parçacıkları halinde yanyana gelmiş, yapma bir birlik göstermeye özeniyordu. 1927'den sonraki devirde yamalılığın üstün geldiği alan örgüt alanı oldu. Son zamanlara kadar göze çarpan "yamalı örgüt" durumudur. Örgütün bir ucu provokasyon batağında başlar, ötekisi en ... [üç kelime okunamadı] konspirasyon çekirdeklerinde biter. Evet, Leninizmde parti, yalnız kendi, devrimci örgütlerinin değil, ama işçi sınıfı örgütlerinin de bir hiyerarşisidir. Anladık. Ama bu basamaklar zincirinin halkaları polise ve emniyet genel müdürlüğüne kadar bağ yaparsa, bu fecidir. Her devrimci ve gizli örgütte provokatörler çıkar. Eğer o örgüt yaşıyor, genişliyor, güçleniyorsa; sınıfla, ezilen sınıflarla üye alışverişi yapıyorsa, hata da yapıyor, herhangi bir provokatörün, bir gün örgüt süzgecinden içeriye kayması ihtimalinin kesinlikle önüne geçemez. Ancak gerçek Bolşevik partinin niteliği, bu gibi provokatörlerin, birinci olarak derhal çabukça ve kolayca tanınması; ikinci olarak parti için, geçici de olsa, kapsamlı, öldürücü değilse bile bir süre için harekette istikrarı bozucu olmasına meydan vermemesi ile belli olur. Oysa ki, partimizde polise molise karşı bu iki koşul tam gerçekleşmiş midir? Hayır. Bir provokatörün ortaya çıkarılması için çok kere büyük bir tutuklama faciasının patlak vermesi beklenir. Böyle büyük tutuklamalar ise, henüz, örgüt zaafalarını bozguna çevirerek, hareketin istikrarını paramparça etmektedir. Niçin? İşte 1927'den beri beyinleri balyozlayan en müthiş "niçin"i söyleyelim: Birincisi parti sınırlarının keskin ve yalınca yükseltileme-yişi. Bunu ileride, örgüt konusunda genişçe göreceğiz. İkincisi fraksiyonculuk, hizipçilik, bölümcülük, "örgüt yamalılığı."

Parti'nin bünyesini, sarp Bolşevik yasasına ve örgüt ilkelerine göre kuracak yerde, herrastlanılan unsurun "revolusyonalizm"ine,

devrimci yapmacılığına ve gösterişçiliğine, ya da sırf poliste gördüğü işkence, yediği dayak ölçüsüne dayanarak örgüt temelleri atmaya kalkışmak, her zaman bilimsel mücadeleyi bırakmak, Leninizmin örgüt bilgisine ve ışığına, burjuva ve küçükburjuva sağduyusunu ve gizemciliğini tercih etmek olur. Hiç kuşku yok ki devrimci kanatlanmış bir Bolşeviğin ana niteliklerinden biridir. Ancak onu gösteriştten ayırmak ne kadar ince ve güçtür. Polisin cenderesi bizim için en iyi taraktır; biz polis işkencelerinden burjuvazinin hayalinden bile geçirmediği derecelerde yararlanırız. "Memnunuz." Çok kere işkence, Lenin'in tabiri ile, "iyi taneyi karamıktan" ayırır. Fakat işte o kadar. Çok kere, her zaman değil. Biz pek çok kereler gördük ve biliyoruz ki, polisin işkencesi sorunu oldukça göreceli bir durumdur. Pek çok kereler beklenilenin tersi sonuçları da verebilir ve vermiştir. O halde parti ilkelerine dönelim.

1927'den sonra, Türk Komünist Partisi'nde, hatta, örnekleriyle göreceğimiz gibi, parti sınırlarını bile baltalayan, parti birliğini kasıp kavuran ve partiyi -bir savaşçı yoldaşın oportünizm hakkında kullandığı sözcük ile- "yamalı bohça"ya çevirmek derecelerine gelen kasırga nedir? Örgüt ve yasa birliğine en büyük suikast, **fraksiyonizm**, hizipçilik, bölücülüktür.

Şu halde, sorunun tarihçesine, son konağın karakteristiğine bu açıdan girelim.

Fraksiyonculuk Karşısında Komünist-Leninist [Tavır]

Böylece, geldim, günün fraksiyonculuğuna dayandım. Fraksiyonlar karşısında, her Leninci komünist nasıl tutum alacak? Bunu ustalarımızın deney ve derslerinden işleyerek çıkarayım. Ve bu çıkacak sonuca göre yönelerek fraksiyonları gözden geçireyim... Bu alanda da, "ıcat" edilecek yeni bir çığır aramaktansa, açılmış çığırda yürümek doktrinerliğe sığar.

1. FRAKSİYONCULUK: Marksist komünizmde her şey gibi, fraksiyon da mutlak bir dava değildir. Hatırlıyoruz: Lenin, program ve taktik üzerinde bir birlik kurulmadıkça, örgüt alanındaki yasa birliğinden bir şey çıkmayacağını "Bir Yoldaşa Mektub"unda bildirmişti. 1910'da Rus Sosyal - Demokrat İşçi Partisi on parçaya bölündüğü zaman, Bolşevik partinin birliği adına solcu oportünizmi kapı dışarı eden Leninizm, Lenin'in diliyle şöyle söylüyordu: Fraksiyon "*parti içinde bazı kanaatlerin toplaşmasıdır.*" "*Bir fraksiyonla kopuşmak, parti ile kopuşmak demek değildir.*" (Lenin, **Tasfiye ve Tasfiyecilik**) Aynı parti içinde iki uç birbirine zıt olabilir. Lenin o zaman bunu söylerken ne demek istiyordu? Ne demek istediğini anlamak için, aynı Lenin'in daha birinci kongre sıralarında yani 1910'dan yıllarca önce söylediğini hatırlayalım: Partinin geleceği şu veya bu fraksiyonun güçlenmesine bağlı olabilir, diyordu. Leninizm her zaman fraksiyonculuğun düşmanı oldu, ancak, yine de fraksiyon güürültüleri, örgüt içinde bir oldu bitti oldukça, onların varlığını görmemezlik asla etmedi. Ve o zaman parti içindeki fraksiyon "*nüanslarını görmemek için kör olmak lazımdır*" (**Ne Yapmalı?**) dedi. Leninizm, fraksiyonculuğu kökünden kaldırmak için, fraksiyonculuğun parti içinde olmayacağını ilan ederek rahat döşeğine yaslanmayı değil, fraksiyonlaşma eğilim-

lerini dört gözle kovalamayı söyler. Lenin 1903'lerde, partinin geleceğini şu ya da bu fraksiyonun güçlenmesi belirleyecektir, dedi. Demek parti içinde **biricik parti cephesini oportünizmle biricik cephe yapmaktan ayırmak** bazen zaruret olabilir. Lenin, parti disiplini adına gerek aşağıdan, gerek yukarıdan gelen "fraksiyon mücadelesini kes" emir ve telkinlerine daima baş eğdi. 1905'te aşağıdan, kitle tarafından Menşevik - Bolşevik mücadelenin kesilmesi istendiği zaman, Menşeviklerin kitle zoruyla sollaştığını gören Lenin, hareketin yararına fraksiyon mücadelesini durdurmaya razı oldu. Gericilik belirincede, Kapri okulunun solcu sapıtmasıyla çatışan Lenin, konferansa fraksiyon mücadelesi uğruna çıkan yayının bırakılması karar altına alındığı zaman, derhal *Proleter Sosyal Demokrat*'ı kapattı. Halbuki Vperiyod (İleri) grubu onu Menşeviklikle itham etmeye devam etti. Bu, Lenin'in parti disiplinine ve birliğine ne kadar aşık olduğunu gösterir. Ancak, aynı Lenin, birlik çabalarının boşa çıktığını gördüğü zaman, bütün ideolojik bataryası ile, sapıklığa yayılım ateş açmaktan geri duramazdı. Leninizm, aynı parti içinde fraksiyon mücadelesini ne zamana kadar kabullendi? Çoğunluğu elde edinceye ve sapıkların yola gelmeleri olasılığı kalmayınca kadar. İlkelerin zaman ve deney mihenginden geçip de layıkıyla durulamadığı o devirlerde, Bolşevik parti tam on yıl fraksiyon boğazlaşması ile uğraştı. Biz de, bir o kadar sene aynı uğraşma ile parti birliğini hiçe saymalı mıyız? Bunun için bir zaruret var mı? Bu soruyu sormaktaki tehlikeyi seziyorum. Fakat herhangi tehlike ve suçlamadan korkanların oportünizme dayanak olacakları muhakkaktır. Açık koyalım, bugünkü Türk partisinde fraksiyon mücadelesi, herhangi bir fraksiyonun parti geleceğinde önemli rol almasını hazırlamak pahasına da olsa, yararlı olabilir mi? Öncelikle şunu söyleyelim, hiç bir partinin fraksiyon mücadelesi, iç hastalığı yararlı olamaz. Lenin fraksiyon mücadelesini yararlı gördüğü için değil, oldubitti olduğu için kabul etti. Bugünkü Türk partisi için böyle bir oldubitti var mıdır, zaruret midir?

Buna cevap vermek için sorunu koyalım: Fraksiyon nedir? Parti disiplinin kemirilmesi. Parti disiplini nedir? Parti yasasının ruhudur, yasa gerekleridir. Şu halde, Lenin yasanın ne zaman gereksiz olduğunu söylemişti? Program ve taktikte birlik kurulamadığı 1903'ten önceki dönemlerde. Tamam. Şu halde

Türkiye’de Bolşevik yasa, Bolşevik disiplin ne zaman olanaklıdır ve başka deyimle fraksiyonculuğu kökünden kaldırmak ne zaman “yararlıdır”? Program ve taktik birliği kurulduğu zaman. Program ve taktik birliği Türkiye’de ne zaman muzaffer oldu? Kuyrukçuluğun “ilan’ı iflas” zamanında, 1927’de. Bu soru ve yanıtlardan çıkan sonuç Türkiye’de, 1927’den beri parti yasası, Bolşevik demir disiplinini, fraksiyon yasağını kurabilirdi. Fakat, kurabilirdi başka, kurdu mu? Eğer kendi kendimizi aldatmaya ve Lenin’in deyimiyle “kör” olmamaya mecbur isek, hayır! Demek Türkiye’de fraksiyon mücadelesi 1927’den beri bir zaruret olmaktan çıkmıştır, fakat olay olmaktan hayır... Leninizm program ve taktik birliğinden sonra, hemen yasa birliğini ve fraksiyon yasağını niçin kuramadı? Çünkü tarihsel olarak ekonomistlerin bir metamorfozu olan Menşeviklerle tümüyle kopuşamamaya mecbur kalmıştı. Oysaki, Türkiye’de kuyrukçuların taktik ve program ayrılığı, onları, genişçe bir tutuklamayla bizzat burjuvazinin de bilmeyerek yardımı ile, partiden birdenbire kapı dışarı etmişti. Yani, Rusya’da Menşevik unsurların ekonomizmle organik bağları devam etti. Türk partisinde, yasa birliğine, -eğer çıktıysa ve çıkacaksa,- karşı çıkmış ve çıkacak olan sağlıklı solları oportünist unsurların, hiç olmazsa açıktan açığa, kuyrukçulukla organik bağları olmaması gerekir. Yani böyle bir bağ sezilir sezilmez, mahkûm edilmelidir. Bu böyle olmakla birlikte 1927’den sonra, ne kuyrukçulardan, ne de partiden kopuşamayan, “samimi” veya “cılık” unsurlar bulunmadı mı? Bulundu. Şu halde fraksiyonculuk, bir zaruret olmaktan çıktığı halde, salt bu doğrudan doğruya değil, dolayısıyla kuyrukçulara bağlanmış unsurlar yüzünden oldubitti oldu. Program ve taktik birliğinden fraksiyon mücadelesinin devam oldubittisi, Rusya’ya göre Türkiye’de, iki yönden daha kolay ortadan kaldırılabilir kötülüktür. Öncelikle, kuyrukçuluğun provokasyonundaki apaçıklık, örgütle kuyrukçuluğun da aynı sonunu gözlerde büyütebileceği için; ikinci olarak geç gelme fazileti sayesinde bugün yasa kırınlığını tepelemek için uzun ikna mücadelesine gerek ve yer kalmadığı için. Bolşevik yasası budur, deyince, kabul etmeyene uğurlar olsun.. Buna karşın bu “uğurlar olsun” henüz açıkça söylenmemiştir. Hâlâ fraksiyon mücadelesinde deney ile ikna gereği, yani bilim yerine parti içinde ampirizm yöntemleri kalkamadı. Niçin? Çünkü parti tarihçesi bilince çıkarılamadı; çünkü her atak, yeni baştan baş-

larken, dünyaya ilk defa, başka bir yıldızdan gelmiş bir durumda kalıyor; partinin teorik çalışması iyi yürümüyor.

Taktik ve program birliğinden sonra yasa birliği ve fraksiyon yasağı kurulabilir, dedik. Doğru mu? Doğru ise, Leninizm niçin 1903'ten 1912'ye kadar fraksiyondan sıyrılmaya kalkışmadı. Ortaya atılacak böyle bir soruyla, şu yanıtlar verilir:

Fraksiyon için yasada bir çatlak kaldı: "Kıvılcım"çıların Menşevik - Bolşevik diye bölünüşü yasanın 1. maddesi üstünde olduğu zaman, bu ayrılık adeta teorik alanda zararsız bir görüş farkı gibi gözüküyordu. Hatta bazı "samimi" işçiler, bir madde üstünde o kadar ısrar ettiği için Lenin'e içerlemişti bile. Lenin, yasa birinci maddesinin Martov'un önerisince kabul edilmesini, "parti vazosunda bir çatlak" saymıştı. İşte bu çatlak "parti vazosunda" kaldıkça, oportünist mikropların parti içine sokulmaları, sonuç itibarıyla fraksiyonculuğun devamı, adeta yasa tarafından görmemezlikten geliniyordu. Bu yüzden "Bir Adım İleri, İki Adım Geri" gidiliyordu.

Ancak Lenin, fraksiyonculuğu kaldırmayı daima istedi: Örneğin, 1905 devrimi bozulduğu zaman, Lenin şöyle yazıyordu: "1906-1907'deki hedefler, parti içinde birliği bulunmayan menşevist merkez komiteyi devirmekten ibaretti." "Şimdi parti inşa etmeye, fraksiyonlarından parti yapmaya, fraksiyon mücadeleleriyle kazanılmış konular yardımıyla partiyi inşa etmeye mecburdurlar." (Lenin, **Tasfiye ve Tasfiyecilik**)

Leninizm daima fraksiyonizmi kaldırdı: Resmen ve formel-man fraksiyonculuk, 10. Bolşevik Kongresi'nden beri yasak edildi. Fakat, Leninizm, biçimce Rus Sosyal - Demokrat İşçi Partisi'nde imiş gibi görüldüğü zamanlarda bile, Bolşevik fraksiyonunu biricik parti ruhunu daima herşeyden üstün ve temiz olarak korudu. Örneğin otzovistleri, ultimatömcuları sinesinde yaşatmadı.

Uzatmayalım. Fraksiyon hastalığı içinde bizde, sorun bütünü tersine görünüyor. Bugün komünist partisi içinde, belki de tek bir kişi bile, Bolşevik yasanın ana esaslarını yadsıma cesaretini gösteremiyor. Yasa sabotajcıları bile, açıkça yasa maddelerine karşıyım, diyemiyor. Rusya'da yasa çatlağı fraksiyonculuğa nedendir. Bizde böyle bir çatlağa yandan olanların kafalarını patlatmaktan kolay bir şey yoktur. Rusya'da, yukarıda saydığımız üç maddeden birincisi, uzun fraksiyon mücadelesine biçimsel gerekçe olmuştu; ikinci ve üçüncü maddeler

de, mücadeleyi fiilen yasak etmişti. Bizde tersine birinci maddede biçimsel bir engel oluşturmuştur. Oysaki ikinci ve üçüncü maddelerin yokluğu ve eksikliği fraksiyonculuğu uzun ömürlü kılıyor. Yani, bugün Türkiye’de fraksiyonculuk ne bir zaruret, ne bir oldu bitti, hatta ne de nesnel şartlarda mümkün olmadığı halde, salt fraksiyonculuk olduğu gibi görülmediği, fraksiyonlara göz yumulduğu, fraksiyonları giyotinlemek istenmediği için, hizip kargaşalığı kaldırılamıyor.

Partide fraksiyonculuk yasak edilince, bir daha fraksiyon çıkmaz değil; yalnız çıktığı yerde batırılır. Ve fraksiyonculuğun, hizipleşmenin aylarca yıllarca parti içinde yaşamasına olanak ve olasılık kalmaz. Partinin, fraksiyonculuğu yok etmek için tarihsel gelişimi olgundur. Eksik olan öznel çabalardır. Bununla birlikte son olayların anlamını iyi kavırıyorsak, bu çabanın da güçlendiğini ve şu halde, hizipleşmeye karşı açık meydan savaşı ilan etme zamanının, mücadele taktiği bakımından da gelmiş ve geçmek üzere olduğunu teslim etmeye mecburuz. Partimizin bu büyük zaafiyetini yenecek kadar gücü kendilerinde hissedenler sonuç alıcı darbeyi vurmak üzeredirler. Bu savaşı başarmak için ne yapmalı? Birinci olarak, fraksiyonculuğun nedenlerini ve gereklerini açıklamalı; ikinci olarak fraksiyonizmle amansız ve çabuk mücadeleye girmeli.. Deneyelim:

2. FRAKSİYONCULUĞUN AÇIKLANMASI: *“Partinin oportünist unsurları fraksiyonun kaynağıdır.”* (Stalin, **Leninizmin Sorunları**) Bu kısa tümce, her şeyi kısaca açıklıyor. Oportünist unsurların kuyruklarından yakalarsak, fraksiyon etkenlerini kapı dışarı ederiz, demektir. Oportünizmi kuyruğundan nasıl yakalamalı? Neresinden tanınmalı? Bu sorulara hemen ve kesin cevap vermek güçtür, ancak belirli bir cevap vermeksizin ciddi eleştiriye girişmek de ondan kolay değildir. Bilinir, sağlıklı sollu iki türlü oportünizm var:

“Marksist, bütün somut durum ve koşulları hesaba katmaya, sürekli olarak anarşizm ile oportünizm arasındaki sınırı bulmaya (bu sınır sürekli, göreceli, oynak, hareketli ve değişiktir, ama vardır, ne anarşistin soyut laftan ibaret ve boş revolyonarizmine, ne de din ve ilh. karşıtı dövüşmekten korkan liberal aydının ve küçükburjuvanın oportünizmine dökülmemeye mecburdur.” (Lenin, **Din ve İşçi Partisi**)

İki uç arasındaki diyalektik sınırı bulmak için Lenin'in bu öğüdünü hiç unutmamalıyız. Ancak bu sadece yöntemdir. Bütün hayatı, bilimsel komünizmden sapıtmalara karşı dövüşmeyle geçen Lenin bize genel yöntemden daha somut ölçü ve nitelermeler de bıraktı.

Oportünizmin sınıfsal kaynakları: Parti içinde, başlıca üç zümre unsurdan oportünizm çıkar. İşçi aristokratları; Sosyal demokrat mücadeleyi yeterli görenler; Yeni proleterleşenler.

Oportünistin nitelikleri: yine Lenin'in saptadığı niteliklerden başlıcalarını kaydedelim:

1) Teorice, devrimi her şeyden üstün tutmamak;

2) Yöntemce, a) Eleştiriden, b) Karmaşık sorunlardan kaçmak;

3) Pratikçe: Kitle içinde tutunamamak;

4) Örgütçe:

a) Yasanın birinci maddesine göre örgüte karşıt üye,

b) Demokrasi gereğinde mutlak bir değer görmek (demokrasi),

c) İçeriği biçimden daha önemli saymak (örgüt biçimdir),

d) Demir disiplin: Otomatizm ve hareketsizliktir (disiplin),

e) Örgütte geciktirici olan şeyi savunmak (proletarya diktatörlüğünden korkmak);

5)Taktik ve programca:

a) Geciktiricilik: "*Her parti içindeki oportünist kanat program maddesinde, taktik ve örgüt maddesinde geciktirici olan şeyi sürekli savunur ve haklı çıkarır.*" (Lenin, **Bir Adım İleri İki Adım Geri**)

b) Politik geniş mücadele zaruri olunca: Oportünizmden korkmak;

6) Üslûpça:

a) Yakalanmazlık: Oportünist, doğası gereği sorunu duru ve sonal bir görünüşte koymaktan çekinir." (Lenin)

b) Önemsenme: Oportünist olduğundan fazla görünmek için kendisine süs verir,

c) Kararsızlık: Oportünist devamlı olarak iner çıkar, bir engelden öbürüne çarpar, sallanır durur: "sonuç aramalar, birbirini bozup ve reddeden iki bakış arasında yalpalamalar, kuşkular ile çepeçevrilir." (Lenin)

d) Suçsuz ve günahsız oluş: Oportünist "suçsuz ve günahsız dileklerle yetinir ve ilh."

e)Parlak ve öten lafazanlık: "*Bir oportünistin, yakından bakılınca tın tın öten cümlelerden, çöküş belirtili (dekadan) kelime oyunundan haşka bir şey olmayan şarlara daima gereksinimidir.*" (Lenin, **Devrimi Örgütlemeli**, İleri, 7 Şubat 1905)

7) Devrime karşı dayanışma: Lenin, oportünistlerle uzun mücadelelerden aldığı deneyimlerle, bize, oportünistlerin hatıra gelmeyen, mantıklı gibi gözükmeyen, fakat daima rastlanılan bir paradoksunu veriyor: Hücumlara uğrayınca hepsi birleşirler!

Şu halde fraksiyonculuk = oportünizm ile dövüşürken, karşımızda o hiç bir noktada toplu, belirli ortak kanaatleri bulunmayan, birbirlerine, her konuda kedi ile fare gibi bakan oportünistçiklerin, sizi hayrette bırakacak bir mucize gösterdiklerini, eleştirilerinize karşı hemencecik biricik cephe yapıverdiklerini görürseniz, "yapmalı bohça"nın bu harikasında, oportünizmin sonucundan başka bir şey aramayın.. O "yarimin eski huyudur."

3. FRAKSİYONCULUKLA MÜCADELE: Ustamızın dediğine göre oportünizmi tanıma planını kurduk. Artık bu plana göre rastlayacağımız olayları karakterize edebiliriz ve kimse de kötü niyetimize hükmetmez. Parti içinde oportünizm var mı? Eğer fraksiyon varsa, evet! Fraksiyon var mı? Geldik işin düğümüne. Ayrı ayrı bütün partilileri bir yoldaş mahkemesi önünden geçirirsek, belki hep birden hizipçiliğe müthiş küfürler savuracağız. Fakat somut "var mı, yok mu?" sorularına belki de çoğu önüne bakmakla yetinecek. Bence bu anlamlı susuş bile oportünizmin "yakalanmazlık" üslûbudur; karmaşık sorunları açıkça ve nihai bir biçimde koyamayan oportünist "yöntem"in ta kendisidir.

Şu halde bizde oportünizm var; demek fraksiyonlar da var. Yalnız, bizde bir hastalık daha var: Teorik zaafımız + eleştiri kaçıklığımızla elele verince, bütün oportünizmler, müthiş bir kaypaklık ortaya çıkarıyor; fraksiyonlar, parti çerçevesinin dışında, parti çerçevesini en muzır sıçanlar gibi aşındırarak ve kemirerek karanlıkta kör dövüşü yapıyorlar. O zaman ortada ne gerçek bir dövüş kalıyor, ne de parti birliği. Sistematik ve yasa yöntemlerince yapılmayan eleştiriler, kadercı küçükburjuva dedikodularından ileri geçemiyor. Bu, fraksiyonculuğu azaltacak yerde artırıyor. Her delikte bir aslan yatıyor. Fakat bu aslan pöstekileri

altında kimin ne cins yaratık olduğu zihinleri oldukça şaşalattırıyor. Bundan, konumuza düşen güçlük; bugün ciddi sapıtmaların elimizde **"yazılı"**, yani bir daha çizilip bozulamaz eserlerinin bulunmayışıdır. Bununla birlikte "güçlük imkansızlık değildir" (Lenin). Bu güçlük hiçbir komünisti, aslan korkuluklarının pöstekilerini alaşağı etmekten alıkoyamaz. Avcı önünde başını kara sokan keklige dönmek için deneyelim:

Bizde fraksiyonculuk var mı? 1- Bizde öyle **ideolojik belirli platformlu**, "efradını cami, ağyarını mani" bir fraksiyonculuk yok; 2- Bizde, düzenli değilse bile yasa çerçevesi dışında kalan özel toplantılı, tam değilse bile iyi kötü iç disiplinli bir fraksiyonculuk var. Yani bizde fraksiyonculuk var, fakat bu fraksiyonculuk bir **"kafasız" fraksiyonculuktur**. Sırf yabancı sınıflardan işçi sınıfı içine sızan "nonproleter" (proleter olmayan) kör eğilimlerin, ideoloji platformları halinde bilince çıkma derecesine ulaşmaksızın, kaba içgüdüler tarzında belirlenmesidir. Ünlü deyimiyle, partimizdeki parçalılık hali, tam fraksiyon bölünüşleri olmaktan çok, **"ahbapçavuşluklar"** ve **"ahbapçavuş meclisleri"** halindedir. Şu ya da bu kişiler, şu ya da bu kişileri beğeniyor, "beğendikleri" ya da "istedikleriyle" sıkıfıklaşıyor. Bu toplasmalar, hizipleşmeler, görünüşte sanki şu ya da bu kişi arasındaki bir kişilik sorunuymuş gibi görünüyor. Fakat kuşkusuz çeşitli proletarya devrimine yabancı sınıf ve zümre ideoloji ve psikolojileri, böyle zararsız gibi gelen "ahbapçavuş" yuvalarını kuruyor. Bununla birlikte, biz biliyoruz ki: *"Bölükler ve fraksiyonlar haphazır, birdenbire fıskırırvermezler. Küçük hizipler ve ahbap çavuş meclisleri içinde doğarlar."* (Kaganoviç, Örgüt Genel Sekreteri: Bolşevik Parti'nin Bünyesi)

O halde bu hizipleşme özenişleriyle döğüşülmelidir.

Bolşevik Parti, 10. Kongre'de fraksiyonculuğu yasak ettiği zaman, iki neden gösterdi:

1- Ülke geri, tarımcı haraptır;

2- Partide hizmetli ve köylüler vardır. İki de **tehlike** gösterdi:

3- Kollektif harekette fraksiyon bir zaaftır;

4- Düşmanlar fraksiyon çatlağından sokularak parti bozgunu yaparlar. Ve şu sonucu çıkardı: Fraksiyon = yıkılmadır.

Aynı noktaları partimiz hakkında bir bir uygulayalım: Türkiye geri, tarımcı haraptır. Partide hizmetli ve köyden henüz proleterleşmiş unsurlar bulunuyor. Hareketteki zaafımız ve ilkelliğimiz

kanıt gerektirmeyecek derecededir. Düşman: Polis bu zaafımızdan yeterince ve etrafıyla yararlanıyor ve hatta partiye Troçkizmi sokmak istiyor. Ne zaman fraksiyon mücadelesi şiddetlendiyse o zaman partide bir yıkılma oldu (1927, 1929, 1932). Evet, bazen yıkılmalar, yeni atakların atlayışı anlamına da gelir. Fakat her zaman değil. 1927 olumlu, 1929-1932 olumsuz yıkılışları kaydeder. Parti içinde, fraksiyonu yıkmak ve tepelemek, her zaman için en devrimci bir gelişim hızıdır. Fakat fraksiyon yıkılırken partinin temeli sarsılmamalıdır. Yani temeli sarsacak diye fraksiyonları yıkmamalıdır diyecek adamın alınını karışlamalıyız. Fakat neden bir sapıklık, bir fraksiyon çekişmesi partide etkisi ve yıkınlığı uzun süren bir gedik açacak hale getiriliyor? Neden mi? Çünkü hizipleşme eğilimi, daha çekirdekteyken boğulmuyor da ondan!..

Partide fraksiyonculuğun ve hizipleşmenin kökünü kazımak için nasıl ve neden dövüşeceğiz? Hiç kuşkusuz, Lenin ustamızın dediği gibi, batakla (yani fraksiyonizm ve oportünizmle) uzlaşmak için değil, mücadele için; batağa batmak için değil, bataklıkta kurutmak için ve kurutarak dövüşeceğiz. Bu türlü dövüşte düşmanı yenmek için ne yapmalı?

1) Teori dövüşü (ideoloji): Bütün amaç, karara gelinceye kadar, zaruretleri bilince çıkarmak için gerekli olan hazırlık tartışmasıdır. Komünist partisinde fraksiyon, ne şekil ve amaç altında çıkarsa çıksın, bugün için bir sapıtmadır. Fakat her sapıtmada olduğu gibi, fraksiyonculuk oportünizmde de, sorunun dallarını, budaklarını, köklerini açığa vurdurmak, bilinçlerde açıklıkla billurlaştırmak gerekir. Fraksiyonu yasak edeceğiz. Elbette. Fakat yasak ederken ve yasak etmek için; parti kitlesi önünde olabildiğince elle tutulur direktiflere varmak ve bu sayede sapıtmayı en ücra köşelere varıncaya kadar, en hortlayamaz bir şekilde tepelemek için yerine göre, az ya da çok bir ideoloji mücadelesi, teori dövüşü zaruridir. Bu adeta atlamak için gereken hız almaya benzer. Ama komünistlerde tartışma, en yararlı, gerekli ve disiplinli tartışma ancak hareket kararı için ve hareket kararına kadar yapılır. Onun için, fraksiyonculukla olan her teorik savaşta, Stalin'in şu öğüdünü asla unutmayacağız.

"Bunları (fraksiyoncu oportünistleri) parti içinde ideolojik mücadeleyle yenmek gerektiğini ummak; partiyi felce, müzmin rahatsızlığa mahkum eden oportünizmi başı boş bırakmak, proletaryayı, devrim partisinden ve emperyalizme karşı mücadele-

sinde belli başlı silahından yoksun kılan tehlikeli bir kuramdır.”
(Stalin, **Leninizmin Esasları**)

Şu halde, fraksiyonculuğa karşı teorik mücadele, parti içinde hizipleşme eğilimlerini tecrit ve felç etmek için olabilir. Başı boş bırakmak için değil.

2) Pratik ayrılık: Mesela karara gelecek dereceye ulaştıktan sonra teori ve tartışma durulur. İş başlar. Pratik! Hem “pratik”, hem de hekimce anlamıyla “ameliyat”, fraksiyonculuğu kesip atmak için en kestirme yoldur. Lenin 1900 *Iskra*’sında: “*birleşmeden önce ve birleşmemiz için önce kesin kararlar ve açıkça sınırlarımızı çizmeliyiz*” (Lenin, *Iskra* Yazı Kurulu’nun Deklerasyonu) dedi. İşte bugün parti içinde hizipleşmek isteyen bütün unsurlara verilecek yanıt budur. Leninizmin fraksiyonculukla kopuşma konusundaki aksiyomunu bir daha tekrarlayalım:

a) Biz mutlaka barış ve oybirliği taraftarı değiliz: Düşünce ayrılıklarını asla saklamamaya ve bütün çıplaklığıyla ortaya koymaya mecburuz.

b) Biz mutlaka ayrılıkçı ve bozguncu değiliz: Sapıtanları yola getirmek, doğrultmak için kullandığımız bütün olanaklar sıfır çikarsa... Dünyanın en uzlaşmazlarıyız.

Bizim için ayrılık ne zaman slogan olur? Kargaşa gerek teorik, gerek pratik ilerleyişe engel olmaya başladığı zaman:

“Partinin doktrince, teorice ve devrimci gelişim ve büyümesini, proletarya diktatörlüğü hazırlayışını gerçekten örgütlü ve oybirliği sağlanan pratik işini köstekleyen, engel olan karmakarışık bir durumdaysa, ayrılık daha iyidir.” (Lenin, **Sol Komünizm...**)

Bu bakımdan, bizde fraksiyonculuğa karşı gerekli olan şey, en radikal ve cerraha bıçağın hakkını vermektir. Ameliyat, yine ameliyat, daima ameliyat!

Kuşku yok ki pratiği sen, ben, o yapacak değil. Biz yapacağız. Parti yapacak. Ya benim burada yaptığım nedir? Her Türk Bolşeviğin ilk olarak yapmaya mecbur olduğu şey, partinin fraksiyonculuğu kesip atması için bıçağını bilemesi gerekli değil mi? İşte bu pratik için parti tarihinin verdiği “hazırol!” kumandasına, ben de bir Bolşevik nefer gibi kol ve bacaklarımdaki var gücüm elimde ve kafamdaki bütün silahlarımla uyuyorum. Ve rastgele havaya kurşun sıkacağıma, mevzi alanı olarak, önümüze çıkmış ve çıkacak olan sapık düşmanlara nişan alıyorum. Devrim bir

kardeş savaşıdır: Hedef oportünizm ve fraksiyonizm: Önümüze babamız çıksa vuracağız!

Nasıl vuracağız? Devrim yasalarının emrettiği gibi. Devrim yasaları nasıl emrediyor? Şöyle:

1- Kişisellik yok: Bugünkü fraksiyonların ana hatları üzerinde dururken, bir an için bireylerin, hatta hiziplerin çehre ve niyetlerini göz önünden silmeye mecburuz. Üzerinde durulacak olan salt hizipleşme eğiliminin aldığı nesnel yöndür:

"Elbette bireyler ya da hizipler değil, fakat eğilimin nesnel yönelişi sözkonusu, çünkü bu artık bir psikoloji olmakla kalmıyor, örgütlenmeye yelteniyor." (Lenin)

Onun için, hizipleşmelere değinirken, kişilerin ne isimlerini ne de cisimlerini, ima bile etmeyeceğim. Bu belki daha az somut olacak; fakat hem ustalarımızın ve mezhebimizin şivesine daha uygundur, hem de etki olarak daha evrensel olur. Herkes, böylelikle, anlamsız ya da belirsiz bir isim çevresinde saplanıp kalacağına, kendi çevre ya da faaliyet alanında bireye değil, şu eğilime uyan ya da uymayan akımlara rastladıkça, onları bilmez bir şey değil, bilinen bir nitelik olarak karşılamak için ortaya atılmış bir kaneva üzerinden işlemeye hemen girişse, çıkırı yol, yolu cadde yapabilir. Ve ben, sen, o, biz, siz, onlar... Bu alanlarda böyle işledikçe, oportünizm ve fraksiyonizmin ilişecek yeri, kolektif güce karşı takati kalmaz. Bu tarz ve üslubun iki erdemi daha var: a- Sorun güncele değdikçe, illegaliteye de değer. Çerçeveyi, hatta falan muzır fraksiyonu dışarı atmak için bile olsa, biz değil parti kararı açabilir. b- Kişi ve hizipler doğru yola gelirler ve girerlerse, hoş geldiler. Onların geçmişlerini, parti kamuoyu, her türlü zıt hatırlatmalardan uzak ve hepimizden daha iyi koruyabilir. Sapıtmış birey ve hiziplere de, doğru yola girme olanaklarını hazırlarken alınlarına damga vurmak, parti kararından önce, parti kararına karşı durmak olabilir.

2) Arkadaş yok: Madem ki sapık kişi ve zümrelerin çehreleriyle ve hatta öznel niyetleriyle ilgilenmeyeceğiz, bu çehreler içinde, bir zaman silah arkadaşlığı ettiklerimizde bulunsa, demek, gözümüz görmeyecek. Bu yüzden sinirlenecek, kızacak, "atıp tutacak"lar her zaman bulunur. Fakat bu gibilere her zaman verilecek cevap, ustamızın otuz yıl önce verdiği şu satırlardan başkası olamaz.

"Evet, evet tamam budur (yani demagoglar işçi sınıfının en beter düşmanlarıdır) ve benim arkadaşlıktan yoksun kalem tartışması yöntemlerime karşı atıp tutmayınız. Niyet ve amaçlarınızın saflığından kuşkulanmayı aklımdan geçirmiyorum. Önce de söyledim ki, salt siyasal toyluk yüzünden de insan demagog olabilir. Fakat sizin demogojiye kadar indiğinizi göstermiş bulunuyorum ve demagoglar işçi sınıfının en beter düşmanlarıdır... Çünkü bu **hareketimizin henüz kendi kendini aradığı sallanma ve yoklama döneminde, ancak geçirilecek en acı deneyimlerin gözlerini açmayı başarabileceği kalabalığı demagogjik bir şekilde peşinde sürüklemekten daha kolay birşey yoktur.**" (Lenin, **Ne Yapmalı**, abç)

Fraksiyonların hali:
"Artık bir psikoloji olmaktan çıkıyor, örgütlenmeye yelteniyor."

Partinin hali: "Henüz parti, kendi kendini aradığı sallanma ve yoklama döneminde."

Parti kendini toplamaya, gerçek kitle keşif kolu olmaya uğraşırken, kızıyoz fraksiyonların toycaca anarşisi ve kargaşalı bozgunculuğu, henüz acı derslerle gözü açılmamış ve "ancak geçirilebilecek en acı deneyimlerin gözlerini açmayı başarabileceği kalabalığı" peşinden sürüklemeye kalkarsa,

fraksiyoncuların "niyet ve amaç"ları ne olursa olsun, yaptıkları demagogidir ve "Demagoglar işçi sınıfının en beter düşmanlarıdır." Sınıf düşmanlarına karşı ise "arkadaşlık hislerinden yoksun kalem tartışması" ustalarımızın devrimci yöntemidir.

Demagogların, fraksiyoncuların "iyiniyet" sahibi, "dürüst ve masum dilekli" kişiler olması mümkün. Parti birliğine vurdukları silleyle yaptıkları cinayetin büyüklüğünü belki de sezemiyorlar. Olası ki ihanetlerinde bilinçten çok bilinçaltıları rol oynuyor. Bunlar hep olağan şeyler. Hatta söylediklerimizi yalnız "arkadaşlık hislerinden yoksun" değil, bir de kasti ve kötü niyetli suçlamalar sayacaklar. Neden saymasınlar? Ama Lenin'in öğrencileri bunların hangisine yabancıdır? Lenin'in öğrencileri, o halde de, Lenin'in diliyle konuşmayı yeterli görecekler:

"Sözlerimi (diyecekler) bildiğiniz gibi ve kendi tarzlarınızda yorumlamaya yeltenmeyin. Sizi bilinçli ihanette bulunniakla suçluyorlar diye haykırmayın, kıyameti koparmayın. Hayır, siz daima kendini batırma eğilimindeyseniz ve bugün en dayanıl-

maz ve çaresiz bir şekilde 'derinleştirme'nin tehlikeli yamacı üstünde, cansız, ruhsuz ve karşı-devrimci gevelemelere kadar kayıp giden ekonomistlerin aynı bilinçsizliğiyle batağın içine dalıyorsunuz." (Lenin, **İki Taktik**)

Belki bazıları, fraksiyon ya da hizipleşme dediğimiz şeyleri basit "düşünce ayrılıkları" sayacaklar. Evet, Türkiye'de fraksiyonlaşma eğilimleri henüz "ahbap çavuşlar meclisi" halinde gibi.. Çünkü, henüz hiçbir ideolojik platformunu ortaya atmış görünmüyor; hepsi bazı ufak tefek alçakgönüllü iddialar -bazen çığırkan ve "revolüsyonarıst" sinir krizi ve bunalımlar geçirmelerine karşın- "küçük görüş ayrılıkları" düzeyinde:

"Fakat (diyor Lenin) her küçük görüş ayrılığı, üzerinde ısrar edildiği zaman, bütün kökleri ve dalları arandığı zaman büyük bir görüş ayrılığı haline gelebilir. Her küçük görüş ayrılığı, yanlış bir kavrayışa dönüm noktası hizmeti gördüğü zaman ve bu yanlış kavrayışlara yeni çıkan görüş ayrılıkları yüzünden bir partiyi yarılmaya kadar götüren anarşist hareketler katıldığı zaman gayet büyük önem alabilir." (Lenin, **Bir Adım İleri İki Adım Geri**)

Sonra, yave gevelemeyelim. Oportünizmi savunmanın bir tarzı da, onun önemini azaltmaktır. Fakat mızrak çuvala girmekten çok uzaktır. Biz "küçük görüş ayrılığı"ndan, hatta "anarşist hareketler"den de değil, düpedüz ve adıyla sanıyla provokasyondan söz ediyoruz. Bugünkü fraksiyonculuk, bütün anlamıyla provokasyonu hazırlamak ve yapmak batağına kadar soysuzlaşmıştır diyoruz. Bunun yoruma, kaçamağa gelir yeri kalmamıştır. İki rahmetten biri: Ya polisin kucağına atılan fraksiyonculuk anarşisi, ya da parti disiplininin potasında eriyerek külçeleşmek. Artık bunun ikisi ortası kalmıştır diyenin, anlayışını, ancak Emniyet Genel Müdürlüğünden doğrudan doğruya ya da dolaysız aldığı belgeyle açıklamak olanaklıdır.

Onun için, sürekli yineleyeceğiz, neden, bir sapıklık, bir fraksiyon kavgası, partide etkisi ve yıkınlığı uzun süren bir gedik açacak hale getiriliyor? Neden mi? Çünkü, hizipleşme eğilimi daha çekirdektenken boğulmuyor da ondan! Çünkü, bizde işçi sınıfı, her ülkedekinden çok küçükburjuva etkisinde kaldığından, bizde fraksiyon her yerden çok provokasyonun dayanağı oldu, oluyor ve olacaktır.

Parti ve Fraksiyonlar

"Şimdiye kadar yok olan devrimci partiler, gücün neden ibaret olduğunu anlayamadıkları, zaaflarından söz etmekten fena halde korktukları için yok oldular. Fakat biz, biz yok olmayacağız, çünkü zaaflarımızdan söz etmekten korkmuyoruz ve bu zaafaları yenmeyi öğreneceğiz." (Stalin, **16. Kongre Raporu**)

Partide fraksiyon demagogları bal gibi provokasyon yapıyorlar derken, fraksiyoncuların soysuzluğuna yalnızca beddualar savurmak haminnelikten başka bir şey değildir. Fraksiyonların soysuzluğundan önce aranacak önemli nokta, partide bu tür eğilimlerin nasıl olup da sığınabildikleri, tutunabildikleridir. Çatlak olmayan testi su sızdırsa bile, boşlaşvermez. Ya da ünlü deyiimiyle, ateş olmayan yerden duman çıkmaz. "Suç" hiçbir zaman oportünizmde değildir, oportünizme **tahammül** edenlerdedir. Fraksiyon suçu, yalnız sapıtanların değil, aynı zamanda sapıklara herhangi bir *uygun fırsatı* bırakan, fraksiyonculuk ve oportünizmle mücadelesinde en keskin ve amansız taktiği uygulamakta hiç olmazsa geciken partinin de aynı derecede, belki daha çok suçu var. Zayıf olmayan bedende mikroplar kolayca tutunamaz; tutunursa çabuk defedilir. Ve herhalde partiyi aylarca yıllarca yatalak eden neden, salt falan oportünizm mikrobu değil, bir hayli de kendi zaafıdır. Eğer yok olmamak istiyorsak şunu slogan halinde haykırmalıyız: "Zaaflarımızdan söz etmekten korkmuyoruz ve bu zaafaları yenmeyi öğreneceğiz!"

Parti'nin bugünkü zaafaları nedir? Bütün bu kaleme aldıklarım bu soruya yanıt vermekten başka bir şey değil. Yukarıda ve ileride hep bu zaafardan söz ettik ve edeceğiz. Fakat burada özellikle oportünizm ve fraksiyonizme fırsat ve olanak bıraktıklarına göre, bu zaafaları iki sözcükle bir daha tekrarlayalım:

1) Teori zaafı: Oportünizmin ayaklarını kaydıracak, fraksiyoncuları beyin üstü yere vuracak teori yok deyince, şu iki zaafi anlıyoruz.

a) İdeolojik faaliyeti sınırlamak: Teori konusunda ve Genel Düşünceler bölümünde bunu yeterince açıkladık. Gerek uluslararası gerek ulusal komünist deneyimlerinden çıkan ideolojik mücadele ve tartışma ve dersler nesnelleştirilemiyor. Parti kitlesine sindirilemiyor. Bolşevizm ilkesinin dupduru kavranışında aydınlanmayan parti kitlesi "iyi taneyi karamıktan" nasıl ayırsın?

b) Kavgalı noktaları açık koyamamak: Şu düşünüş sapıtmadır ve hemen yok edilmelidir diye her hizipleşme girişimine karşı bütün maddi ve manevi parti güçlerini merhametsiz ve insafsızca saldırtacak yerde, kaypak "taktikçeğiz"lere başvurmak, oportünizmin bir maddesi olan "karmaşık davalardan kaçmak", bir sözcükle başı ezilecek en berbat "idare-i maslahatçılık"tır; biricik keşif kolunun federalizme doğru tekerlenişine isyan edememektir. Zayıflıktır.

2) Taktik zaafı: Özellikle iki noktada müthiş bir yaylımsızlık ve boşluk şeklinde, hareketin her türlü canlılığını, somutluğunu bukağılıyor.

a) Geniş milli siyasetle legal faaliyeti gizlilikle bağlamamak: Devrimci mücadelenin, bir sınıfın çerçevesi içinde kapanıp kalmak değil, tüm sosyal sınıf ilişkilerinin sentezleştirilmesi olduğunu, tüm ezilen sınıflara kurtuluş kavgasında, işçi sınıfından daha bilinçli ve devrimci bir öncü bulunamayacağını, tüm oportünistlerin demagojilerine karşı, eylemsel olarak koymak, demagoglari fiilen yalanlamak gereklidir.

b) Köylü sorununu milliyetler ve doğu sorunuyla bağlamamak: İzlenecek tüm ezilen kitlelerin keşif kolluğunu tüm ülke çapında kuracak, güçlendirecek ve yayacak yerde, burjuvazinin çizdiği sınırlar içinde, adeta burjuvaziden ilham alıyormuş gibi hapsetmek, demagojiye, oportünizme, fraksiyonlara karşı açık kapı siyaseti gütmek, ulusal ölçüdeki suçlamaların çapını yarıdan fazla küçültmektir.

3) Örgüt zaafı:

a) Aygıt zaafı: Parti içinde teorik zaaf ve geniş milli toplumsal siyaset ve taktik zaafı, uğursuz bir şekilde kıvamlı, homojen ve Bolşevik bir devrimci aygıtın oluşmamasına varıyor. Bu yüzden parti "kamuoyu" kapanın elinde kalacak hale geliyor. Ne sistem, ne hiyerarşi kalmıyor. Parti meydanı, partinin her bunalım ve sıçrama konaklarında doğan geçici "**devr-i fetret**", "adamsızlık ve başsızlık" dönemi sırasında **geçici** olarak bir ta-

kım nereden geldiği değilse bile ne idüğü belirsiz "sahipzukur" (Türkçesi zıpcıktı)ların elinde kalıyor. Tarihte böyle dönemlere "anarşi", "fetret" dönemleri deniyor. Kovuklarında uyuklayan nice oponünistler, bu fırsatlarda fraksiyonlaşma ve "psikoloji" şeklerinden çıkıp "örgütlenme" girişimine başvurabilirler.

b) Yayın zaafı: Düzenli, tüm Türkiye ölçüsünde ve istikrarlı bir merkezi yayın organı, parti kamuoyunun gerçek yankısı, tüm ezilenlerin yılmaz kürsüsü ve ilkelerin şaşmaz ve hassas denetçisi ve güdücüsü rolünü oynarsa, hangi oportünizm doğmadan boğulmaz, hangi hizipleşme fraksiyon halinde örgütlenmeye yeltenebilir? Partinin hangi gözeneğinde barınabilir?

Yayın zaafı örgüt zaafı ile el ele verince, partinin kitle içinde değil, kendi içinde bile tecritler yaratıyor. Ve her tecride uğrayan noktada bir oportünizm siniyor, demagoji asker topluyor, bir fraksiyon pusu kuruyor. Tecritten doğan anarşi hali, bu zaafalara vuran her yumruğu, hatta demagoji bile olsa, parti içinde makbul bir şeymiş gibi gösteriyor.

Bu zaafaları kaldırmak için ne yapmalı? Onu kısmen söyledik, kısmen söyleyeceğiz. Buradaki konumuz bu zaafardan bugüne kadar yararlanmış olan oportünizmlerin karakteristiği üzerinde durmaktır.

Rusya'da ekonomizmden sonra başlıca iki kanat sapıtma çıktı:

1) Sağcı Menşevikler (çoğunluğunu aydınların oluşturduğu hınc deyciler, *mitlauferler*);

2) Solcu otzovistler ve ultiatomcular. Bunlardan birincileri, Menşevikler, sözcüğün iç anlamıyla partide tecrit edilmiş ve gerçek Bolşevik Parti'nin dışında kalmış gibi bir şeydi. Bir uçtan bir uca sallanır, binbir çeşit eğilimin tuhaf bir mozayıydı. Bolşevikler için, Menşevikler, maskesi düşürülmüş bir düşman haline gelmekte gecikmedi. Onun için, Lenin'in, taktik olarak, "içten" denilen "partici" Menşevikleri tasfiyeciliğe karşı tuttuğu zamanlar bile oldu. Parti dışında olan düşman partilerinde de, daha devrimcisini daha gericiye vurdurma türünden.. Fakat ikinciler, otzovistler ve ultiatomcular bizzat Partinin sinesinden çıkmış, Leninizmi Menşeviklikle suçlayan aslanlardı. Menşeviklerde çoğunluk tasfiyeciliğe sapıttıkları halde, Bolşevikler içinde ancak bir avuç adam otzovist çıkmıştı. Fakat Leninizm, hele 1905'ten sonra, Menşevikler kadar ve belki onlardan çok bu "solcu" ge-

çinen sapıklıklarla uğraşmıştı. Lenin'in otzovistlere verdiği ad, "Tersine-Menşevikler"di.

Türkiye'de,1927'den sonra, Menşeviklerle tersine-Menşevikler nasıl "arz-ı endam" ettiler? Rusya'da Menşevizm, taktik alanında "geciktirici" olan ekonomizmin örgüt alanındaki bir devamıydı. Ve uzun süre olayların acı deneyimleriyle işçi sınıfının gözü açılıncaya kadar, Rus Sosyal - Demokrat İşçi Partisi'nin "meşru" birer fraksiyonu olarak kaldılar. Türkiye'de iş bunun tersi oldu. Kuyrukçular bir hamlede provokasyon deryasına atıldılar ve artık parti ile hiçbir organik bağları kalmadı. Kuyrukçu dalgası, parti içinde o zamana kadar moloz ve safra halinde duran yoğun aydın kuru kalabalığını da beraberinde aldı götürdü. O kadar ki, parti içinde kalan "aydın" komünistlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmiyordu. Ve bunların hamurları kuyrukçu düşmanlığıyla yoğrulmuş, çehreleri kuyrukçu kanı ile kızarmıştı. Olay bu. Bu olayın özelliği böyle. Ondan sonraki sapıtmalarda düpedüz Menşevizmden çok, tersine-Menşevizmin görünmesini gerektirdi. "Menşevizmden çok" diyorum, çünkü Menşevizm hiç olmadı değil. Fakat incelemeye anlayacağımız gibi, tersine-Menşevizm kadar da değil.

Burada, bizim şimdye kadar atladığımız iki uç sapıtmasına değinelim.

Anarko-Bundizm: Dar-Azınlıkçılık

Rusya'da Menşevikler denince, bizzat Menşevik Martov'un deyimiyle "esnek" bir çerçeve, bir lastik torba akla gelir. Menşevizmde, Troçkizmden Güney işçisine kadar "envai türlü" nüanslar, çeşitler vardır. Her oportünizm gibi Menşevizmde de, homojen, tekdüze bir ideoloji ve eğilim sistemi değil, binbir zümresel ve parlak "düşünce"ler, "eğilim"ler mahşeri düşünülebilir. Bu mahşer arasında, federalizmi kabul ettiremeyince, İkinci Bolşevik Kongresi'ni bırakıp kaçan bir tanesini hatırlayalım: Bund. Bund deyince ne anladığımız biliniyor: Leh ve Leton Yahudi azınlıklarının, daha çok küçükburjuva eğilimli, Bolşevik yasasının demir disiplinine karşı kendi federalizmini dayatmaya kalkışan gizli bir devrimci örgüt. Bu hizip, adeta Rus Menşevizminin, milliyet sorunlarındaki horoz dövüşleri faslını parti içine sokmak istedikleri için Bolşevikleri güldüren ve Leninizmi pek o kadar ilgilendirmeyen bir akımı temsil eder.

Bundizmin bizde de ufak tefek bir minyatürü görülür. "minyatürü" diyorum çünkü Bundizm, "küllü ayıbına" karşın, oldukça geniş bir azınlık küçükburjuvazisinin kitlesine yaslanıyordu. Bizde anarko-bundizm bir şehrin bile her türlü küçükburjuvazisi içinde nüfuz ve kök salamamıştır. Hele yerleştirme ve değiş-tokuş faciaları, Türkiye'deki dar-azınlıkçıları güçlü bir sosyal temelden büsbütün yoksun etmiştir. Bundizm, Rusya'da o zamanın her devrimci örgütü gibi işçi sınıfı içinde de ajitasyona ve örgütlenmeye girişmişti. Bizim anarko-bundizm bu alanda da şanssız. Mütareke yıllarında, İstanbul'da kaynaşan işçi hareketi akımları içinde, bizim bundizm de bula bula I.W.W. (Amerikan anarko-sendikalizmi) örgütünün bir şubesini buldu ve dönemine göre onda epey "gazve"ler yaptı. Fakat sendikanın doğası, sendikada etkili olan bizim bundçuların rolü, anarko-sendikalizme bağlanmış olan unsurların çoğunlukla ya henüz proleterleşmemiş es-

naf çöküntüleri, ya da gözü patronlukta küçükburjuvalar oluşu yüzünden, Türk burjuvazisinin ilk darbesinde, bu I.W.W. hemen esnaf loncaları derecesine tekerlenip gitti. Ve bizim anarko-bundistlerin bu yönden de "elleri hamurda, karınları aç" kaldı.

Türkiye Komünist Partisi'nin ikinci kongresi dedik, Bolşevik Parti'nin Birinci Kongresi'ne benzer. Orada adeta bütün dağınık devrimci hareketlerin bir derlenip toparlanma girişimi seziliyordu. Kongre'de anarko - bundizmin de en çok proleter olan bir delegesi bulundu. Ve anarko - bundizm, bu derlenme işinde, ortaya hiçbir tez atmamasına karşın, daha o zamandan beri beliren ve sonra kuyrukçuluğa soysuzlaşan Aydınlık pasifizmine karşı, partinin devrimci ve genç kanadını tuttu.

Hiç hakkını yememek gerek. Parti'nin bunalımlı günlerinde, savaşta açılan gediklerini moloz gibi doldurarak, parti içinde, ancak ilkelliğin olanak verdiği şekilde mevziler kazanmayı *bir zaman için* başaran kuyrukçulukla olan bu mücadelede, anarko-bundizm, devrimci kanatla birlikte çarpıştı. Başka bir deyişle, kuyrukçu, gözlemci ve denetçi oportünizmine karşı geniş milli siyaset faaliyetini dayatan devrimci cepheye, bu siyasetin bir parçasını temsil eden anarko - bundizm her zaman taraftar ve yardımcı oldu. Bir sözcükle, program ve taktik sorunlarında anarko-bundizm ile parti arasında, ufak tefek formaliteler bir yana, sıkı bir silah arkadaşlığı sürdü.

Ama... Geldik, anarko-bundizmin "bağımsızlık mücadelesi"ne. 1927'den sonra, o zamana kadar kaynaşan fraksiyonizm ve federalizm havasını dindirmek ve biricik Bolşevik Parti'yi kurmak söz konusu olduğu zaman, anarko-bundizmin "alçakgönüllü" ve "dürüst dilekçik"leri yavaş yavaş görünmeye, aydınlığa çıkmaya başladı. Aynı tarihlerde, parti içinde, o zamana kadar tepelenen sağcı kuyrukçuluğun karşı kutbu, tersine- Menşevizm diye yeni bir akım türeme hevesine düşmüştü. Bu birisine "sağ", diğerine "sol" diyebileceğimiz iki ucun birleştikleri ortak noktalara ileride değineceğiz. Fakat bu ortak noktalarına karşın, tersine- Menşevikler anarko-bundistlerin öteden beri (program ve taktik mücadelelerinde) parti çizgisinden ayrılmış olmalarından kuşkulananarak, anarko-bundistler tersine- Menşeviklerin "ültimeatom"larından ürkerek, ancak vuruldukları zaman birleşen bütün oportünizmler gibi, bu iki akım birbiriyle kedi-fare ilişkisi geçirdiler. Fakat, parti meydanında, ültimateatomcular bundistlere,

bundistler ultiatomculara vurmak bahanesiyle ve sanki birbirlerinin sapıklıklarına dayanamıyorlarmış gibi görünerek, gerçekte her iki taraf da partinin iç yapısında artık gerçekleştirilmesi zaruri olan partinin yapısında, birliğini kemirmekte ve aşındırmakta devam ettiler. Bu şekilde iki uç parti bozgunculuğunda polisi hoşnut etmekte bir daha el ele vermiş oluyorlardı.

Bu tarihsel kuşbakışı, anarko-bundizmin tüm öyküsünden çok, parti ile hangi konaktan sonra "görüş ayrılığı" çıkardığını göstermek için yapıldı: Yasa işinde... Onun için, bizdeki "dar azınlıklılık"ı Menşevizm ailesine koymak gerekir. Bundan ötesini kestirmek mümkün. Bizim bundizm, kitle içinde tutunamamış ve parti içinde zaten kendi kabuğu içine kıvrılma eğilimi üstün gelmiş olduğu için, belki üzerinde haddinden fazla durulmamayı gerektirir. Fakat parti tarihçesinde bir eğilimi temsil eden herşey gibi bunu da, hiç olmazsa "ünlü" iddialarında ciddiye almak ve eleştiriye sokmak, hiç değilse aynı eğilimin şimdiden sonraki dönemlerde herhangi bir aşırılığa karşı doğma olasılığı olan aşırılığın şimdiden içyüzünü açığa vurma itibarıyla, gerekli sayılabilir. Onun için anarko-bundizmimizi ana hatlarında kısaca gözden geçirelim:

I - TEORİSYENLER SAPIKLIĞI

Teori konusunda, yalnız bundistlerin değil, daha birçok odakların Türkiye komünist hareketinin teorisyenliği hakkındaki yanlış yorumlamaları üzerinde yeterince durmuştuk. Burada anarko-bundizmin bu kanısının özel köklerine dokunalım. Kuyrukçuluk, parti içinde burjuva ve küçük-burjuva aydın ukalalığının şaha kalkmış provokasyonuydu. Aydın oportünizminin bir niteliği de teorik demagojide "şahaser"ler yaratmasındadır. Bizim kuyrukçu aydınlık, demagoji alanında olsun öyle bir şahaser değil, basit bazı broşürçükler bile yaratamadı. Yani harikulâde bir teorik kırsılık ve pısrıklık gösterdi. Fakat her zaman yukarıda söz ettiğimiz şekilde, birbirlerini: "Falan müthiş teorisyendir, filanı tanır mısın, Marks'ı yutmuştur", tekerlemeleriyle, parti içinde ve dışında reklam edişleri; yılda bir iki kez güncel mücadele ile doğrudan doğruya ilgisi olmayan ya da çok kere hücreler için gereksiz ve anlaşılmaz hitabet oyunlarından ibaret kalan konular üzerinde laf hokkabazlığında bulunuşları, Bolşevik ideolojisinin dinamik, devrimci ve mücadelecî niteliklerini hazmetmiş olmayanlar üzerinde, bazen "herkesi aciz bırakan" etkiler yapıyordu. Fakat

sonraki müthiş çöküş... Kuyrukçuluğun en aşağılık provokasyon batağında feci intiharı, o yaman "ideolog"ların ne mal olduklarını açığa vurunca, duygular birdenbire tepesi taklak gitti. Madem ki bütün "ideolog"lar en sonunda ihanete vardılar, şu halde ideoloji devrimciliğe belki de engel oluyor.. Eh, şöyle böyle bir iki aydınımız var. Bunları çoğaltmak yeni bir felakettir, ve ilh...

Bu mantıkla ilk bakışta haksız yanlar şunlardır:

- 1- İdeolojiyi aydınlıkla aynılaştırmak;
- 2- İdeolojiyi demagojiyle karıştırmak...

Öncelikle, her aydının ideolojiyle ilgisi "laf"tan ibarettir. Bugün en yüksek burjuva üniversiteleri içinde esaslı bir sosyal ve siyasal ideoloji kıvamı yüzde doksan dokuz "keenlemyekûn" [tümüyle yok]dür. Çünkü burjuva düzeninde, maddi iş alanında olduğu gibi, zihin işi alanında da feci ve bütün yetenekleri kurutan bir işbölümü vardır. Fakat hele Türkiye gibi çorak bir bölgede, Türk burjuvazisi gibi tüm aydınları depolitizasyona uğratmak için elinden geleni yapan bir zalim ve karanlıkçı sınıf altında, siyasal bilgi birkaç karanlık dehlizde pranga-bendliğe mahkum bir kürek mahkumudur. Dikkat ettiğiniz gibi, salt "siyaset", "siyasal ve toplumsal bilgi" diyorum. Yani burjuva siyaseti için iş böyledir. Ya bu noktayı, yani siyasal ve toplumsal teori düzeyini, sınıf ve proletarya devrimci bakımından ararsak Diyojen'e döneriz... Çünkü, Türkiye için öyle bir şey yoktur. Her yerden çok Türkiye'de siyasal hayata atılmakla siyaset öğrenilir. Kuyrukçu aydınların yüzde doksan dokuzu proletaryanın devrim siyasetine bir "rastlantı" ya da "kaza" eseri olarak karışmışlardı. Yani hiçbirinin hatırı ve niyetlerinde, yaşamsal ve sınıfsal güdülerinde devrimci faaliyet zarureti yoktu. Bu koşullar altında, devrimci bilgiyle temasları temelsiz, cansız ve yüzeyde yıldız tarafından olmak mecburiyetindeydi.

İkinci olarak, teorisyenlerin kategorisi ne olursa olsun, onların arada hiç soluk almadan sekiz dokuz satırını birden okudukları bazı basmakalıp "parlak ve devrimci" lakırdı ve edebiyatlarına değil, bu sözler altında gizlenen asıl anlamlara göre hüküm vermek gereklidir. Kuyrukçuların teorisyenlikleri bu bakımdan dikkate değer. Kismen işaret ettik. Bir kere Marksist edebiyat ve ideoloji alanlarında legal olanakları kullanan Aydınlık dönemi, devrimci proletarya ideolojisi çevresinde sistemli ve planlı bir hazırlık faaliyeti örgütleyemedi. Daha çok, derme çatma, rastlantısal konular, ya da alelacele akla gelmiş ya da bir yerde okunmuş da

Türkçe'ye çevrilmesi uygun görülmüş bazı düşünce parçacıkları ortada döndü dolaştı. Kuyrukçu aydınlık düşünsel faaliyetlerini bu çerçevenin dışına asla taşıramamıştı. Fakat bu basmakalıp yayın, işin görünür tarafı, suyun yüzüdür. İçeride, örgüt alanında söz ettiğimiz devrimci teorik faaliyet ve devrim teorisyenleri, bir sözcükle, sıfırdı. Devrimci laf ebeliği altında bülbülleşen "ideolog"lar, Marksizm adına en uğursuz Bernsteinizmi, Leninizm adına en taklit ekonomizmi vaaz ediyorlardı. Şu halde, bizde teorisyenler değil, "sapık"lar, "demagog"lar çoktu; ve herşeyden önce ulusal - uluslararası devrim deneyimlerini özümseyecek, sistemleştirecek gerçek teorisyenlere gereksinmemiz vardı.

Görünüşü değil, gerçek durumu bu olan partide teorisyenleri fazla görmek, yani teoriyi -çünkü çok kere ilkelere açıkça vuramayan sapıtmalar, sanki kişilere el uzatmayı önlemleri bir taktik sanırlar- teorisyenliği çok görmek ne anlama gelir?

a- Teoriden korkmak: Devrimci teori, mücadele çizgisinden en ufak aykırılığı asla affetmeyen bir oportünizm celladıdır. Her sapıtma, içgüdüleriyle, cellatlarının çok ve güçlü olduğunu görmek elbet isteyemez.

b- Pratiği teoriden ayrı sanmak: Hareketten kopmuş, salt teorik soyut faaliyetlere, komünizmde teori değil, demagoji denir. Fakat, Stalin'in dediği gibi, teori ışığıyla aydınlanmayan pratikçilik de karanlıklarda serserice dolaşır. Biz de teorisyen fazla demek, komünizmin pratiğini en bilimsel bir mücadele değil, sağduyunun serüvenciliği sanmaktır.

c- Bilmediğini bilmemek: Hiçbir zaman devrimci teorisyenlik "fazla" olamaz. Fazladır demenin, adeta gücümüz fazladır, biraz daha zayıflayalım demekten başka anlamı var mıdır? Bunun sonucunu biliniyor: Burjuvazi karşısında silahları sınırlayalım! Sonra iş tersinedir. Bizde feci şekilde eksik olan pratik değil, teoridir. Özverili, kahraman pratisyenlerimiz var. Fakat iyi ve yeterli teorisyenlerimizin bulunmayışı, hepimizin günöbirlikçi pratisyen olmamızı gerektiriyor. Bunun tersini iddia etmek, karanlıkçılığı savunmaktır. Bunu bilmemek, bilmediğini bilmemektir.

II - ÖRGÜT SAPIKLIĞI

Görüyoruz, taktik ve strateji noktalarında, öyle üzerinde durulacak bir Bundizm bizde pek oluşmuş değildir. Ondandır söz eden yok. Asıl çıbanın başı örgütte kopar. Kısaca bu çıbana dokunalım.

Yalnız dokunmazdan önce şunu tekrar edelim: Bugün Bolşevizmin örgüt ilkeleri o kadar aydınlık ve bellidir ki, açıkça bunlara karşı koyacak herhangi bir muhalefet, muhalefet yapmış değil, yalnızca intihar etmiş olabilir. Şu halde, örgüt ilkelerine, açıktan açığa ve doğrudan doğruya değil, gizli kapaklı, alttan alta ve dolayısıyla kaçamaklı saldırılar yapılacaktır.

a) Yasanın 1. maddesini önemsememek: Bolşevik yasanının birinci maddesi: "1. Parti'nin programını tanıyan, parti örgütlerinden birisi içinde dövüşen, partinin kararlarına uyan ve aidatını veren parti üyesi sayılır" der. Bu partililiğin yalnızca tanımıdır. Bir komünistin parti üyesi olarak şekillenışı, bildiğimiz gibi, daha çok uzun şartlara ve törenlere bağlıdır.

Anarko-bundistlerin belli başlıları, dolgun maaşlı ücretlilerdir. Yukarıda üyelik için sayılan dört koşuldan onlar için asıl olanı birincisi ile dördüncüsüdür. Yani program ve aidattır.

a) Her kim komünist programı kabul ederse, o parlak bir bundist sıfatıyla kendisini parti üyesi sanabilir.

b) Şu kadar yüz lira, maaş alan bir bundist, ayda yılda bir kere (çünkü düzenli aidat daha çok bir sözdür söylenir, yapılan ani zaruret halinde yardımlardır) üç beş lira verirse, partinin en onurlu üyesi kendisi olduğunu bu parayla kanıtlamaya hazırdır. Oysa bu durum, sözgelimi hali vakti yerinde olan her hayvanları koruma cemiyeti üyesinin ya da -dar azınlıkçıların pek hayran oldukları- bütün "hümanistler" in her gün yapabilecekleri sıradan gösterişlerdendir. Menşevizmle Bolşevizmi ayıran ne programda birliktelik, ne de aidat sorunu değil:

1- Parti organlarından biri içinde dövüşmek;

2- Parti kararlarına uymaktır. Anarko-bundistlere göre, bir insan istediği kadar yaşamını partinin tepe tepe kullanacağı adağı yapsın ve **bütün** faaliyetini partiye mal etsin, eğer ayda şu kadar yüz lira değil de yirmi otuz lira alıyor ve partiye mali yardımda bulunmak şöyle dursun, belki ondan maddi dayanak arayacak durumdaysa -maazallah- ne özverilidir, ne de Bundistler kadar kahramandır. Menşevizmle Bolşevizmi ayıran da başka nokta değildir. Gerçekten aidatını vermeyen, programı tanımayan Menşevik bile olamaz. Fakat partinin bilinçli askeri gibi kararlarına boynunu teslim ederken "kişisel kanaatlerini"ni ya da "kelle-i şerif" [şerefli başını]ini düşünenler, boş yere Bolşevizmle övünen şarlatanlardır.

b) Aygıtı ve profesyonel devrimciliği önemsememek:

Belki duymuşsunuzdur, Bundistler birbirlerine bakışıp göz kırparlarken, çok bilenlere özgü kurnaz bir esrarengizlikle bıyık altından gülüşürler ve dudak bükerek **"komünistçilik"** derler. Eğer meraklı bir insan olup da sorarsanız, açıklarlar: Şerbetçi, limonatacı, kahveci, saatçi, bankacı gibi.. der ve ötesini sizin kavrayışınıza bırakıverirler. Paraya hiç önem vermez görünenlerin o yaman diyalektiği ile anarko - bundistlerin ne düşündüklerini tahmin etmek güç değildir. Yukarıda dolgun aidat vermeden, yani bereketli maaş almayanların nasıl komünistliğe layık görülmediğine işaret etmiştik. Düşünün bir kere, parti aygıtının durumunu... Partinin maaşlı adamı olmak.. Aman ne kötü, ne kötü!.. Bundistler için burjuvazinin maaşlı uşağı olmak pekala namuslu bir iştir. Fakat proletaryanın ücretli hizmetçiliği karşısında afakonumuz kalkmalıdır: "Komünistçilik!" Saf, çıkar beklemez, masum idealistler ancak partiden değil, burjuvaziden geçinenlerdir. Fakat ücretli efendilere verilen ücretler ve maaşlar yine proletaryanın artı değerindenmiş.. Adam sen de... Ve bu durum böylece uzar gider. Bundistlerin harika hizmetleri vardır: Onların evlerinde toplantılar olurmuş gibi... Oysa biliyoruz, Rusya'da Bolşevikler, Çar döneminde, buluşma yerlerini çok kere bazı iyiniyetli burjuvaların evlerinde saptarlardı. Bütün burjuvalar buna dayanıp parti üyeliğine kalkışabilirler miydi? Sonra Bundistler hiç üzülmesinler; bir yoksul işçinin, hele bir profesyonelin ne evi, ne yeri yurdu belli değildir ki, ola ki onun evinde toplanmakta ısrar edilsin... Bununla birlikte, bütün hücre toplantıları her gün değişen seyyar işçi kovuklarında ya da açık hava altında yapılırdı. Yeri, yurdu, anası, babası, geçimi, hayatı parti olan profesyonel devrimciler aygıtı Bolşevizmin ana örgütüdür. Burjuvazi halka zulüm yapmak için memur kullanırken, tüm halk kitlelerinin kurtuluşu için zaruri olan devrim işçilerini parti de çekirdekten yetiştirmeye mecburdur. Yetiştirme biçimindeki yanlışlıklara örgütün gelişimi bakımından ileri ve ilerici eleştiriler yapmak her komünistin borcudur. Fakat böyle bıyık altından, küçükburjuva mistisizmiyle yapılan imalar, yalnızca bizi onlarca yıl gerilere atan boş imzalıdır. Onun için, partide anarşik saatçi, bankacı, komisyoncu ve ilh. tarzında, Ağustosböceğini hatırlatan "cı! cı!" ya da "cici cici"lerdense, idealist ve "komünistçi"ler görmek istemeye mecburuz.

c) Gizli faaliyeti önemsememek: Gizli faaliyeti, hele Ke-malizm gibi katmerli "militaristiko-faşist" bir sistem içinde açıkça inkâr edeceğin alını karışlanır. Bizim dar-azınlıkçıların Rus Bun-distlerinden oldukça ayrıldıkları bir nokta da burasıdır. Sözde gizli faaliyeti kabul ederler. İsterseniz size bu faaliyetin yararları hakkında parlak bir konferans da verebilirler. Fakat iş başa düşünce sorun değişir. O zaman Bundistlerin çehresini bir "önemlilik" ve "tereddüt"tür kaplar. Acaba biz ikinci safayı mı atıyoruz, hiç mi önemimiz yok? Şunun bunun oyuncağı mı oluyoruz, dersiniz? ve ilh... Buna iki örnek verelim:

1) "Önemlilik" (merkeziyet düşmanlığı): Madem ki en dolgun aidatı bundistler verir, şu halde, bu miktarın harcanmasını denetlemeye de, defter yöntemlerini pek iyi bilen ve çok maaş aldıkları için gözleri tok olan, dar-azınlıkçı kumrular gaga-larını sokmalıdır. Efendim, onların şu kadar yıllık görmüşlükleri ve bilmişlikleri vardır. Şu profesyoneller denilen hastalığın başı, bir takım para yüzü görmemişlerin paraca yolsuzluklarından başka bir şey değildir. Tarafsız, altruist ve ilh. anarko-bundist gibi "haram yemez, dürüst" unsurlar parti aygıtını kontrol edemedikçe, partide ne hareket, ne selamet kalmaz. Bunu kendi kariyerizmleri için değil, "temsil" ettikleri bir zümre adına salt parti'nin sağlığı ve çıkarı için isterler. Bu parti aygıtını burjuva kodamanlarının "en plein legalite" [tümüyle yasalar içinde!] işleyen banka ve ticarethaneleri derecesinde olsun önemsememektedir. Çünkü bütün hizmetli efendiler bilirler ki, en "meşru" ve "namuslu" burjuva kurumlarıyla hisse senetli şirketler de bile, hesap defterlerinin her denetime açık durması bir görünüş-tür. Yönetim kurullarının ve kurucuların ahbapçavuş meclisleri, legalite ne olursa olsun, daima bulanık suda avlanmakla meş-guldürler. Burjuva devletine karşı bizzat burjuvazinin bile özel bir "illegalite"si kesinken, o devletin temelinde düşmanı olan bir örgütte burjuva kurumlarında bulunmayan bir denetleme siste-mini kurmaya kalkışmak, bunu dilekler şeklinde formülleştirmek hiç değilse gülünç olmaktadır. Leninizm, bu gibi kontrol isteyen sade su demokratlarına, parti aygıtının bu gibi hevesleri düşü-necek kadar boş zamanı ve zaafı bulunmadığını haykırır. Parti aygıtının kontrolü parti aygıtının kamuoyuyla olmak mecburiye-tindedir. Bolşevizmin deneyimi bunu emreder. Aygıtın kamuoyuysa profesyonel devrimci unsurların içine girdikleri bir "genel-

kurmay" üssüdür. Aygıtın bu özelliğine düşman olmak, Bolşevik Parti'nin temeli olan merkezîyet ve dolayısıyla gizlilik ilkelerine cepheden ateş açmak, burjuvazinin işini kolaylaştırmaktır. Aygıtın kamuoyunda bir birim olmanın önemli koşulu profesyonel devrimci olmaktır. Profesyonel devrimcilikse, ne istemekle, ne bazı zümrelerin dileklerini temsil etmekle ya da "önemlilik" taslamakla değil: Devrim işinin dışındaki bütün ilişkileri ya büt-bütün kesmek, ya da kesmiş kadar, ilk işaretle kolayca koparıp atacak şekilde, görünüşten ibaret bir pamuk ipliğine bağlamakla; çekirdekten yetişmek, hareket içinde pişmek, mücadelenin kayıtsız şartsız kurdu olmakla olanaklıdır. Bunun dışında "kontrol" istemek, kontrol adına "gaza" açmak, ne istediğini bilmemek ve salt boş yere, anlamsız anarşidir.

2) "İkirciklik" (gizlilik düşmanlığı): Hâşâ! Anarko-budizm gizliliğin karşıtı değildir. Fakat anarko-budizme göre şu nokta önemlidir: O gizliliğe yaramamalı, gizlilik ona yaramalıdır. Bunun başka türlü anlatımı: Ben parti için değil, parti benim içindir... "ben"... "biricik ve mülkiyeti"... "Maks Stirner"! sözgelimi, partinin daha merkezi bir organını polise düşürmemek için, o organdan kitleye doğru daha sağlam halkalar uzatılır. Bu sırada provokasyonu akla gelmeyen bir dar-azınlıkçının, o an için ortaya çıkan bir zaruretle, pek de dikkat çekmeyen adresi kullanılır. Bunlar hep iyi... Bundistlerden hiçbir itiraz işitemezsiniz. Fakat bu hareketin mutlaka olumlu ve tehlikesizce akması koşuluyla böyledir. Herhangi bir hata, ilkelliğin doğurduğu bir "kaza bela" çatmaya görsün. Artık seyreyleyin Bundistleri: Önce sorunda kendilerine, "ben"lerine karşı bir suikast kokusu alırlar. Canım derler, bizim adresimizden başka adres mi yoktu? Bu her zaman böyledir. Sonra ikirciklilik ve acabalar alır yürür: Bizi öne sürüp oyuncak yapmak, kendileri perde arkasında siperde kalmak mı istiyorlar? Oysa ne o, ne bu; herşey gizli faaliyetin gerekleri, ilkelliğin zaruretleridir. Bu kuşku lanma, bu kuruntu polisin önünde bir "adam sen de"ye dönmek eğilimindedir. Bizi alet yapmak isteyenleri gizleyip de bütün suç u üzerimize alamayız ya.. O zaman, provokasyona sapanların yalan iddialarını onaylamakta bir sakınca görülmez. Örneğin, evet, bana filan geldi; fakat, söylediği gibi, falanın imzası altında bulunan tavsiye mektubuyla ve ilh. başlanır.

Biz Bolşevikler, Bundistler kadar güç beğenir değiliz. Provokasyon için, polisten maaş cüzdanı alınıp alınmadığını o kadar

arayacak zamanımız yok. Kısaca, organlar dışına çıkmaması gereken şeyler, kimin tarafından çıkartılırsa, bu disiplin kaçaklığı = provokasyondur. Bunun gibi, provokasyon yapmamış da, hiç aslı faslı bile olmayan noktada bir yoldaşı asılsızca suçlayacak olan ola ki ikinci derecede bir sorunda provokasyonu boş yere onaylamış ve hele bu onaya yukarıdaki mantıkla erişmiş olanlardan... "korkarız."

d) Federalizm: Dar-azınlıkçıların örgütte en "Bundist" taraflarından biri de budur. 1927 sıçrayışından sonra, partide kalan namuslu ve bilinçli unsurları partileştirmek sözkonusuydu. Yeni plan üzerinde yeniden örgütlenme işine girildi. Bu bağlamda her içten görünen, program + taktik çizgilerinde birlikte yürüyen partili, bu partiyi kurma işine çağrılı idi. Ona rağmen, sağlı sollu Oportünizm ve Fraksiyonizm meydanı boş buldu. Konudan çıkmayalım: O zaman Bundizm de, parti içinde, "ben"liğini tanıtmaya yemin etmişti. Biz azınlıklar, şöyle bir toplantı yaptık, şu kararlara geldik; şu, şu, şu isteklerimizi kabul edenlerle birlikteyiz... Sorun tuhaftı. Ben, sen, o farkı gözetilmeksizin parti yapıcılığına çağrılanlar, özel zümre ve hizipler adına, bazı şeyler istiyorlardı. Şu halde parti ile hal ve hamur olamıyorlardı demek... Sağda solda savrulan bu esintileri, parti işinde ve işleyerek, işleterek, işbirliğinin yaratılması olanaklı olan zihin birlikteliğini hazırlamak deneyimi, deneyimle birliğe inandırma çabası boş yere sürüyordu. Bundistler her zaman içten görünüşlerine karşın, karşısındakileri hiçbir zaman içten sanamadılar. Oldubitti biçiminde anarşiler, çocukca bahanelerle hareketten kaçmalar yaptılar. Sonradan anlaşıldı ki, o korkuluk gibi, gizlilik karanlığı içinde fantomlaştırılan "biz", yani azınlıklar zümresi, yaldızı kaldırınca, işi fabrikatörlükle, komünistliğini müşteri kazanma kaygısıyla açıklayan burjuvalaşmış küçükburjuvalar ve aile saadetini sınıf mücadelesine yeğleyen küçükburjuvalaşmış aristokrat işçilermiş; yani ortada parti ile değil, sınıfla ilgili unsurlardan ibaret bir "zümre" bile yokmuş... O zaman, salt içten görünen bir unsurun, sınıfsal aslı ne olursa olsun, komünist faaliyetinde devam edip edemeyeceği denendi. Federalizm iliklere işlemişti. Bundistler, hatta Komintern kararları karşısında bile, dilekçiklerini kökten yadsıyamıyorlardı. Onlar için faaliyetten daha önemli olan şey, faaliyet içinde işgal edilecek "konum"du. Bundist federalizmin anlamını açmak için, şu iki olayı hatırlayalım:

1) Seka [Santral komite]: Arkalarında hiçbir kitle yokken bir kalabalığı temsil eder görünerek kariyerizmlerini "kitlenin dileği" şekline sokmak isteyen bundistler, parti içindeki federalizm kaygılarını bir noktada merkezileştirmişlerdi: **Seka üyesi olmak...** Neden? Siz belki faaliyet hakkında herhangi değerli "fikirleri" bir platformları var da, onun adına suyun başına geçmeyi istiyorlar sanacaksınız. Gülmeyin: Bundistler, hesapları kontrol etmek için Seka'ya girmek istiyorlardı. Görüyorsunuz ya, o "yarimin eski huyu"... Yine iş dayandı ... [Birkaç kelime okunamadı] liralık maşa... Sanki parti isterse, birkaç sayman tutamazmış gibi bir şey... Keşif kolunun genelkurmayı için uluslararası iş kendilerine anlatıldı: Ya geniş devrimci teori gücü, ya da geniş kitle içinde etkili ve yığınları sürükleyen prestij. Ve her ikisi için de pişkin partici eğilim ve deneyim. Dertli bundistler, bu iki noktada da, iki cami arasında kalmış bî"namaz"lardandılar. Bundistlere göre parti, yüksek bir sınıf ve bilinç birliği değil, Çarlık Rusya'sına benzer bir "milletler birliği"dir. Onun için, nasıl Duma'ya her sınıf için bir seçim Küri'si ayrılıyorsa, Seka'ya da bunun gibi her tür zümreden adam sokmak için fraksiyon Küri'leri yapmak gerekir. Bakunin'in bayılacağı "ideoloji" değil mi? Leninizm tarihinde, merkez komitesine üye olacağım diye dövünen kimdi? Biliniyor: Martov, yani Menşevizm lideri!

2) İş ve şeref: Bir hikaye: 1 Mayıs yaklaşıyor. Parti seferber. Dar azınlıklara iş önerisi. Biz kendimiz azınlık dilince hazırlanacağız yanıtı. Pekala. Haydi bakalım. 1 Mayıs geçti. Dar-azınlıkçıların kılı kıpırdamamıştır. Sorarsanız neden? Çocukça bir yanıt: İyice hazırlanmışlar, herşeyi pişirip kotarmışlar. Fakat, tam 1 Mayıs arifesinde, bir de bakmışlar ki. Eeee? Teksir aleti kuyuya düşmüş. Kuyu ne olmuş? Manda içmiş. Manda ne olmuş? Ormana kaçmış, orman ne olmuş? Yanmış, kül olmuş.. İster inan, ister inanma.. Fakat, bundistlerin bir üstün yanlarını inkâr etmeyelim: Kızınca içlerindeki kusarlar ve size laf arasında anlatırlar ki, kendileri çalışıp, başkalarının iş yaptık diye övünmelerine dayanamazlarmış. Bak, eğer Seka'dan olsalardı, o zaman göğüslerini gere gere iş yapacalardı demek... Parti işinden söz etmeyin: Canım anlamıyor musunuz, işte falan kerata herife teslim edilmiş, o korkak da rotatoyu kuyuya atmış. Parti işinde, kaç gün, hatta kaç ay önce işlerin teknik ve planlarının hazırlandığını bilmezseniz, bu son gece noksanı haber alma masalını

belki hayıra yorarsanız. Fakat, aksi halde, anlarsınız ki faaliyeti kuyuya atan Bundizmin eğer bilinci değilse, bilinçaltıdır.

Bu ideoloji ve psikoloji, Bundizmi, parti içinde her zaman "yabancı cisim" durumundan kurtaramadı. Partiye asla kaynaştıramadı.

e) Disiplini önemsememek: Yukarıda geçenleri bir sözcükle birbirine bağlayan çimento, anarko-bundizmin disiplin yoksulluğudur. Gizli örgütlerin kuruluş başlangıçlarında güven unsuru önemli rol oynar. Fakat örgüt partileşirken bu zamanı geçmiş tarz, kötü bir aygıt haline gelebilir. Güven ve güvensizlik, komünist partilerde fantazi ve anarşi vesilesi oluşturmaz. Disiplin, bir kimsenin bulunduğu organın çoğunluk kararına, üst organın direktifine uymasındır. Bundistlerin halen öyle metafizik ve "herkese anlatılmaz", "kişisel" kanıları vardır ki, bu kanıları hiçbir organın çoğunluğuna feda edemezler ve üst organın kararları hiçbir zaman sonuç olarak bu kanıları silip götüremez. Örneğin bu kanılardan disiplin maddesiyle ilgili iki tanesine işaret edelim:

1) Eleştiri düşmanlığı: Bundistlere göre her eleştiri mutlaka bir insanın başka bir insana karşı bilemediği kinini açığa vurması demektir. "Eleştiriye dayanamamak", dar-azınlıkçılığın iki sözcükle nitelenmesidir. Sağduyularına güvenleri o kadar aşkın ve taşkındır ki, "bilim" in kelimesi bile, bir bundiste bir isteri bunalımına mal olur. Ciddi uyarı, bundist üzerinde, artık herşeyi parçalamanın sırası geldiği duygusunu canlandırır ve umulmaz bir isyan patlamasına varır; iş kaçaklığı ile sonuçlanır. Bu durum anarko-bundizmi hatasız ve bilinçli bir disiplinden uzak tutar ve işten ve toplantıdan kaçıtır.

2) "Anarşist dostluğu": Anarşizm değil, anarşist dostluğu. Bundizm bunun özellikle, önemle altını çizer. Bu onda kaynağından, doğumunun balaylarından kalma bir I.W.W. geleneğidir. Anarşizm hiç kuşkusuz yanlıştır derler; fakat anarşistler "iyi adam"lardır. Faşizm kötüdür, ama Mussolini'ye ağzımın suyu akar; demek gibi bir şey. Anarko-bundizmin bundan çıkardığı bir diyalektik sonuç da yok değildir: Komünizm, hiç kuşkusuz, doğrudur derler; fakat komünistlerden "iyi adam"a henüz rastlamadık... Bundistler, bununla, tarihte nesnel durumlar sözkonusu, kişiler değil gibi bir mantık yürütmüyorlar. Çünkü en basit nesnel sorunları derhal öznel bakışlarıyla kişilik çorbası yapmayı

sanat bilirler. Aslında insan anarşizm ideolojisini taşırsa anarşisttir. Düşünceler, ruhlar gibi bulutlar arasında dolaşan, soyut ve insanın maddesinden ayrı cism-i latifler değıldirler ki, bir insanın ideolojisiyle kişiliğini ayrı ayrı şeyler olarak varsaymak olanaklı olsun. Ne çare ki, Bundistler, bu görüşlerinde çok ciddidirler.. Eleştiri mi? Sakın ha!

III - KÜÇÜKBURJUVA BATIL İNANÇLARI

Anarko-bundizmin önyargıları bir sözcükle özetlenir: "Darazınlıklılık". Ezilen her unsur gibi, Türkiye'deki azınlıkların da ulusal baskıya karşı herhangi bir duyarlılığı olağan ve olanaklıdır. Fakat komünist bilince yükselir ve komünist partisine girerken, bütün bu ulusal olayların sınıfsal anlamını ve ulusal baskının da, şeklini değıştirmiş bir sınıf baskısından başka bir şey olmadığını zihinlerde ve ruhlarda derinleştirmek gereklidir. Bundistler düşünüşçe bu noktada ayık görünmelerine karşın, ruhça henüz batıl inançlarından kurtulmuş değıllerdir. Örneğin kontrol hakkı isterken çıkış noktası bu önyargıdır. Bir bundistin Seka'ya giremeyeşi "Türk"lerin "azınlık"lara karşı bir sıkıyönetimi sayılır. Çünkü Bundizm kendisini eleştiri aynasında görmemeye yeminlidir. Bu esaslı iddialara varan bayağı "ciddi" kuruntulardan sonra önyargıların çeşidini saymak boşuna olur. Bunlar arasında, yabancı işçi hareketinin daha ileri oluşundan "Türk" koministlere değıl, Türkiye'deki "yabancı"lara bir sevinç vesilesi düşeceği kadar gü-lünçlerinden, iyi binada oturmayan ve dolgun ücret almayanların proleterce hayat biçimlerini küçümsemeye, ömeğin pintiliğı anadan doğma doğal bir rezillik sayıp, hovardameşrep olmayanların bir gün er geç komünistlikten de geri kalacaklarına kadar, eşantiyon denecek, siyasal hayatın ancak Türkiye cephesinde rastlanabilir, alaturka ucubelerine kadar binbir çeşide rastlamak olanaklıdır. Kâh "masum ve dürüst dilek"ler takınıp, kâh Donkişotvari "önemlilik"ler, olduğundan fazla görünmeler, sözü edilen bütün sorunlarda bir uçtan diğere en göz karartıcı sallanmalar, gerçeğe uymaz garip iddialar, Lenin'in "kısır çığırtkanlık" dediğı türden övünmeler, yapınmalar ve ilh... Bundizmin henüz devrimci komünist faaliyetiyle proleter olmayan ideoloji ve psikoloji artıklanını birbirine fazlaca karıştırdığını ve bu yüzden çıkan ideolojik konfüzyonizmden [karmakarışıklık] kurtulamadığını gösterir.

Sonuç:

1) Dar-azınlıklılığın küçükburjuva konfüzyonizmi, kitleden soyutlandığı ve mahalle hücreliliği kabuğuna kıvrılıp kapandığı oranda koyulaşmıştır ve koyulaşacaktır.

2) Kuyrukçuluğun gevelediği: Türkiye gibi küçük ülkelerde devrimin dünya devriminden sonra kendiliğinden ve burjuvazinin taşı tarağı bırakıp kaçması şeklinde olacağı tarzındaki kuruntulardan sıyrılmadıkça, ne devrimci partinin ciddiyetini ve disiplinini, ne de devrim mücadelesinin partiye düşen yaman gücünü, boş yere öznel emellerle çorba etmekten kurtulamayacaktır.

3) Partinin bir askeri gibi -bir çetecisi gibi değil kayıtsız şartsız emrinde işlemeyi göre almadıkça bu çetin kavgada ilerlemenin olanağı olmadığını anlamazsa, parti ile kaynaşamayacak, parti içinde bir "corp setranger = yabancı cisim"; boğaza kaçmış bir kılçık gibi kalacaktır.

(İtiraz: dışarıda -poliste cezaevindeki hayattan örnek... **Poliste**: Bu aşamayı sıçrayacağız, güçlüler gerek. **Öznel nedenler**: Konumuzdur. Fakat nesnel değil midir? **Başka ülkelerde** değil, Türkiye'de inceleme. **Konu** dernek değil... **Sola** vurmuyor (merkeze vurmak dar-işçide) **eleştiriye** değil, eleştiri tarzına vurmak. **Federalizm**: Parti hastalığı olabilir. **Çok para sarfını** eleştiri: Her organın çerçevesinde. **Olumlu** taraflarda durmuyorum. **Provokasyonu** kim...)*

(*) Parantez içindeki cümlecikler, metne sonradan eklenmiş benziyor. "Yol"un kaleme alındığı 1932-33 yılları, Dr. H. Kıvılcımlı Elazığ Hapishanesi'ndedir. Ve İzmir davasından hüküm giymiş 5-6 arkadaşı daha aynı hapishanede cezalarını çekmektedir. Bu notları metne, o arkadaşlarıyla "Yol" üzerinde yapılan tartışmalar sonucu eklemiş olabileceği düşünülebilir. Ayrıca bu notlar, özenerek yazılmamış olduğundan okunmaları güçtür, hatta bazı yerleri hiç okunmamıştır. [**Fuat Fegan'ın Notu**]

Dar-İşçilik Komünizm Softalığı Ültimatömcülük

Komünizm softalığı Türkiye Partisi'ne özgü bir sapıtma değildir. Rus Bolşevik Partisi'nde, Lenin'i Menşeviklikle suçlayan otzovistleri hatırlayalım. Bunlar, bu "komünizmin çocukluk hastalığı"na tutulmuşlar, "herkesten daha devrimci" olma gayretiyle bir uçtan diğerine sapıttılar ve Lenin'in "tersine-Menşevizm" dediği çelişkilerle parti birliğine suikast yaparlar. Oysa devrimcilikle, "herkesten daha devrimcilik" aynı şey değildir ve çok kere birbirine karşı şeylerdir. Hatırlarız: Lenin, Ekim Devrimi'nden sonra şahlanan ve herkesten daha devrimci olmak isteyen Troçkistlere, hayır diyordu, biz herkesten daha devrimci değiliz. Zaten Marksizm-Leninizmin diyalektiği özümsemedikçe Bolşevik devrimci olmak oldukça güçtür. Ne kuyrukçuluğun fatalizmi, Bundistliğin federalist örgüt bozunculuğu, ne de anarko-puçizmin havai ve gerçeklikten kopuk revolusyonarizmi... Bolşevizm, her zaman bu iki ucun kaçtığı orta odak üzerinde yürümektedir. Yoksa niyet ve laflar ne olursa olsun, kısmet ve işler her zaman ya düpedüz ya da tersine-Menşevizme sapıtır gider. Artık Leninizmin alfabesini okumuş ve anlamış olanlar biliyor ki, bayağı Bernstein'ci ölü gerçekçilik kadar, diyalektiğin gerçekçilikten kopan fazla devrimci görüntüler de aynı noktada, karşı-devrimde birleşirler. Bu iki ucun birleşmelerine geleceğiz.

Bizde ultiatömcülük, kuyrukçuluğun temizlenişinden sonra belirir. Sağa vurmakta parti çizgisine uygun gidenlerden bir kısmı, kuyrukçuluğun birdenbire provokasyonu ve intiharı üzerine doğan geçici dağınıklık döneminde, parti çevresinde dümen tutturamayarak, fırtınaya tutulmuş takalar gibi karşı kutba, sol uç kayalıklarına çarptılar.. Bu "solcu" unsurlar neden sarhoş oldular, kellelerini kaybettiler ve pusulayı şaşırıdılar? Bunu açıklamak için şu iki nedeni hatırlayalım:

1) Geldikleri zümre eğilimiyle: Kuyrukçuluk aydın küçük-burjuvalığı; anarko-bundistler, hizmetli, yani üretken olmayan işçi küçükburjuvalığıysa, ultimatömcülük da işçi küçükburjuvalığı eğilimidir. Bunların zümresel kökenleri "parlak" işçi, "aristokrat" işçiliktir. Tabii, devrimciler örgütünde aydın-hizmetli işçi değil, **komünist** aranır. Fakat proletaryaya zıt ideolojileri, yabancı sınıf temsilcilerinde ya da tüm işçi sınıfının idealizmine zıt eğilimlerde ararken, toplumsal kategorilere göre bir sınıflama kurmak zaruridir.

2) Yetişme tarzları: Örgüt ve aygıt bölümünde göreceğiz, devrimciler örgütünün kuruluşu içinde feci bir ilke ihmali vardır. Bir devrimcinin nasıl yetişebileceği hakkındaki Leninizm ilkeleri bir yana bırakılarak, Avrupa'ya dikiş makinası ismarlar gibi ve hap imal eder gibi, komünist "imal" etmek, sağlıklı sollu oportünizmlere "açık kapı siyaseti" gütmekten ileriye geçmez. Bizim solculardaki kusur da, belki zümresel asıllarını unutamayışları kadar, böyle "mamul eşya" gibi partiye "ithal" edilmelerindedir. Yoksa şahsen belki de daha yetenekli ve faaliyette daha mantık sonuçlu olabilirlerdi. Parti içinde, parti mücadelesinde pişmemiş, militan niteliklerini göstermemiş ve gelişmemiş nesnelere, **"yapay"** bir ortamda, komünizm hakkında bazı kitapları okuyup bellemesi, genellikle -eğer açık provokatör değilse- komünist değil de, **"komünizm softası"** kılığında çömezlikleri gösteriyorsa, buna şaşmamak, bunun devrimci yetiştirme yöntemlerimizdeki medreseci (skolastik) ruh ve bilimsel sistem yerine alıp yürümüş "sağduyu" ile açıklamak gerekir.

Komünizm softalığının açıklaması bu olunca, nitelikleri nedir? Lenin, Bolşevik Parti'de çıkan "solcu" otzovizm ve ultimatömcülüğü çözümlerken, bunların tasfiyecilerle el ele verdiğini (fiilen birleştiklerini) söylüyor ve bunun nedenini, 1905'teki parlak sloganlara, böceklerin elektrik ışığına koşuşu gibi bilinçleriyle değil, içgüdüleriyle atılmalarında buluyor. Ve diyor ki: *"bunlardan bir kısmı parti içinde özümsemiş; geri kalanı, bazı özdeyişleri özümsemeksizin ezberden öğrendi. Bunlar eski sözcükleri bıktırıp usandırınca kadar tekrarlayıp duruyor. Devrimci sosyal demokrat taktiğini yeni koşullara uygulama yeteneğinde değillerdir."* (Lenin, **Tasfiyeciliğin Tasfiyesi**, c.15, s.457.)

Otzovizm bizim komünizm softalığı demekse, onda şu iki niteliği görüyoruz: 1) Bazı formülleri ezberlemek; 2) Tabii bütün

"hafız"lar ve "softa"lar gibi, ezberlenenleri gelişigüzel, yerli yersiz tekrarlamak... Bir sözcükle, bilimsel komünizmi dogmatizme çevirmek, Kapital'i Kur'an gibi okumak... Bundan ne çıkar? İki şey: a) Taktikte toyluk; b) Örgütte ilkelik... Leninizm bize öğretiyor ki, toyluk bir insanı ya da hizbi pekala demagog yapar ve ilkelik en iyi niyetli demagoları batağa, yani provokasyona, ihanete sürükleyebilir. Bizim ultimatömcülerin başına gelen de budur. Kendilerine, falan mücadele aşaması için, ezberletilmiş bazı formüller ve mücadele slogan ve şekilleri vardır. O aşamayı parti çoktan atlamış, yeni ufuklara yöneliyor. Yeni slogan ve şekiller günün sorunudur. Fakat ultimatömler papağanları, hâlâ bıraktığımız yerde otlamakta ve "eskiler alayım" demekteler.. Örneğin, kuyrukçuluk bir aydın küçükburjuva sapıklığı ve ihanetiydi. O zaman Parti'de "kahrolsun kuyrukçuluk" sloganı birçok "komünizm softası" tarafından nedense "kahrolsun aydınlar" şeklinde alındı. Kuşkusuz, o savaş günlerinde aydın, işçi her Bolşevik, "kahrolsun aydın kuyrukçuluğu" demektedir ve parti içinde aydınlığı nerede bulursa tepelenmektedir. Parti de aydın kuyrukçuluğu tepelendi. Parlak işçi zümresi hâlâ o dönemin yankısını koruyor: "Kahrolsun aydınlar." Oysa parti'de dün, bugün ve yarın tepelenecek devrimci çizgiden ayrılanlardır. Küçükburjuva ideolojisine sapıtıp ister aydın, ister hizmetli, ister işçi küçükburjuvazisi olsun, Marksizm-Leninizmden kopuştuğu oranda partide kafası koparılmalıdır. Geçmiş devrim yalabık sloganlarının anlam değiştirmesi, yerlerini yenilerine bırakması gerek. Hayır, Leninizm softalığı yerinde sayacaktır. Çünkü ezberlediği sloganları özümsememiştir.

Örgüt şekillerine örnek: Kuyrukçular bir ara parti merkezinde çoğunluk derecesine gelmişlerdi. Parti soyut bir varlık değil, 3. Enternasyonal'in bir şubesidir. Yani biricik Dünya Komünist Partisi'nin bir şubesidir. Komünist yasasınca, alt organ sapıtınca, ona önce bir uyarı yapılır, azarlanır. Komintern bunu, sırasında işaret ettiğimiz gibi, yaptı. Alt organ ısrar ederse, üst organ, onun yerine geçici bir örgüt yapar. Komintern, Seka'nın sapıtmamış devrimci unsurlarından böyle bir çekirdek örgütledi. Kuyrukçu çoğunluk hâlâ ısrar edince, kuyrukçulara bağlanmış gidenlerden kurtulabileceklere birer cankurtaran simidi gösterilerek, bütün kuyrukçulara ya bu deveyi güdün, ya bu diyardan gidin denildi. İşte parti merkezinin, kuyrukçu muhalefetin yerine kurduğu yeni merkez, bu sırada alt organlarda, ondan daha önce ve yine

Parti'nin devrimci unsurlar tarafından hazırlanmış, muhalefet akımını merkezileştirdi. Böylelikle kuyrukçuluk, tüm örgüt içinde sıkı bir tecrit ve felç işlemine tabi tutuldu. İşte bu yeniden örgütlenme döneminde parti içinde hazır bulunan bazı yeni Leninizm softaları komünist parti yasasının bolşevik prensibini uygulayan partinin, kuyrukçuluğa verdiği "ültimatom"u gördü. Görmez olaydı. O muamele yöntemini yanılmaz ve biricik bir mücadele yöntemi sandı. Bu yüzden bir kere usul bakımından Bolşevizmi ultiomatomculukla karıştırıyordu. Aynı softalık Partinin merkeziyetçi yeniden örgütlenme işinde bula bula bir fraksiyonculuk anlamı buldu. Ve bu anlamı da, ultiomatomculuk gibi, gözlerini kapayarak bir güzel ezberledi... Ezberlemez olaydı. Çünkü, mücadele sloganında olduğu gibi, mücadele şeklinde de gördüğü olayları derhal kafasında alçılaştırdı. Artık komünizm softalığı slogan ve örgüt formüllerini değme kör hafızlara taş çıkartacak derecede ezberlemişti. Komünizm softalığı, ultiomatomculuk ve fraksiyonizmin heykeli halinde donmuş kalmıştı. Siz istediğiniz kadar Bolşevik taktiğinde "ultiomatom" olsa bile "ultiomatomculuk"un yeri bulunmadığını, komünist partisinde yeniden örgütlenmenin adına hiçbir zaman "fraksiyonizm", demediğini anlatın. Hoca bildiğini okur!

Leninizm softalığının ne derecelere kadar geliştiğini anlamak için, onun belli başlı nitelikleri üstünde duralım. Ve dururken, onun daima şu iki egemen niteliğini tekrar tekrar görürsek sınırlanmayelim. Çünkü konuyu biz istemiyoruz, konu önümüze çıkıyor. İki nitelik şudur:

1) Komünizm softalığının yetiştirme illeti: O her zaman yersiz ve ezberlenmiş dogmaları "*bıktırıp usandırınca kadar tekrarlar durur.*" (Lenin)

2) ultiomatomculuğun zümresel illeti: Bütün küçükburjuvalar gibi, devrim softalığı da, düşüncelerinde her zaman bir uçtan diğerine sallanır, yalpalar durur.

I - İLKELLİK

Leninizm softalarının özellikle örgüt konusundaki sapıklıktır.

a) Konağı tanımamak akıbeti: Komünizmi yalnızca ezberleyenler için, söylemeye gerek yok, zemin ve zamanın, parti gelişiminin ve varolan sınıf ilişkilerinin ölçülmesi boşuna zahmettir. Falan atlayıştan sonra hangi basamaktayız? Örgüt slogan ve

şekilleri ne olmalıdır? Adam sen de... Oysa ciddi bir siyaset ve o siyasete uygun istikrarlı bir örgüt şekli kurmak için, bütün bu aşamaları hesaplamak zaruridir. 1927 yılı, Türk burjuvazisinin 1925'ten beri başladığı terör döneminin tam faşist diktatörlüğü şeklinde istikrarlaştığı yıldır. 1925 terörünün parti aydınları içinde yarattığı panik, Rusya'da 1905'ten sonra, 1907'de muzaffer olan karşıdevrimin Rus Sosyal-Demokrat Partisi'nde gerektirdiği kargaşaya çok benzer. Tabii arada taban tabana farklar var. 1905 bir devrimdi. 20 yıl sonra Türkiye'de patlayan, karşıdevrimdi. Fakat burjuvazi için karşı devrim de, devrim de aynı derecede tehlike olduğundan, bir yıl kadar şöyle böyle devam eden görece bir burjuva demokrasisi hemen burjuva terörüne ve terör de bir buçuk iki yıl kadar hüküm sürdükten sonra burjuvazinin tam diktatörlüğüne ve halk tabakalarına karşı zalim gericiliğe dönüştü. Aynı zaman arası içinde birdenbire başlayan aydın mitlauferler paniği, kuyrukçuluktan uçkur peşkir edebiyatına kadar bilinen bütün herzelerini yedi. Partinin Bolşevik çekirdeği, o zaman Lenin'in 1907'den sonra dediğini ve yaptığını uygulamaya başlayacaktı. Yani saldırı değil, geri çekilme taktiği, manevra yöntemleri kullanacaktı. Aydınlar kaçmış, siyasal bilinci yetmeyen işçiler sinmişti. Kalan tek tük dağılık pişkin işçileri derlemek, yeni güçler örgütlemek, varolanı eğitmek, yeniden saldırı için ordulaşmak gerekiyordu. Lenin'in deyimiyle "Fransızca konuşmayı" bırakmak, "Almanca konuşmayı" ele almak gerekiyordu. Parti'nin gelişim konağı da bunu emrediyordu. O zamana kadar gençlikle ajitasyon ve propaganda aşamasından ileri gidemeyen komünist hareketi yeni bir aşamaya, örgüt konağına sokmak günün sorunuuydu. Lenin, 1905 için: "*devrim sırasında Fransızca konuşmayı, yani hareketin içine azami zaruret ve atak sloganları atmayı, kitlelerin doğrudan doğruya hareketinin güç ve yayılımını artırmayı öğrendik.*" Bizim için böyle bir başlangıç, Halk İştirakiyun'un 1921'lerdeki atağı sayılabilir miydi? Bunu tartışmayalım. Yalnız Lenin'in ondan sonra söylediği bizim 1925'ten sonra yapacağımız işti:

"Şimdi durgunluk, karşı-devrim, dağılma döneminde 'Almanca konuşmayı' yani yavaş yavaş etki ve hareket (hareketin yeniden kabarıp büyümesi olmadıkça başka türlü hareket etmek olanaksızdır), sistematik olarak, inatlaşırçasına, adım adım ilerleyerek, parmak parmak yer kazanarak etki ve hareket etmeyi

öğrenmeye mecburuz. Bu işi can sıkıcı bulan, bu yolda da, bu yol dönemecinde de sosyal-demokrat (tabii o zamanki Bolşevik) taktiğinin devrimci temellerini koruma ve geliştirme zarureti anlayamayan, Marksist ismini boşuna alır. Partimiz tasfiyeciliği kararlı bir şekilde tasfiye etmeksizin ilerleyemez.” (Lenin, **Tasfiyeciliğin Tasfiyesi**, c.15, s. 458-459)

Lenin’in bu satırlarını okuyan bir komünizm softası, belki Lenin’e de isyan eder; çünkü “yavaş yavaş”, “adım adım” hareketten söz ediyor. Oysa Lenin’i anlayanlar bilir ki, Lenin her zaman “adıma gel” diye bağırانların birer oportünistten başka bir şey olmadıklarını öğretir. Lenin’in burada söylediği, bozgun da ve panikte acele yerine, düzenle “parmak parmak yer kazanarak” geri çekilme manevrasıdır. O zaman Rusya’da aceleciler var mıydı? Vardı. Bunlar örneğin tutkun parti yapısı işi yerine, askeri okullar açma ve ilh. gibi güya atakçı revolusyonarizmler uygulamak istiyorlardı. Ama Lenin gösteriyordu ki, bu güya “ileri” öneriler de, partiyi yeni bozgunlarla tasfiyecilerin götürmek istedikleri sonuca, yani tasfiyeye götürmekten başka bir şey değildi. Lenin el ele vermiş yürüyen ve haykıran:

1- Tasfiyecilik, 2- Otvizm, 3- Ültimatoculuk, 4- Allah yapıcılar, 5- Bugünün rolünü anlamayanları saydıktan sonra devam ediyor:

“Buraya (yani tasfiyeciliğe) parti içinde hedeflerin anlaşılması da girer, o hedefler ki, 1906-1907’de, parti içinde çoğunluğa sahip olmayan (ne Lehler, ne Letonlar, ne Bund, o zamanki salt Menşevik Merkez Komite’yi tutmuyordu) Menşevik Merkez Komite’yi devirmekten ibaretti; ve şimdi parti unsurlarının sabırlıcasına eğitiminden, bu unsurların gerçekten tek ve sağlam bir proletarya partisinin yaratılışına lehimlenişinden ibarettir. Bolşevikler, 1903-1905 ve 1906-1907’de Parti’ye düşman unsurlara karşı uzlaşmaz sertlik mücadeleleriyle, zemini gerçek parti ruhuna (uygun gelecek şekilde) temizlediler ve taradılar. Şimdi Parti’yi inşa etmeye, fraksiyonlardan parti yapmaya fraksiyon mücadelesiyle kazandıktan, zaptettikleri mevziler yardımıyla parti kurmaya mecburdurlar.” (Lenin, **Tasfiyeciliğin Tasfiyesi**, c.15, s.459)

Bolşevik Parti ile aramızdaki mesafeyi yirmi yıl sayarsak, Lenin’in 1907 için söylediğini, Türkiye Komünist Partisi için 1927’de söyleyebiliriz. Gerçekten de 1927’deki kuyrukçu mer-

kez komite, parti içinde hiçbir çoğunluğa dayanmıyordu. (Bütün illerde bürokrat ve öldürücü kuyrukçuluk taktiğine karşı -fraksiyon tarzında olmasa bile bir tepki kabarmıştı. Anarkobundistler de kuyrukçulara karşıydı.) O zamana kadar süren fraksiyon mücadelesi yerine, ondan sonra, zaptedilen mevzilerden yararlanarak partiyi kurmak sözkonusuydu. Fakat komünizm softalığı bundan ne anladı? Öncelikle, 1907 ile 1927'yi birbirinin harfi harfine aynı iki konak saydılar. Tabii, bunu bilinçleriyle, yani bilimsel bir çözümleme yaparak çıkardıkları mantıksal sonuçla değil, bilinçaltılarıyla, ultimatömcü içgüdüleriyle yaptılar. Oysa zemin ve zaman farklılaşmıştı. Bir kere, üzerinde durmak gerekir ki, kuyrukçuluk yasa değil, taktik ayrılığı konağıydı. Fakat olan biten itibarıyla 1907'deki Rus partisi RSDiP'ydı. Orada Menşevikler merkez komiteyi ele almışlardı. 1927'de Türkiye Komünist Partisi 3. Enternasyonal'in şubesiydi. Yani 1907'deki 2. Enternasyonal, federalizmden daha berbat bir anarşiyle, ulusal partiler üzerinde hiçbir fiili gözetim ve etkiye sahip değildi. Oysa 1927'de 3. Enternasyonal, biricik dünya partisiydi. Ona oranla bir ulusal partinin Seka'sında çıkan sapıtma, bir Sekaya oranla bir Vekada [Veka: Parti'nin il komitesi. Vilayet Komitesinden türetilen bir kısaltma. (Y.N.)] çıkan sapıtma kadar çözümü belirli yasa formüllerine bağlı bir sorundu. Bu bir. İkincisi, yukarıda kuyrukçuların bir sızıltısından söz etmiştik: Onlar Enternasyonal'in çevresini "sahte bir hale" kapladığından şikayetçiydiler. Yani merkez komitelerinin siyasi bürolarının diktatörlüğüne dayanamıyorlardı. Hatta son konferanslarında, siyasi büronun, "Babıali gibi orduyu uzaktan ve saraydan idare" ettiğinden yanıp yakılıyorlardı. Bunun anlamını belki bir komünizm softası anlamayabilir, anlamak istemeyenlerden daha beynsiz kimse olamaz. Fakat sorun ortadadır: 1907 Rus Menşevik Seka "layüs'el-ammâ yef'al" [sorgulanamaz] bir yetkiyi temsil ettiği halde, 1927 bizim kuyrukçu Seka çoğunluğu gerçekte parti siyasetinde istedikleri gibi aşık atamamaya mecbur, yetkileri görece sınırlı, yalnızca bir sapıklar grubuydu. İstediklerini sonsuza dek yapamamaları için partinin her türlü iktidarı vardı. Nitekim sonları da, partinin bu gücünü kullanmasıyla ortaya çıktı. Şu halde, partinin Seka sapıklarına karşı kurduğu yeniden örgütlenme faaliyetini, komünizm softalarıyla birlikte kuyrukçu aydınlar da belki bir fraksiyon faaliyeti sayabilirler. Kuyrukçuluğa oranla partinin Bolşevikleşme ve yeniden-örgütlenmesi bir frak-

siyon manzarasını gösterebilirler. Fakat bu kuyrukçular için böyledir. Parti için, fraksiyonlaşan, sapık merkez komite değil, merkez komitedeki kuyrukçular grubudur. Ve yeniden-örgütlenme bu hain, provokatör kuyrukçuluğu temizlemiştir.

Olay buyken, komünizm softalığı bundan ne anladı? Kuyrukçuların anladığını. Partinin o zamanki yeniden örgütlenme işinde çalıştırılan bazı komünizm softaları, tıpkı kuyrukçular gibi, bu işte salt bir fraksiyonculuk gördüler. Böylece partide herşeyi fraksiyonca görmeye ve bolşevizmi fraksiyonizmle çorba etmeye, hatta bundan garip bir böbürlenme hissi duymaya başlar oldular. Bir sözcükle; komünizm softalığı yolu görmüyordu. Ve her yolu görmeyen gibi, ayakları nereye doğru götürürse, kafası da oraya doğru sürüklenmeye başladı. O zaman küçükburjuva sağduyusunun yalpalayışları son haddini buldu. Parti'nin önünde açılan yol, tutkun örgüt yolu. O zamana kadar kısır ajitasyon ve propaganda taslaklığı herşeyi boğmuştu. Bu üçüzü birleştirmek gerekiyordu ki sehpa kurulsun. "Bildiri", bildiricilik için değil, bir ajitasyondur; arkasından propaganda ve örgütün kurulması için zemin hazırlamaktı. Ültimatömcüler için ise: "bildiriyi at, kaç, arkasından ne olursa olsun!"du. Bildiri atılacak ve ondan sonra da kaçılacaktı. Ve arkasından "ne olursa olsun" değil, "propaganda ile örgüt olsun" denecekti. Oysa ağalarımız "bildiricilik"i taban tabana tersine anlıyorlardı. Atınca, yalnız kitleyi değil, hatta parti içinde işgal ettikleri ve korumaya mecbur oldukları mevzileri bile bırakıp kaçıyorlardı. Mevzilerine geri döndürüldükleri zaman ise, partinin hiç olmazsa denenmiş temel unsurlarına kaynaşacak yerde, polisin kucağına atılıyorlardı. Oysa düşmanın sıkı takibine uğrayan devrimciler için **saklanılacak en emin yer, genellikle balta girmemiş kitle ormanında kurulacak parti mevzileridir.** Fakat, merak etmeyin, softalarımız, ultimatömcülüğe çevirdikleri bildiriciliğin ters sonuçlarını, kitle yerine polisin kucağını bulunca, diyalektik tersine döner. Bu kez aynı adamlar, bildiriciliğe düşman kesilirler. Ve tıpkı **kuyrukçuluk gibi**, esaslı bir konu hakkında çıkan bildiriye, "aman tutulur, hepimiz gideriz!" diye kabul etmemeye kalkışılar ve ilh.

b) Parti üyeliğinde yalpalama: Parti üyeliği, parti yasasının en birinci ve nazik maddesidir. Oysa komünizm softalığı bu işte de istikrarlı ve diyalektik bir taktik güdemiyor. Onun için üye sorununda bir uçtan diğerine sallanıyor:

1) Oportünizm aşırılığı: Ültimatömcular, fraksiyonizm zoru-
runa, kaşla göz arasında, geçici bir "fetret"ten en bilinçsizce
yararlanmaya kalkar. Henüz kuyrukçuluğun hayranı onlarla gizli
organik bağını koruyan, parti taktiğine (beyannameye) ancak
oldubittilerden sonra "itiraz etmemeyi" uygun gören aristokrat
sendikalist işçileri, ya da kuyrukçuluğun oyuncağı olan lümpen
proleterleri en küçük parti törenini bile göz önünde tutmayarak,
parti yasasından asla kaygılanmayarak, herhangi ikinci derecede
bir komünist örgütüne değil, partiye, hem de basit bir üye
olarak değil, sorumlu işlere sokacak kadar kelleği kaybeder. Ve
tabii, böylelikle, parti içinde polise mükemmel ocaklar, provo-
kasyona geniş meydan bırakır ve gümler gider.

2) Anarşizm aşırılığı: Parti üyeliğiyle bu derecelerde senli
benli olan komünizm softaları, Parti'yi bir provokasyon yatağı
yapmaya özenirler; fakat partinin bir komünist laboratuvarı ol-
duğunu, "fraksiyonizm" ve "ültimatömcülük" uğruna reddeder-
ler. Parti'ye polisi getirenler, fraksiyonculuktan işçi içgüdüleriyle
nefret eden içten unsurların **ikinci derece** hatalarını parti
içinde düzelterek, bu gibileri sıkı bir disiplin içinde eğitmeyi
"oportünizm" sayarlar. Oysa bu, kollektif etki altında yaşaya-
bilen unsurları fraksiyonculukla bozmak ve gereksiz anarşiler
çıkarmaktan ve basmakalıp öğrenilen "oportünizm" kelimesini
-takinılan adama ne kadar "revolusyonarist" görünürse görün-
sün- softaca, anlamını bilmeden tekrarlamaktan başka nedir?
Manuilski'nin Komünist Enternasyonal'i genel kurul toplantısında
"Die Weltwirtschaftskrise und der Revalutorare Aufstieg"
[Dünya Ekonomik Bunalımı ve Devrimci Şahlanış] adlı söylevinde,
eskiler, yeniler gürültüsünde, bütün savaştan önceki sosyal
demokratları oportünizmle suçlayan Rimmel'e: "*Rimmel yoldaş
da ben de*" diyordu, "*savaştan önceki sosyal demokratlardanız.
Fakat onun Alman Partisi'nde hiç de fena olmayan bir rehber
olduğuna inanıyorum.*" Ve sonra aynen, partinin nasıl labora-
tuar rolünü de yadsımamak gerektiğini yineler: "*Biz, Komünist
Partisi adını alan büyük komünizm laboratuvarımızda, kelime-
nin tam anlamıyla, komünist olmadan önce bize batıl inançları
ve yabancı düşünceleriyle gelen binlerce işçinin düşüncelerini
değiştirmeye mecburuz.*" İşçinin köy etkisinden güç kurtuldu-
ğu Sovyetler Birliği'nde: "*acaba bir darbede milyonlarca partili-
miz içinde yüzde yüz komünistimiz var mıdır? Bu büyük kitleleri*

sağlam ve emin komünist halinde dövmek için ne kadar büyük bir emekle, işin üstesinden gelmek gerekir.” (Manuilski, Dünya Ekonomik Krizi Devrimci Şahlanış, 1 Mayıs 1930, s. 860-861, Komünist Enternasyonal Yürütme Kurulu Genel Toplantısında konuşma.) Yani yeni unsurları şekillendirmek şarttır. Leninizm softaları, her zaman bu iki uçtan birinde tünemekten, ikisi ortasını oportünizm saymaktan kurtulamadılar. Bir zaman yetiştirilmesini “oportünizm” saydıklarını, bir zaman sonra koşullar aynı kaldığı halde, “devrimci” bulmakta gecikmediler.. “Diyalektik” adam bunlar. Bir yandan provokasyonun kucağında uyurken, öte yandan “gökten zembille inmiş işçiler” kendileri gibi “...” [Birkaç kelime okunamadı.] sararlar.

c) Gizliliği fantazi saymak: Komünizm softalarının çoğu, parti aygıtı için üretilmiş eşyadırlar. Aygıtın en büyük iki niteliği vardır: 1) Gizlilik, 2) Merkezizet. Fakat merkezizet de, yani demokrasiyi reddetmek de, salt gizli faaliyetin zarureti olduğuna göre, aygıt demek gizlilik demektir. Oysa komünizm softaları, bütün profesyonellik koşullarına karşın bir polisin yüzlerine karşı anlattığına göre polislerle haftalarca saklambaç oyunu oynamışlar, iki adım gerilerinden gelen köpeklerle vakvakalı kahkahalar içinde şakalaşmışlar, sınıf mücadelesinin çetinliği karşısında fantazili ve gevezeliklere kapılmışlar ve işin ciddiyetini ancak polis müdüriyetinin izbesinde tabanlarının altıyla hissetmişlerdir. Parti profesyoneli için bir şey yoktu sanısıyla, avcı önündeki acemi kekliklere dönmek, toyluğun şaheseri olduğu kadar, anlamlı bir suçtur da. Neden kaybolmamışlar? Partinin askeri gibi çalışırken, gizlilikten çıkamayan bu unsurların, fraksiyon batağına saplandıktan sonraki kaygısızlıkları kuru raslantıyla açıklanabilir mi?

d) Disiplinsizlik=Boykotizm+Bakunizm+Primitivizm ve ilh: Komünizm softalığının işçi küçükburjuvazisine özgü anarşileri vardır. Binbir koldan toplanan bu anarşistler toplamı, bir sözcükle, ordulaşan parti disiplinini kemirmektedir. En ünlü ve bilinenlere işaret edelim:

1) Kulis siyaseti: Komünistler ilke siyaseti güderler. Bolşevik yasası “özeleştir” ilkesini her şeyden üstün tutar. Fakat eleştiriler, Bolşevikçe olmak için, disipline, yani organlar içinde, belirli ilkelere çerçevesi içinde yapılır. Ültimatömcuların, organlar içinde açık tartışma ve eleştiriden ödleri patlar. Onlar, organ dışında, “ahbapçavuş meclisleri”nde, geri unsurların aşağı ve sapık eği-

limlerinden yararlanan "dedikodu"culara bayılırlar. Ve Bolşevizmin mahkum ettiği kulis arası siyasetiyle parti birliğine karanlıkta suikast hazırlarlar.

2) Boykotizm: Parti organlarında her sorun karar ile çözülür. İlke mücadelesinden kaçak boykotizm, Troçkist Menşevizmle, otzovist denilen tersine-Menşevizmin yoğurt yiyişidir. Bir düşünce ya da kişiyi partide yok etmek isteyen Bolşevikler, o düşünce ya da kişi hakkında kısaca karar alırlar. Ancak görüşlerinin doğruluğuna ve güçlerine güvenemeyen ve düşmanlarından toycasına korkan küçükburjuvalardır ki, parti içinde hatalara karşı bile pasif bir sabotaja başvururlar. Somut olaylara girmeyelim. Yalnız şunu tekrar edelim ki, aktif Bolşevik militanlar ilke ve siyaset ve mücadelelerinde, yasaca karar almadıkça partide oportünizmi korumaya mahkumdurlar.

3) Bakuninizm: Marks, Gotha Programının Eleştirisi'nde, gülünç ve aslı olmayan suçlamalara "Bakuninizm" der. (Marks'ın W. Bracke'ye 5 Mayıs 1875 tarihli mektubu) Bizim ultimatocular Bakuninizm şampiyonudurlar. Açık ilke mücadelesine giremedikleri yerde: "Yalan, yine yalan, daima yalan!" işinde kuyrukçuluğa Yasin okuturlar. O zaman kuru suçlamalarla kuru kalabalık toplama hırsına düşerler. Somut olaylarda oruçlu geçmek mecburiyetine karşın iki örnek:

Parti'ye bağlı olan ve 1927 çöküşünden sonra ve önce partinin yeniden örgütlenme işinde temel taşı olan bir komünist örgütü, bildiriyle polis tarafından yönetilmekle suçladılar. Kitle içinde, değil bir komünisti, uzun mücadele ve deneyimler yaşamış bir komünist örgütü polis örgütüdür diye suçlamak, dile kolay gelen anarşi ve provokasyonlardandır. Hem bu marifeti kulis arasında yapan komünizm softaları, partinin alt organlarında yarı-kuyrukçu, yarı-lumpen unsurlarla işi pişirirken; yedikleri naneyi partinin üst organlarından saklayacak ve iş ortaya çıkınca kupkuru yadsıyacak kadar Bakuninisttirler... Bizden yazması, tarihten incelemesi.

Yine sözgelimi örgütün kıyametli bir gününde, bir köşeye kapanıp partililer ve işçilerle alay edercesine barbar küçükburjuva suistimallerini yaparken, bir sapık "ahpapaçavuşlar meclisi"ne, içinde komünizmle ilgisi olmayan "ayın"lar yapılan bir "sinagog" demek, softalarımızın "milliyetçilik mi yapıyor" yaygarasını ko-partır. Çünkü buna benzer bir başka "ahpapaçavuşlar meclisi"ne

de kendileri yazılıdırlar ve bu ikinci meclise bir işçi "lordlar kamerası" adını vermiştir!

4) Primitivizm [İkellik]: Rusya'da mahfiller döneminin "ikellik"i biliniyor. Ben bulunduğum hücreye küsersem, başımı alır istediğim yere giderim. Ve gittiğim yerde benim şahsen güvendiklerim varsa, çalışırım... ve ilh. Bolşevik partide, hele parti aygıtı içinde yoldaş güveninin, özellikle gizli partilerde büyük rol oynadığı kesindir. Fakat bu güven, sözle ve fermanla değil, işle, uzun mücadele yoldaşlığıyla edinilir. Bu uzun deneyimlerden sonra partice güven kazanan bir yoldaş, partinin güveniyle zırhlanır. Ve partinin güvendiğine kişilerin güveni basit bir yasa ve disiplin mecburiyeti şekline girer. Yetişme tarzlarının yanlış başlangıcı yüzünden partiye "mamul devrimciler" halinde ithal edilen komünizm softaları, bu noktada da "diyalektik", yani tepesi taklaktır. "İthalat eşyaları", parti içinde henüz yerli yerine yerleşmeden ve parti kamuoyunun kendileri hakkında zaruri olan "güven" olgunluğunu beklemeden, sözgelimi Mussolinilerle [**Günlük Anılar**'da da adı geçen Mussolini Ahmet (Kavalalı)]ya da itlerle güven kucaklaşmalarına kadar vardıkları bir sırada, karşı güvensizlik sevdalarına düşerler. Karşılarında parti güvenini disiplinleşmiş şekliyle buldukları zaman bile; ulti-matomculuktan kurtulamazlar. Partiyi mahfilleştirmeye kalkarlar. Fakat komünizm softaları bunlar, bir dalda dururlarsa devrim papağanlığı nerede kalır! Onun için, aynı softaları, bir gün yukarıda söylediğimiz "mahfilci güven" sapıklığının taban tabana zıt kutbu olan "üniformalı komünizm" diyebileceğimiz büsbütün öteki uca düşmüş bulursak şaşmayalım:

*"Niş'i akrep ne ez peyi kinest,
Mukteza'i tabiateş inest."*

(Akrebin sokuşu kininden değil, doğası gereğidir.)

Komünistler rütbe ve ünvanla değil, enerji ve ideolojileriyle etkili olurlar. (1909 Şubat'ında Lenin: "*Her örgüt potasında sınıfı toplamak ve enerji ve ideolojik etkileriyle (yoksa elbette makam ve rütbe-riyle değil) bütün legal proletarya örgütlerinde rehber rolünü kazanmak*" gereğini tekrarlar. (Lenin, "**Yolda**", Şubat 1909, c.15, s.354) Parti içinde emir ve komutanın adına direktif denir. Direktif, il-keler dahilinde üst organın alt organa yol göstermesi ve komuta etmesidir. Fakat henüz basit dernek militanlığından ileri geçeme-miş partisizler içinde salt partili üniformasıyla rol oynamak şuna

varıyor: 1- Eğer partisiz içten bir işçiye, bundan ya hiçbir şey anlamaz, ya da haklı bir şüpheye düşer; 2- Partisiz cılk bir adamsa, "üniformalı komünist"i kaz gibi avlar.

Özetle, gerek "mahfilci güven", gerekse "üniformalı komünizm" ikelliğin iki farklı şeklidir. Birincisi anarşiyi slogan yapmaktır, ikincisi temas edilen çevrelerde kariyerizm bozgunculuğunu yaymaktır. Zaten komünizm softalığının içten işçi çevrelerinde ve parti içinde uğradığı tepkiler, onun bu anarşik ikelliğinin zaruri bir sonucu oldu. Ültimatömcülük eğer bu deneyiminden ders alabilseyse, çok şey öğrenmiş sayılabilir.

"**Şef düşmanlığı = panik dostluğu**": Dar-azınlıkların komünizm softalığının birleştiği bir başka nokta da budur. Tabii her iki uç başka başka yönlerden giriyorlar; fakat aynı sonuçta birleşiyorlar. Lenin'in dediği gibi, bir sayfanın ortasından ayrıldıktan sonra, sağa da sola da gidebilir. "Mamul komünistler" partiye ithal edildikleri sırada, partide kuyrukçu başlara karşı açılan bir yayılım ateş ve meydan savaşı vardı. Partinin bu mücadelesinde devrimci başlar tarafından idare edildiği ve Bolşevik rehberler çevresinde Komintern'in işaretine göre ordulaşıldığı, parti tarihinde üzerinde durulacak sayfalardandır. Partinin saldırıya kalkışan devrimci kitapları, kuyrukçu başları **açıkça** düşman cephesine sığınmaya kadar kovaladı ve yok etti. İç savaş sırasında devrimci saflar arasında Leninist militanlar gibi dövüşen hazırlop komünistler bir slogan ezberlemişti: "Kahrolsun kuyrukçu başlar!" Fakat, hazırloplar, her zamanki gibi bu sloganı da şöyle okumakta gecikmediler: "Kahrolsun başlar!" Yine usulen bu ikinci sloganı açıkça, Bolşevikçe, hiçbir organ içinde değil, "ahbap çavuş meclis"lerinin kulislerinde, partinin geri ve saf unsurları üzerinde etki yapacak tarzda kullandılar. Ve ilk sahneye çıkışta, sistematik olarak inkâr ettiler.

Bolşevikler her ne pahasına olursa olsun "Solcu" şef düşmanlarına ilk defa rast gelmiyorlar. Lenin bu gibilere "**Komünizmin Çocuk Hastalığı**"nda şöyle diyordu: "*Şeflerden bahsedildiği çok işitildi. Onlara karşı her çeşit hücumlarla kafalar dolgunun dolgunudur. Fakat, bu (hücumlar)ın ne idüğüne gelince, vak'aların sorguya çekilmesine, anlamlandırılmasına edilmesine gelince, buna zahmet edilmiyor.*" (c. 4, s. 42)

Bizim solcu çocuklarla, Avrupa'nın softa solcuları arasında bir fark var mı?.. Kabahat onlarda değil, onlara bu "Şef düşmanlığı" şiarını ezberletenlerde. Ne çare ki, "*genel kural olarak, siyasi par-*

tiler, en ziyade prestij (nüfuz ve itibar), tecrübe sahibi olan en sorumlu makam ve mevkilere seçilen ve şef denilen şahısların az çok devamlı grupları tarafından görülür." (Lenin, **Çocuk Hastalığı...**) "Harekette takip ruhunu temin eden istikrarlı bir şefler hizbi olmaksızın bir devrimci hareket sağlam olamaz." (Lenin, **Ne Yapmalı?**) Ve görüldüğü gibi (Prestij+Tecrübe) temeli bir teşkilat zuretidir. Oportünist şefleri yıkmak ne kadar vazife ise, devrimci şefler etrafında ordulaşma sürecinde mücadeleyi, "İstemezük"çü Yeniçeriliğin "karga derneği"ne, yani anarşiye çevirmek de o kadar suçtur. Softalarımız bu noktada da bir uçtan öbürüne kızak kaydılar. Fakat, Leninizm, bu gibiler hakkındaki hükmünü çoktan vermiştir: "Şef düşmanlığı=panik dostluğu'dur!" (Lenin, **Çocuk Hastalığı...**) Softalarımızın şef olmak arzularını hiçbir zaman kötü göremeyiz. Bu her Bolşeviğin keşif kolcu vazifelerinden biridir. Her komünist işçi sınıfının mücahit başı olmaya mecburdur. Fakat, şef olmak için, "kısır çığırtkanlık"larla mevcut güveni de sarsmak değil, Partinin bir askeri gibi, tutkun mücadele içinde kendi kendini ve bulunulan çevreyi bilimsel ve teorik sahada yetiştirmek lazımdır. Bu çetin ve uzun hazırlık ve gelişme olmaksızın, prensipsizce parti içinde "darbecilik", orijinal bir "Puçizm"den, beyhude Anarşiden başka birşey değildir. Oportünist şeflere ne kadar düşman isek, devrimci şefler etrafında saf bağlamaya o kadar gönüllü olmak basit bir disiplin kuralıdır.

"Kafasız dar-pratikçilik": Hazmedilemeyen fikirler, hiç özümlememez ve özümlememeyen fikirler, kana karışmamış gıda gibi vücudun enerjisini temin edemez; o zaman ezberciler yuttukları bazı fikir gıdaları yüzünden hazımsızlığa uğrarlar. En güzel fikirler, ezberci vücutlara zehir gibi tesir yapar; onları hasta veya sarhoş eder. Halbuki prensipler hazmedilerek özümsemek ve harekete geçirilmek için bellendir. "Gavaj" [tıkıştırma] usulüne benzeyen tarzda alınan telakkiler harekete geçemiyor; geçemeyince, çevrenin mücadelesi karşısında o mücadelenin gereklerine uygun, hususiyetlerini manzumeleştirir, sistematik bir faaliyet yaratamıyor. O zaman, Leninizmce meşhur olan: Solcu ve işgüzar "kafasız dar-pratikçilik", soyut "devrimci inşaat", İspanya'da şato kurmalar, "komünist kofluğu", her şeyi fermanla düzeltmek manisi, "bayağı işgüzarlık" alır yürür.. İşçi içine ruhları hazırlamadan, mekanikman girmek, ultiatomcu parola haline gelir.

II- DEMAGOJİK İDEOLOJİ ve SAPIK TAKTİK

"Basmakalıp Solculuk"un teorisi ilkelliğidir. Şu halde Komünizm softalarında Türkiye hareketinin perspektifleri, geleceklere hakkında sistematik tezlerini aramak boşunadır. Fakat, velev ezberlenmiş bazı devrimci düsturları gelişigüzel kullanmak itibariyle olsun. Partide bir akım olan Ültimatömcülüğün fikriyat ve taktikçe, en göze batan iki ayırıcı özellikleri üzerinde durmak faydalıdır.

Taktik Kazıklığı: Komünizm prensiplerinde işi Softalığa vurmak, Bolşevik taktiğinde baston yutmuşa dönmektir. Yukarıda, nasıl vakti geçmiş şarlara yapışılıp kalındığına değdik. Halbuki taktik, bir partinin içinde bulunduğu şartlara ve öznel güçlerine göre belirlenir. Leninist taktiğin özelliği, meşe ağacı gibi bükülmez kırılır değil, saz gibi eğilir kırılmazdır. (Elastikiyet+G erçekçilik) Leninci taktikteki devrimci ve mücadeleci vasıfların temelini teşkil eder. Lenin, "Komünizmin Çocukluk Hastalığı"nda, Solculara diyordu: "*Bizde, daha bir itimat ve sağlamlıkla zafere yürümek için bir tek şey noksan, o tek şey de, bütün memleketlerdeki Komünistlerin taktiklerinde azami elastikiyete (souplesse) varmaları zaruretinin edinmeye mecbur oldukları olgunca mütalaa edilmiş ve düşünülmüş kavranılışıdır.*" (Lenin, **Çocuk Hastalığı...**, s. 88) Bir Bolşevik, teori ve prensiplerde ne kadar uzlaşmaz ve pazarlığa gelmez ise, taktikte o oranda devrimin lehinde kıvrılıp bükülmeyi bilmelidir. Bu ince diyalektiği kavrayamayan softalık, bu yüzden, daima ortodoks Lenincilerle çatışır. Bizim Ültimatömcuların daima dilinde dolaşan, bilinen Blankest Komunarların anarşist parlak sözüdür: "Pas de compromis: Uyuşma yok! Evet, Bolşevizmde de uyuşma yok; fakat nerede? Teorik prensiplerde. Taktikte iş bunun aksidir: Uyuşma var. Yeter ki yapılan kompromi bir provokasyon yahut bir oportünizm olmasın. Bir uzlaşmanın oportünizm mi, devrimcilik mi olduğu, somut olaylar üzerinde belli olur. Taktikte: "Aman kompromi veya oportünizm olmasın" ikirciliği içinde bütün hareket ve faaliyet yeteneğini frenleyen, gemleyenler, yalnızca kendi kendilerinden korkanlar, kendi devrimciliklerinden kendileri kuşku duyanlar, bildiğini pek iyi bilmeyenler, bir sözcükle, bazı formüllere hayran olmuş ikircikli, sallantılı küçükburjuva ruhlarıdır.

Pratik faaliyette, Leninizm softalarının konfüzyonizmlerine, küçük fakat anlamlı bir örnek: Bilindiği gibi, Bolşevik yasası ko-

nuşulurken, Troçki ayarında Menşevikler, her grevcinin kendini komünist ilân etmesini yararlı buluyorlardı. Lenin, ya o grevci bir yerde saçmalarsa diyordu, parti bunu nasıl temizler? Aynen böyle değilse bile, buna yakın bir olaycık: Tevkifat oluyor. Provokasyona kadar soysuzlaşmış saçma ifadeler dosyaları dolduruyor. Mahkemeye, kamuoyuna çıkılacak. Bütün bu saçmalıkları kökünden yok etmekle, parti prestijini feda etmek şıkları arasındayız. 1927’de Vedat Nedim polisteki sayıklamaları hakkında: “*Namuseum var, inkâr edemem*” diyordu. Bizim komünist softaları kuyrukçuluktan daha parlak laf ederler: “Parti’yi ilân edelim, nasıl olur, içimizden hiçbiri partili değilim derse” düşüncesindeydiler. Oysa Parti’yi ilân etmek ve açıkça savunmada bulunmak, poliste yenilen bütün herzeleri Parti üyelerinin afiyetle yutabileceklerini ilân etmekte. Bu Parti’yi yükseltmek değil, bu tür bozukluklarla halk önünde yeterli açıklama verilemeyeceğine göre, düşürmek demektir. Çünkü komünizm softasının en kabadayısı, en kocaman provokasyona düşmüştü. Tabii söylenenleri olmamışa döndürmek için, halk kitleleri içinde etki yapacak olan komünizmi açıkça ve genişçe savunmayı, mahkemede parti üyesi olduğunu ilâna tercih zarureti üstündü. Bu taktiğin doğruluğunu teslim ettiklerinden mi, yoksa başka bir düşünceyle mi, bilinmez, ultimatörcüler bu zarurete uydular. Fakat hazırlanan savunmada, kapitalist düzenin zaruri olarak kendi iç çelişkileriyle devrime doğru gittiği ve devrimin kaçınılmaz bir zaruret olduğu noktasında, aynı ultimatörcülerden biri, burjuvaziye kızdırır diye itiraz etmişti... Oysa sorun tersineydi. Birinci sorun, partinin prestiji adına da yapılması zaruri olan bir uzlaşma, yani taktik sorunuydu. İkinci sorunsu, Marksizmin temel ilkelerinden biriydi. O noktayı sessiz geçmek bile, Komünist Manifesto’nun son satırlarında Marks ile Engels’in ilân ettikleri ilkeyi inkâr etmek, sapıtmaktı:

(İlk bildiri: Gençlik; bir bolşevik baş gelinceye kadar bir bildiri yayınlayamadı.)

Demagoji ideolojisi: Kuyrukçu azınlığın bozgunu, haklı olarak, birçok işçide aydınlara karşı bir tepki, bir ürküntü duygusu uyandırmıştı. Bilinçli bolşeviklere, bu tepkiyi, örgüt ve faaliyette kuyrukçu ve oportünist eğilimlere karşı çevrilmiş bir kin ve silah olarak bilemek rolü düşerdi. Komünizm softaları, küçükburjuva kariyerizmlerini ve panikçi şef düşmanlıklarını ortada oluşan bulanıklıktan yararlanarak, kıyıda köşede bırak bürokrasiye karşı

uyuyan ayaklanmaları aydın düşmanlığı şeklinde kışkırtmak ve peşlerine takmakta kullanmaya kalktılar. Onlar bilimsel mücadelenin yerini küçükburjuva sağduyuculuğunu geçirerek salt işçi geçinmeyi günün modası yapmaya hevesleniyorlardı. Bu demagojiydi. Demagoji ile çevrelerine kimleri topladılar? Ne bilinçli işçileri, ne de partinin devrimci unsurlarını; yalnızca kuyrukçuluk kaçkınlarını, bazı yarı lümpenleri... Şüphelileri... Burada da "güme giden" bazı deneyimsiz, saf işçiler, zaten sorunun üzerinde durmuş bile değillerdi.

Leninizm için bir (ölmezden bir çeyrek yüzyıl önce yaşıyordu) türünden "La Palice"nin gerçeği olan parti unsurlarının bileşimi üzerinde durmak fazladır. Zamanında aydın düşmanlığı, özellikle devrimci parti aydınlarının kuyrukçular aleyhinde 1925'den beri başlayan ve resmi raporlarla, tutanaklara geçmiş tartışmalarla parti tarihçesini daha geniş yazacaklar için her zaman aydınlık belgesi olacak dökümanlarla sabittir. Bu, partinin bazı organlarını adeta boğuntuya getirmek üzere olan kuyrukçu aydınlığın verdiği iğrenme ve isyan duygusuydu. Bu alanda tam iki yıl süren kuyrukçu aydınlıkla mücadele işine, bizim komünizm softaları oldukça sonra katılmışlardır. Şu halde partinin gerek işçi, gerek aydın devrimci unsurlarından daha devrimci görünme sevdası, yalnızca kuyrukçuluğa karşı duyulan nefret duygusuyla açıklanamaz. Ültimatömcülük, bir zaman kuyrukçuluk hakkında kopan ve taşan saldırı heyecanını demagojiye vesile yapmaktan başka bir şey yapmıyor. Gerçekten de işaret ettik. Kuyrukçuluk temizlendikten sonra, partide kalan aydın devrimciler, bir elin parmaklarından fazla bir sayı ve toplam tutmuyordu. Aşağıda bir daha geleceğimiz geleceğimiz üzere, Parti'nin bolşevikleşmesi, proletarya keşif koluğu niteliklerini şaşmaz bir şekilde benimsemesi için, örgütte işçi unsurlar oranının da büyümesi gereklidir. Yani Parti bileşiminin işçileşmesi keşif kolunun lehinde bir belirtidir. Bu işçileşme akımı gelişiyor mu? İlerliyor mu, geriliyor mu? Parti'ye damdan düşer gibi düşmeyenler bilirler ki, Parti işçileşme eğiliminde dev adımlarla ilerliyor.

Partide aydın kuru kalabalığı, Rusya gibi Türkiye`de de, devrimci hareketin başlangıç özelliklerinden ve zaruretlerinden kalma bir safraydı: "Kuru kalabalığa" karşı işçi-aydın bütün Parti askerleri elbirliğiyle dövüştüler, dövüşüyorlar ve dövüşecekler. Bu dövüşte başarılı olunmamış mıdır? Hem de yıldırım hızıyla başarılı

olunuyor. Yetiştirme tarzları "basmakalıp" olmasına karşın, devrimci yeteneği gösteren proleterlere partinin sorumlu organları bile kucak açmamış mıdır? Açmıştır. Fakat daha fazla açabilmek için, o zaman her işçiyim diyene Parti'ye "kendini yazma" iktidarını vermeye, yani Parti sınırlarını kaldırmaya, Leninizmin çoktan çiğneyip geçtiği bir tür Troçkizmi ayrıcalıklılaştırmaya düşmek olmaz mı? Lenin, devrimden sonra bile bize şu öğüdünü vermiyor mu?

"Zira komünizmi ancak kapitalizm tarafından dayatılan unsurlarla kurmak olanaklıdır; başkaları mevcut değil. Burjuva aydınlarını ne sürgün etmek ne de yok etmek olanaklı değildir. Bunları yenmek, biçim değiştirmek, şekillendirmek, yeniden eğitmek gerekir. Nitekim proletarya da, küçükburjuva önyargılarından ansızın bir mucizeyle, Ruh'ül Kudüs'ün üfürüğüyle ya da bir sloganın, bir kararın, bir emirin sihirli etkisiyle yakayı sıyıramaz. Fakat, tersine, ancak küçükburjuva etkilerinin kitlesine karşı genel, uzun ve güç bir mücadele pahasına bundan kurtulur. Onun için bizzat proleterlerin de proletarya diktatörlüğü temelleri üzerinde, uzun bir mücadele pahasına yeniden eğitilmesi gerekir." (Lenin, **Sol Komünizm...**, c.31, s.115.)

Şu halde, her Bolşeviğin bildiği gibi, bir aydın olan, fakat aydınlıkla en devrimci mücadeleyi başaran ve Parti içinde her türlü küçükburjuva etkilerini ortaya koyan Lenin'in her zaman tekrarladığı gibi -sosyalizm yapısı gibi, Parti örgütü için de- "ancak kapitalizm tarafından dayatılan unsurlar"la karşılaşacağız. Tıpkı ültimatömcüler gibi, "gökten zembille inmiş" "komünizm softaları"ni her zaman ne bulmak, ne de bu gibi "semavi" unsurlarla şu kötü dünyanın çetin kavgasını başarmak olanaklıdır. Sınıf mücadelesi sınıf duygularıyla bağlı bir ataktır. İşçi sınıfından gelme unsurların yüzde doksanı sağlamsa, aydınlıktan gelenlerin yüzde doksanı çürüktür. Bu kesin. Fakat bu bize sağlamları çürüklerden ayırma gereğini asla unutturmayacaktır. Hiç unutmayaacağız: *"Komünistler bütün devrimci hareketlere yaslanırlar."* (Marks-Engels, **Komünist Manifesto**) Lenin, Bolşevik Parti'nin temellerini atarken, Narodnik azmanı "svoboda"cıların, devrim mücadelesinde bula bula üniversiteli aydınların bulunmasını bütün bozgunlara neden gösterişini karakterize ederken, bu sözde salt işçiciliğin, nasıl Parti de ilkelliği ebedileştirmek olduğunu açıklıyordu. Lenin, Parti'de yalnız işçi unsurlar isteyen sözde işçicilerin, işte proletarya devriminin demagoglarının içyüzlerini her

zaman amansızca açığa vurdu. Lenin, uluslararası deneyimlerle kanıtlıyordu ki, "işçi hareketi kendi başına kalırsa, sendikalizme, kendi kabuğu içine kıvrılmaya gidebilir". (Lenin, **Ne Yapmalı?**, c.5, s.460) Bugün kuşkusuz şartlar Lenin'in bu açıklama yaptığı günlere göre değişmiştir. Komünizm daha evrensel, daha elle tutulur olmuş; bir akım değil, bir evren, bir ülke halinde cisimleşmiştir. Sendikalizm salt işçi hareketinin sosyalizmden ayrı gitmesinden daha başka etki altında da doğar ve işçi hareketi kolay kolay komünist ideolojiden uzun süre ayrı kalmaz. Bütün bunlara karşın, her parti tüm ülke ölçüsünde toplumsal ve devrimci siyaset gütmek isterse, Lenin'in çizdiği yoldan yürümeye, parti içinde aydın komünistler, işçi komünistler diye ayrılık çıkarmak isteyen demagogilerin başını ezmeye mecburdur. Bolşevik Parti'nin tarihçesine bakalım. Orada "işçinin kendi kendini denemesi" düşüncesini ortaya atan kimdir? Yeni-Iskra'da kuyrukçuluktan Menşevikliğe evrilen Martinov. Lenin, bu iddianın, komünist proletarya tarafından güdülen kendiliğindenci mücadeleyi bilinçli siyasal mücadeleye çevirmek gibi ciddi bir dava olduğunu gösteriyordu. Bugün Leninizmin softası olmayan her Bolşevik, parti içinde "işçici"lerin kim olduğunu tanır. Bu tiplerin sahtekârlıklarını ve davaya oynamak istedikleri oyunu, bize her zaman Lenin tanıtır:

"Eski ekonomizmi unutan, incelemeyen ya da hatırlamayan burada ekonomizmin kokuşmuşluğunu hatırlasın. Salt proletaryaca görüş ve programlardan, o adamlar şu sonucu çıkarıyorlar: Biz, sosyal demokratlara düşen gerçek işçi etki ve hareketi olan, ekonomi tarafı, her türlü siyasetçilik oyununu eleştiri özgürlüğü, her sosyal demokrat işinin gerçekten derinleştiricisidir. Onlara, liberallere düşen de siyasettir... Şimdi de aynı şey, ama daha büyük ölçüde. Heyhat! Ortodoksça ukalâlığın teorisyenleri tarafından önceden çirkinleştirilen ve karikatürü düzeyine alçaltılan bu türden büyük Rus devrimi için yapılıyor." (Lenin, **İki Taktik**, 1905, c.9, s.95)

Lenin, Bolşevik Parti'nin temellerini kurarken - bu noktayı belki binbirinci kez tekrarlamak gücüne gitmiyor ve gitmeyecek - birbiriyle zıt gibi görünen diyalektik sınıf mücadelesinde parti'nin antitezini şöyle iki noktada özetliyor:

1) Az ve öz keşif kolu: İşçi ya da aydın olduğuna bakılmayan öz komünist devrimcileri içine alacak;

2) Geniş sosyal siyaset: Her sınıfa girmek, yani bütün ezilen hoşnutsuz kitlelerin içine: Teorisyen+ajitator ve propagandacı+örgütücü unsurlar göndermek...

Geniş siyaset gütmek için:

- 1) Partiye gelen aydın devrimci gençliği işçi içine yollamalı;
- 2) Burjuvazinin siyaset aygıtında adamlarımız olmalı. İşçi siyasete böyle alıştırılır.

"İşçilerimize hakkıyla tam ve pratik siyasal girişim yeteneği kazandırmak için, toplumun bütün tabakaları içinde, bizim hükümet makinesinin iç zembereklerini keşfetmemize uygun olan bütün noktalar üzerinde kendimize özgü 'adamlarımız'ın sosyal-demokratların olması gerekir. Ve böyle adamlar bize yalnız propaganda ve ajitasyon için değil, bir de ve özellikle örgüt için gereklidir." (Lenin, **İki Taktik**, 1905, c.9, s.95)

Burada hâlâ devam eden hata şu noktalardadır:

- 1) Siyasetin basit çarpım tablosu ezberciliği değil, Leninin deyimiyle yüksek matematik olduğu unutuluyor. Kuyrukçular zamanında artı bir slogan vardı. Bugün o dönemi aşalı aradan yıllar geçti. Eski çamlar bardak, kuyrukçu aydınlar artıyken eksi oldu. (Burada "artı" olarak, kuyrukçu aydınlığın kendisi değil, kuyrukçu aydınlıkla mücadele sloganı kastedilmektedir.)

O zamanki artı sloganlar bugün eksileşti. Fakat softalarımız hâlâ öğrendikleri artıyı kafa patlatıncaya kadar tekrarlayıp duruyorlar. Artı değil miydi, diyorlar. Bu dogmatizmdir. Yeter.

- 2) Parti, kuyrukçuluğu atlattı. O halde tarihen önümüze hangi sapıtma çıkabilir? Menşevizm ve tersine-Menşevizm. Demek, gözümüzü faltaşı gibi açıp, nereden sırtır gibi olursa orada doğmadan boğmak üzere boğazına atılacağımız yakın tehlikeler bunlardır. Burnumuz havada, gözlerimiz uzak yıldızları ararken, acemi müneccimler gibi, önümüzdeki kuyuyu göremeyip içine düşmemek için, parti tarihçemizin konağını tanıyalım. Ve o konağın en çok olası tehlikelerini önceden görelim. Kuyrukçuluk daha çok aydın sapıklığıydı; fakat işçi aristokrasisi ile de karıştı. Komünizm softalığı, daha çok işçici görünmek isteyen işçi aristokrasisinin sapıklığı oldu; fakat aynı zamanda aydınlıkla karışık bir Menşevizm ya da tersine-Menşevizm karşısında bulunulması da olanaklıdır. Herşeye karşı uyanık yatalım. Bu yalnız hakkımız değil, görevimizdir. Fakat sapıtmalarla değil, devrimci unsurların yöntemlerine ancak o sapıtmaları açıklamak, sınıfsal

anlamlarıyla bağlamak gerektiği zaman başvururuz. Bugün Partinin ilkelliğine karşı bütün gönüllerde bir hoşnutsuzluk, sabırsızlık, tahammülsüzlük var. Bunu küçükburjuva sağduyusuyla, gelişigüzel ezberlenmiş basmakalıp iddialarla ifade ederim ve çözerim sanmak, toyluğun dikâlâsıdır. Leninizme veda etmektir.

3) Leninci Bolşevik Parti'de ne aydınlık, ne işçilik kalmaz. Devrimcilik vardır. Kafaları belirleyen geçim, yaşam ve mücadele tarzları olduğuna göre, bir kere Partinin malı olan devrimci, artık ister aydın, ister işçi, ister köylü, ister müstahdem olsun, onun yaşam ve mücadele tarzı devrimcinin yaşamı ve mücadelesi şekline döner. Aygıt için, ufak tefek farklarla bu böyledir. Parti kitlesine gelince, hatta orada da, işçi ve aydın farkı değil, partcilik niteliklerine uyup uymamak, parti çizgisinden ayrılıp ayrılmamak ölçüdür. Bu noktada özeleştirimizde, her Partiliyi - hangi sınıf ve zümreden olursa olsun - vuracağımız mihenk taşı, demirden Bolşevik disiplindir. Partililerimizi ve birbirimizi, gelinen yere, kökenlerine göre değil, üzerinde yürünülen yola, gidilen hedefe göre eleştireceğiz. Parti'ye aydınlığı, üretici ya da üretici olmayan işçi küçükburjuvalığını getirmek isteyenlere en aman vermez savaş! Devrimcilik getirenlere, parti yasasının çemberi içinde kabul koşullarının merdivenini göstereceğiz. Basamakları başarıyla çıkıp bizimle aynı safta, aynı nitelikle, aynı amaç için, aynı silahlarla, aynı tarzda dövüşenlerin kökenlerini elimize almakla hiçbir şey kanıtlamış olamayız. Dama taşı gibi bir anahtara sarılıp onunla her kapının kilidini açarım sanmak, monomaniye özenmek, Bolşevizm için bir sapıtmadır. 1. Enternasyonal'den Karl Marks ve Engels'i, 3. Enternasyonal'den Lenin'i aydınlık diye atamayacağımız gibi, 2. Enternasyonal'den Macdonald, Noske ve Schideman aslanlarını da işçidir gibi alkışlamayacağız. Lenin, bu tür "sidik yarış"çılıklarına yalnızca demagoji derdi.

Solcu demagoglar bazen çevrelerinde oldukça bir kuru kalabalık da toplayabilirler. 1907-1908'de, 1920'de sol palavracılar, oldukça geniş bir kitleyi peşlerinden sürüklediler. Lenin'e göre, bu kuru gürültü, devrim dönemlerinde görülen "sırf" inkârın çekiciliğine uluorta kapılma içgüdüdür. Fakat bizde, böyle büyük bir devrim dönemine rastlanmadığı için olacak, solcu softalarımız hatta böyle geçici bir geniş kitle taşımak zevkine de eremediler. Taşıyıcılar da, bu, softalarımızın ideoloji ve taktiklerinde ki sağlamlığı göstermeyecekti:

"Fakat (diyor Lenin) bu (yani sol palavrayla geniş kitleyi sürüklemek), o taktiğin doğruluğunu kanıtlar bir argüman, bir belge değildir. Herhalde, proletaryanın, devrimci sınıfın gerçekten keşif kolu olmak isteyen ve bundan başka yalnız proletaryayı değil, fakat proleter olmayan kitleleri, çalışanlar ve sömürülenler kitlesini de gütmeyi öğretmek isteyen Parti'yi propaganda ve örgütünü aynı zamanda hem sanayi varoşları, hem kırlar için en kavranabilir, en erişilebilir, en duru, en canlı şekilde götürmeyi, sevk ve idare etmeyi öğretmek zaruretine bir şüphe gölgesi düşürmez." (Lenin, Sol Komünizm, c.31, s.108)

Propaganda ve örgütü, Lenin'in tanımladığı gibi, "hem sanayi varoşlarına hem kırlara" götürmek, geniş toplumsal siyaset gütmek için, bütün devrimci güçlere dayanmak, bütün toplumsal zemberekler üstünde komünist adamlarımız olmak mecburiyetindedir. Bütün bu söylediklerimiz, Leninizmin alfabesi ve iki kere iki dört olduğu halde, Leninizmin softalarının okudukları gazel neyle açıklayabilir? Demagojiyle! Fakat:

"Demagogların işçi sınıfının en beter düşmanları olduklarını tekrarlamaktan yorulmayacağım. Gerçekten demagoglar kitlelerin kötü içgüdülerini uyandırır. **Geri işçiler için bu gibilerin, hele içten oldukları zaman, içyüzlerini tanımak imkansızdır. Ve demagoglar işçi sınıfının en beter düşmanlarıdır. Çünkü, hareketimizin henüz kendini aradığı bu sallanma ve yoklama döneminde kalabalığı, ancak geçirilecek en acı deneyimlerin gözlerini açmaya bakarak olabileceği, kalabalığı demagojiyle peşinden sürüklemekten daha kolay birşey yoktur.**" (Lenin, "Ne Yapmalı?", abç, s. 160-161)

III- PROVOKASYON

Donkişot'un yeldeğirmenleri ile olan mücadelesi bilinir. Gücüne güvenen birisi, karşısındakine bütün hıncı ile bir sille indirmek için hamle ettiği zaman, karşısındaki birden çekilirse, saldırgan ne olur? Çok kere tepesi üstü gider. Bizim komünizm softalarının başlarına gelen de budur. Komünizm softalığı ilkelikte ve sapıklıkta o derece soysuzlaştı ki, bir softanın bir işçi yoldaşa itiraf ettiği gibi, fraksiyon hırsı ve gayreti yüzünden, karşısındaki asıl düşmanı, burjuvaziyi unuttu. Polisin zabıtlarıyla fezlekesinde uyuyan hikaye biliniyor: Kabadayı bir komünizm softası, poliste fena sıkıştırılıyor. Olur ya, polis onu bir başka

yoldaşla, yol üstünde konuşurken görmüş ve ne konuştuğunu sormuş. Softamız ne yanıt verse beğenilir? Kendisinin, yol üstünde konuştuğu tarafından, Komintern kararıyla, Parti'den atıldığını, bununla birlikte masum olduğunu... Yani bu komünizm softası, kendini kurtarmak için, yok yere bir Partiliyi polise teslim ediyor! Bunun anlamı açıktır. Eğer imanım softa o sırada aklını kaçırmamışsa, yaptığı basit bir provokasyon değil, maaşsız polis hafiyeliğidir. Bunun provokasyon olduğunu uzun delilleriyle açıklamaya gerek olmamakla birlikte, üzerinde durmamak, anlamını açmamak, Parti tarihi önünde görevini yapmamak demektir. Onun için, açık provokasyonların bile savunulduğunu görerek ona göre önlem almak mecburiyetinde kalındığı çevremizde, bu hiçbir çuvala giremez mızrağın yorumu etrafında durmak gerekir.

Öncelikle, komünizmde provokasyon nedir? Parti organlarından dışarı sızması gereken sorunlar hakkında, organlar dışına kaçakçılık yapmak, haber kaçırmaktır. Komünizm softası ne yapmıştır? Kendi ifadesine göre, bir organda konuşulmuş sorunu, o organın dışına, gereksiz bir şekilde çıkarmayı değil, polise götürmeyi göze almıştır. Bu noktanın yoruma tahammülü yoktur. Fakat iş bu kadarla kalmıyor. Provokasyon tacını başına geçiren softa, aslı olmayan bir yalanla bir Partiliyi polise teslim ediyor. Formalite bakımından feci bir ihanet olan bu provokasyonu bir başka cepheden inceleyelim.

Acaba, komünizm softası, polisle bir kompromi [uzlaşma] yapmış sayılamaz mı? Kelimesi bile gülünç: "Polisle uzlaşma"... Fakat sorunu salt gülmekle ve alay etmekle geçiştirmek tatlı su oportünizminin en ucuzu olur. Herşeyde aydın olmaya mecburuz. Bolşevikce uzlaşma nasıl olur? Bunu ana hatlarında canlandırmak için Lenin'den bir örnek alalım. Brest-Litovsk Antlaşması yapıldığı zaman, İngiliz 2. Enternasyonalcileri, Bolşevikleri Alman emperyalizmiyle el ele vermiş ilân ediyorlardı ve diyorlardı ki: Biz de Bolşevikler gibi yapıyoruz, emperyalizmle uzlaşıyoruz! Yalnız farkımız, Bolşevikler Almanya emperyalizmiyle, biz İngiliz emperyalizmiyle uzlaşıyoruz. Lenin o zaman oportünizme gülmedi. Yalnız, başından geçen bir öyküyü anlatır: Devrim sıralarında, bir gece Lenin arabayla geçerken önüne tabancalı hırsızlar çıktı. Üzerinde ne varsa vermesini istediler. Lenin üzerindeki saatini ve kesesini çıkarıp verdi. Sonra gidip haydutları

tarif ederek yakalattı. İşte diyordu Lenin, "Alman emperyalizmi de bu haydutlar gibi tabancasını boğazımıza dayamıştı. Canımızı vereceğimize kesemizi verdik, ki sonra muzaffer devrimle emperyalizmin kökünü kazıyalım:

1) Biz kendi emperyalizmimizle değil, yabancı bir emperyalizmle uzlaştık; Macdonald'lar kendi emperyalizmleriyle kutsal ittifak yapıyorlar.

2) Biz emperyalizmin artı-değer adına daha geniş bir bölüme vurmak için onunla uzlaştık; Macdonald'lar İngiliz emperyalizminin sömürge avına katılmak için onunla birleşiyorlar." (Lenin, **Sol Komünizm...**, c.31, s.36-38)

Bu kıssadan hisse: Polis Komünist Partisi'ni avlamak için bütün köpeklerini komünistlerin izi üstüne saldırtmış. O sırada komünist sandığı birini yakalıyor. Bu birisi eğer bir Bolşevikse, orada Parti'yi ele vermemek için gerekirse kendini feda edecektir. Çünkü uzlaşmanın Bolşeviklerce makbul olan şartı, bütünü kurtarmak için parçayı feda etmektir. Hayır, tutulan bir komünizm softasıdır. Parti'yi değil, kendini kurtarmayı daha uygun görür. Onun için; bir yalan uydurur. Bir Partiliyi -hoşuna gitmediği için olacak- polise teslim eder. Softa cenapları bu hareketiyle makbul bir uzlaşma yaptığını iddia edebilir mi? Hayır. Çünkü:

1) Önce kendisini kurtarabileceğini sanmakla, büyük bir kafasızlık göstermiştir. Polis kendi zağarlarından daha iyi iş görebilecek bir karaktersizi bırakmak şöyle dursun, tersine daha fazla sıkıştıracaktır. Madem ki, bu adam, daha ilk sıkıştırışta, Parti'nin iç sorunlarından birini teslim ediyor, demek ona ne kadar bastırsak ağzından o kadar daha çok laf kopartmak olanaklıdır: Öyleyse, vurun kerataya bakalım daha neler yumurtlayacak! İşte ilk sopada provokasyona düşen softa, eğer bir uzlaşma yaptım derse, önce bu uzlaşmadan alacağı sonucu, yani cancağızını kurtarma sonucunu değil, tersine, tabanları patlatılınca kadar işkenceyi bu şekilde kendi üzerine davet etmiştir. Yani polis, böyle bir provokasyona inansa bile, kendisini bırakmayacak, daha yeni ipuçları yakalamak için sıkıştırmakta devam edecekti ve nitekim etmiştir de.

2) Düşmanın, yani polisin amacı neydi? Komünist Partisi'ni avlamak için, komünistleri bir kulp takarak yakalamak... Softalığın provokasyonu, polisin bu emeline, "fisebilillah", yani karşı-

lığında dava için hiçbir şey kopartmaksızın yardım etmek değil midir? Evet, çünkü polise, tuzağını kurmak için yardım ediliyordu. Parti'nin sorumlu ve deneyimli bir unsuru ben yapmadım, o yaptı; ben komünist değilim, odur komünist; ben Partide değilim, odur Partili diye polise peşkeş çekilirken, elbet bu peşkeşi çeken softa Parti'nin bütünü ve polise peşkeş çekilen Partili ise Parti dışı bir parçası değildi. Kaldı ki, uzlaşmanın Bolşevik koşullarından biri de, "bilinci yükseltecek" tarzda olmasıdır. İçeriği ne olursa olsun, genellikle Parti üyesi tanınan - diğer özellikler bir yana - bir kişiye karşı burjuva polisiyle ittifak yapmak, kimlerin bilincini yükseltebilir? Polisle hiç mi uzlaşma olmaz? Bir kere, polisle uzlaşıldığı hissini vererek uzlaşma yapmak, ne olursa olsun, polisin uşaklığını yapmaktır. Fakat bazı zaruretler vardır ki, polisin boş yere yırtıcılığını davet etmemek için, bir dereceye kadar gerileyişler olanaklıdır. Örneğin üzerimde elyazımla bir mektup çıkmış. Onu inkâr etmek çok kere boşunadır. Fakat bu mektubu ben yazmadım, falan yazdı demek ve bu yüzden bir Partiliyi ele vermek, hem aptallık hem ihanettir. Ya da polis beni yakaladı. Kendimi kurtarmak için bir ara fırsat bulup polisçe dış bilenen bir komünistin imzasıyla bir mektup uyduruyorum ve onda: "Seni Parti'den attım" dedirtiyorum. Polis bu mektubu yakalayınca beni hemen bırakacak mı? O kadar budalaları zaten polis yapmazlar. Önce bir soruşturma yapacak ve anlayacak ki yazı benim uydurmamdır. Fakat diğer dış bileceği komünisti de ele geçirmesine hizmet ettiğim için, içinden bana teşekkür edecek ve aptallığıma gülecektir.

Geldik bir başka noktaya(*): Evet, polise kendi yerime peşkeş çektiğim komünisti Parti komünist tanıyor ama, ben tanımıyorum!.. Anlıyorsunuz ya, "ben" güvenmiyorum. O zaman bir komüniste düşen görev nedir? Parti yasasının yöntem ve biçimleri çerçevesinde bu güvensizliği Parti içinde karar suretinde gerçekleştirmek... Oysa komünizm softası ne yapıyor? Parti içinde, sözgelimi o kişiyle bir organda, ortak bir iş görebiliyor

(*): Belki, bir gün Parti tarihçesini kaleme alacak olan yoldaş, bu kadar belli bir provokasyonu, acaba provokasyon mudur, değil midir diye böyle uzun boylu tartışmamı tuhaf bulacak ve gülecektir. Fakat, biz henüz bu noktalarda etrafıyla hiç işlenmemiş ham ve her söylenen sözde acaba şahsiyat mı, iftira mı yollu küçükburjuva vesveselerinden tamamen sıyrılmamış bir ortam içinde çarpışıyoruz. Herşeyi soğukkanlılıkla, sonuna kadar çözümlenmeye, adım adım ilerlemeye, fakat hiç olmazsa aldığımız konularda sağlam olmaya mecburuz.

da, ondan sonra aynı adamı Parti dışındaki "yöntem"lerle bile değil de, polisin istediği "biçim"de bertaraf etmeye kalkışıyor. Yani bir hoşlanmadığımızdan kurtulmak için, anarşi değil, düpedüz provokasyon aracılığıyla mücadeleye giriyoruz. Örneğin Lenin, haydutlar arabasını bastıkları zaman, komünizm softaları gibi düşünseydi, şöyle "orijinal" bir harika gösterir ve haydutlara diyebilirdi ki: "Ben bir şey değilim. Fakat biliyor musunuz? Arkadan, beş dakika sonra bir arabayla Troçki geliyor. Asıl onu tutun. Çünkü onda müthiş para var!" Bu şekilde Bolşevik Parti'yi Troçkizmden temizlemiş olmaz mıydı?

Ne gerek, Parti tarihçemizde bu ayar provokasyon yazılmamış değildir. Vedat Nedin polise düştüğü zaman -Vedat Nedim de polise kendi gidip haber vermemiş, bir provokasyon sonucunda düşmüştü!- Komünizm softalığının yaptığından başka ne yaptı? Önce, kendini kurtarmak için bir Partiliyi teslim etmişti. İkinci olarak, Parti'de, kendince muzır gördüğü bir hareketi bertaraf etmiş olmak için, polisle bir "uzlaşma" yapmıştı. Bu bakımdan Vedat Nedim ile softalığın ne farkı var?

1) Vedat doğru söylediği için, polise değerli bir hizmette bulunmuş, onun adamı olmuştu; softalık bir yalan uydurmuştu, polise Vedat kadar hizmet edemedi çünkü polisçe ne bilinmez, ne yakalanması güç olan biri hakkında provokasyon yapmış değildi.

2) Vedat Parti'den atıldığını delilleriyle kanıtlamıştı; softalık polise bu kanaati veremedi. İşte bu ikinci nokta ve ondan sonra polisteki saçmalarını reddedişi, komünizm softalığının kuyrukçulara oranla lehinde yazılacak bir farktır. Fakat aradaki fark ne olursa olsun, provokatörler her zaman bilinçli ve maaşlı olmazlar, olay gündüz gibi apaydındır.

Yasal işçi dernekleri içinde bile bir ayrılık çıktığı zaman burjuva yasalarına başvurulmaz. I.W.W. anarko-sendikalistleri, kızışan dernekler aleyhinde burjuva mahkemelerine başvurdukları zaman uluslararası bir skandal oldu ve anarkolar kitle içindeki nüfuzlarının sarsıldığını hissettiler. Dernekler içinde bile işçi ruhuna bu kadar yabancı sayılan bir şeyin Parti'ye oranı, üzerinde konuşmaya tahammülü olmayan bir sorundur. Eğer komünizm softalığının bu korkakça ve alçakça yöntemleri bir devrimci parti tarafından benimsenilirse, partinin değil devrimciliği, partililiği kalır mı? Parti içindeki sapıtmaları ve sapıkları, parti yasası ve yöntemleriyle değil, burjuva polisiyle bertaraf etmek istersek, sorun basittir.

Partiden birini mi atmak istiyoruz? Hemen imzasız bir mektupla, o birisinin durumunu polise haber verelim. Oldu bitti! Öyle mi? Böyledir deniyorsa, softalığın hareketiyle bu söylediğimiz arasında, nitelik itibarıyla ne fark var? Nihayet, yapılan her iş sonucuyla belli olur: Softalık, provokasyonuna daha girerken, polise ne kazandırdı? Polisin o zaman kadar kuşkulandığı Parti içindeki fraksiyonculuk hakkında etraflıca bilgi almayı... Bu şekilde softalık polise Parti'nin zayıf noktasını da teslim etmiş oldu. Bugün polis, Parti içinde bir Troçkizm gerektiği hakkında faaliyette bulunmaya başladıysa bu... fraksiyonculuğun işi nerelere kadar dökebileceği hakkında, komünizm softalığından aldığı derse borçludur.

Kaganoviç, **Rus Komünist Partisi'nin Yapısı**'nda, bir üyeyi ihtar ve sorumluluktan tecrit aşamalarından sonra partiden atmak şeklinde cezalandırmayı söylerken, "suçu idari ve adli iktidara bildirmek"ten söz eder. Belki softalarımız bu satırı da eska za ezberlemişlerdir. Polisin terörü karşısında afalladıkları zaman, yakayı sıyırmak için bir çare bulmuşlar: Falan Partiliyi ihtar ve tecride gerek kalmaksızın, hemen Parti'den atmak ve "suçu idari ve adli iktidara" sanısıyla polise "bildirmek"... Evet, Kaganoviç "suçu idari ve adli iktidara bildirmek (devrimden sonra)" diyor. Olur a, softalık bu! Şu ufacak parantez içindeki (**devrimden sonra**) ezberinde kalmamıştır. Hem zaten polis dayağı altında insanın belleği de bozular. Hakkını yemeyelim. Komünizm softalığı, salt softalığı yüzünden de böyle bir halt yiyebilir...

Belki fazla ayrıntı gibi gelse bile, kaydetmeden geçmeyelim: Softalık, polis tarafından görülmüş bir "suçüstünü" saklayamayacak durumda, yani bir emrivaki karşısında da kalmış değildir. Provokasyonda pek bayağı bir kasıt vardır. Ömeğin softayla bir yoldaşı, bir polis ajanı konuşurken görmüş. Softa yakalanmış, sorgulanıyor. Eğer o yoldaşla konuştuğunu aynen söylese, kendisine en küçük bir tehlike gelmezdi. Çünkü gerçekten öyle rastlantısal bir buluşmada konuşulan şeyler sıradan, havadan sudan şeylerdi. Softa bunu polise söylese, konuşmanın kahkaha ve şakalar arasında aktığını izleyen polis ajanı sözgelimi buna inanmasa, softanın konuştuğu yoldaşı çok çok yüzleştirirdi. Yoldaş da aynı şeyleri söyleyince -ki başka şey konuşulmadığına ve konuşulanların söylenmesinde bir mahzur olmadığına göre bu böyle olacaktı- her ikisi de "başka bir sebeple tutuklu değilse"ler, pekâlâ serbest bile bırakılabilirlerdi... Herneyse...

Şimdiye kadar söylediğimiz, komünizm softalığının “doğrudan doğruya”, yani kendi ağızlığı ve dilciği ile yaptığı provokasyon, akıllara hayret veren bir örnektir. Bu olaya şöyle itiraz edilebilir: Bu bir kişiliğin aşağılığı ve sapıtmasıdır. Fakat bütün softalığı bundan sorumlu tutmak ve provokasyonla suçlamak doğru mudur? Evet, yalnız doğru değil, bir zarurettir de... Çünkü:

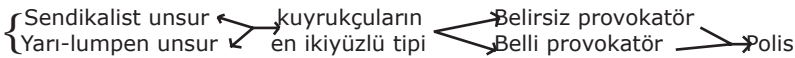
1) Önce, bu bir kişi, gelişigüzel ya da kuşkulu bir komünizm softası değil, komünizm softalığının “ideolog”u geçinen elebaşısıdır. Lenin de 2. Enternasyonal’e vururken, Kautsky’nin ideolojisini ele alıyordu. Ve kimse ona Kautsky bir kişidir dememişti.

2) İkinci olarak, bu olay, bütün olaylar gibi, bir rastlantı değildir. Kendine özgü ideolojinin eğilimindeki kaçınılmazlıkla belirlenir. Komünizm softalığının sonu, doğuşundan kestirilecek bir manzaraydı. Daha çoktan polisle temasa geçebilmiş halkalar, softalarımızın elinde tesbih olmuştu. O tesbihi bırakmaları hakkındaki iyiniyetli ihtarları, softalar her zaman kaçamaklı yanıtlarla atlattılar. O zaman bunu toyluk varsaymak olanaklıydı. Fakat bu daha iyi gözüküyor ki, bu softalık eğiliminin içinden gelen bir özelliktir.

Çünkü:

a) Mücadele yöntemlerinde “üniformacı komünistlik”leri adam toplamaya soysuzlaştıktan sonra, kolay anlaşılabilir ki böyle bir taifenin arasına ucu bucağı bulunmaz çeşitler karışabilir.

b) Komünizm softaları, Türkiye’de iki parti bulunduğu söylentisini beslediler; o halde ipten kazıktan kurtulanlar ve Parti saflarında sıkışanların bir kampı olursa, bu bir rastlantı sayılmaz. Komünizm softalığını polise bağlayan zincirin şeması aşağı yukarı şöyledir.

Bu zincir kopmadıkça, komünizm softalığı provokasyondan kopuşabilir miydi? Bunların içinde, özellikle orta halka gibi: “İstesem, Türkiye’deki komünist hareketi dört yıl durdurabilirim” diyenleri bile vardı. Ve galiba dediklerini, beş aşağı on yukarı yapmıyorlar da değil...

IV - UÇLARIN BİRLEŞMESİ: Yukarıda geçen açıklamalar, komünizm softalığının hangi uçlarla birleştiğini gösteriyor. Uçlardan kişisel bağlara, isim belirtmeksizin, provokasyon bölümünde değindik. Burada yalnız küçük bir şema yapalım.

KUYRUKÇULAR	+	DAR İŞÇİCİLER
<hr/>		<hr/>
1) Komintern yalandan bir haleyle sarılı: Çevreyi göremiyor.		1) Uğraştık: Komintern yine onları haklı çıkarırsa: Alın Partinizi der, gideriz.
2) Tutuklanırsak: Parti yok olur		2) Onların da hakları varmış: Tutulduk, hareket duruyor, bu insanı bezdirmez mi?
3) Legal Marksizmin sınırı dışına çıkmamalı.		3) Parti ile sendikanın farklarını silme eğilimi.
4) İtirafatla: "Marksizm" karşıtlarını polise teslim etmek.		4) Muhaliflerini yok etmek için; gerekirse polisle birleşmek.
5) Örgütte atlatmacılık ve sabotaj		5) Örgütte boykotçuluk.
DAR- AZINLIKÇILAR	+	DAR-İŞÇİCİLİK
<hr/>		<hr/>
1) Şef düşmanlığı: Yeni seflere güvensizlikle anarşiye gider.*		1) Şef düşmanlığı: Eski seflere güvensizlikle provokasyona gider.
2) Üye sapıklığı: Her iyiniyet sahibi işçiyi partili görmek.		2) Üye sapıklığı: Her hınk deyci işçiyi Partili görmek

Komünizm softalığı = ultimatoculuk = dar-işçiciliğin ana hatlarını gördükten sonra, şu üç sonucu çıkarmak olanaklıdır:

1) Tehlikenin önemi: Parti yaşamında söylenti türünden hikayeleri değil, gördüklerimi ve iyi bildiklerimi, ne hatır gönül, ne de perva nedir bilmeksizin topladım. Bunlardan çıkan açık sonuç: a) **Geri**, yani bir zaman çiğnenip geçilmiş eğilim ve ideoloji-

lerin geviş getirilmesi; b) **Anarşik**, yani Partinin yeni konağı için ön safta gelen Bolşevik Parti örgütlülüğüne zıt oluşu; c) **Provokasyona varışı**, yani bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde Parti'nin içinde yarattığı ikilik ve çatlaklarla, polise karşı olan mücadelelerinde zaafını ve bozgununu getirmesi itibarıyla, bir kere genellikle fraksiyonculuğun müthiş bir zehir olduğudur. Bu genel nitelikler içinde dar-işçici fraksiyonun daha büyük bir tehlike oluşu, Lenin'in Bolşevik Parti için üzerinde durduğu şu nedenlerdendir:

a) Dar-işçici geçinenler içten oldukları oranda içyüzlerini tanımak güç olur.

b) Komünizm softalığının "solcu" demagojisi, kitlenin "kötü içgüdüleri"ni pehpehleyerek, onu peşinden kolayca sürükleyebilir.

c) Parti'ye, henüz "kendi kendini aradığı bu sallanma ve yoklama döneminde" demagogların tehlikesi çok pahalıya mal olur.

Onun için, "*Solcu devrimciler tarafından devrime karşı yapılandan daha büyük kötülük, daha büyük akılsızlık akla hayale gelmez.*" (Lenin, **Çocuk Hastalığı...**, s.43)

2- Tehlike ile mücadele: Lenin, solcu tehlikeyi yok etmenin çaresini, onun dogmatizmini amansız şekilde yüzüne çarparak, hatalarını baltalamayı ve kökünden söküp atmayı önerir. Bugün Parti'nin önüne açılan görev, bir zaman kuyrukçuluktan geçtiğini, şimdi de ters tarafından, tersine kuyrukçuluktan, komünizm softalığından çekmemek için, en ufak sapıtmalara tahammül etmemektir. Çünkü dar-işçilik "*bir psikoloji olmaktan çıktı, örgütlenmeye yelteniyor.*"

"*Eğer ilk tarihsel hedefe (işçi sınıfının bilinçli keşif kolunu Sovyetler iktidarından ve işçi sınıfının diktatörlüğünden yana geçirmeye) erişebilmek için, oportünizme, sosyal-yurtseverliğe, tam, doktriner ve siyasal bir galebe çalmak gerekirse, ikinci hedefe, şimdi kendini ortaya atarak dayatan ve keşif kolunun devrimde muzafferliğini temine özgü olan bu yeni duruma kitleleri getirmekten ibaret olan bu şimdiki hedefe de, solcu doktrin yapmacığının, solcu doktrinerliğin tasfiye edilmesi, hatalarının kesin reddi, çürütme ve tam bir şekilde giderilmesi ve bertaraf edilmesi yapılmadıkça ve yapılmaksızın erişilemez.*" (Lenin, **Sol Komünizm...**, c.31, s.93)

3- İşçi-Aydın-Şef ilişkisi: Bilinçli işçi artık demagoji yutmuyor. Aydın komünistten yararlanmayı biliyor. Fakat şarlatan anarşist burjuva aydınla, partinin askeri olan disiplinli komünist

aydını birbirinden ayırmaya mecburdur. Taktik işinde kuyrukçuluğu yenen proletarya, örgüt işinde de kuyrukçuluğu, ister sağdan ister soldan gelsin, tepeleyecektir. Fakat bu konuda yalnız basit militanların değil, "yüksek mevkili" yoldaşların da yapılacak çok görevi vardır. Öğreticilik rolü sistemleşmeye ve planlaşmaya muhtaçtır.

"Bilinçli işçi çoktan beri kundaktan çıkmıştır; onun, olduğu gibi aydından uzaklaşıp çekindiği zaman artık bu zaman değildir. Bilinçli işçi, sosyal-demokrat (o zamanki komünist) aydınlarda bulunduğu daha zengin bilgiler stokunu, daha geniş siyasal ufku takdir etmeyi biliyor. Fakat nerede hakkıyla bir parti oluşuyorsa ve oluştukça, orada bilinçli işçi, proletarya ordusu askerinin psikolojisini, anarşist lafazanlığıyla tantanalı laf gösterişi yapan burjuva aydınının psikolojisinden ayırdetmeyi bilmeye mecburdur; Bilinçli işçi artık, yalnız basit militanlardan değil, fakat bir de yüksek mevkili yoldaşlardan da parti üyeliği görevlerinin üstesinden gelmelerini ısrarla istemeyi öğrenmeli; zamanında taktik sorununda olduğu gibi (şimdi) örgüt maddesinde de 'takipçiler'in ideolojisini küçümsemeyi hiçe saymayı öğrenmelidir." (Lenin, **Ne Yapmalı?**)

Lenin Sol Komünizm eserinde, bütün Partililer için şu iki hedefi gösteriyordu:

Hedef 1: **Keşif kolunu** Sovyetler iktidarından ve proletarya diktatörlüğünden yana geçirmek: Oportünizmin tam (**doktriner, siyasal**) yenilgisi!

Hedef 2: (Kesin devrim için) **Kitleyi** Sovyetler iktidarından ve proletarya diktatörlüğünden yana geçirmek: Solcu doktrinerliliği, hatalarını gidererek temizlemek!

Partimiz, birinci hedefi asla **unutmayarak**, özellikle ikinci hedefe **yürüyor**.

Parti Gelişiminden Rakamlar

Bir komünist partinin gelişim derecesi, o partinin kitle içinde yerleşip kökleşme derecesiyle ölçülür. Kitle içinde kökleşmenin bir sadık belirtisi de, parti bileşiminde proleter unsurların oranıdır. Bolşevik Parti ile Menşevikleri ayırdeden bir yön de, Bolşeviklerin içinde aydın oranının azlığıydı. Sözelimi aydınların oranı Bolşeviklerde 2. Kongre sırasında (1903'te) %20 iken, 4 yıl sonra, 5. Kongre'de (1907) % 6'ya (üçte birinden daha aza) düşmüştü. Oysa aynı tarihte Menşeviklerin yaptığı Kongre de aydınların oranı %52'lerdeydi. Bolşevik Parti'de işçinin oranı 1924 yılında % 46 iken, 1926'da %60'a çıkar. Parti'nin tasfiyesi ve takviyesi Bolşevizme bu sonucu vermişti. Şu halde, bir partinin sınıfça bileşimi oldukça anlamlı bir şekilde, o partinin devrimcilik derecesini belirliyor.

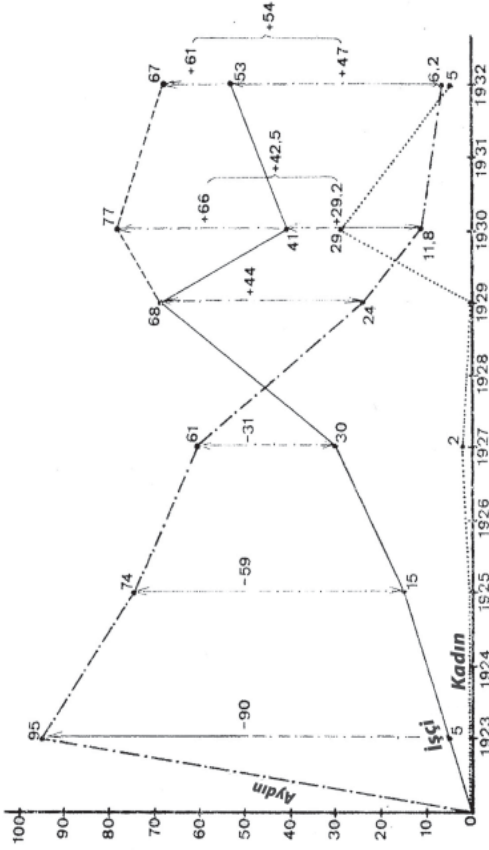
Madem ki belirliyor, bu oranlamayı biz kendi Parti'mizde aramalıyız. Yalnız, sayılardan önce, "aydın" adını Bolşeviklerin kime verdiğini saptayalım. Bolşevik Parti'nin yukarıdaki yüzdelerinde aydın görünenler, orta ya da yüksek eğitim görmüş olanlardır. Şu halde biz de, Parti'de orta öğrenim görenleri, Bolşevikler gibi aydın sayacağız. Sonra Bolşevik Partinin kongrelerine göre aydın-işçi bileşimi saptanıyordu. Partimizin düzenli kongreleri olamadığı için, sayılarımızı kongrelere göre saptamak olanaksız. Onun için, Türkiye'de hemen her iki yılda bir düzenli olarak yapılan geniş polis avları, kitle halinde tutuklama ve mahkemelere başvurmak gerek. Partinin on-oniki yıldan beri olagelen mahkemelerinde tutuklananların sınıfsal sıralamaları, aynı sorunu yani Parti'nin işçi ve aydınca (sınıf ve zümrece) bileşim ve oranlarını yeterince gösterebilir. Şu halde, her tevkifatta tutulanlar arasındaki işçilerle aydınları hesaplarsak, Partinin aydın tarihçesi hakkında şematik bir fikir edinmek mümkündür.

TKP'NİN TUTUKLAMA İSTATİSTİĞİ

Yıl	Tutulanların Sayısı	İşçilerin Sayısı	Aydın Oranı	İşçi Oranı	KADIN Sayı	Oran
1923		1	% 95 (Ortalama)	% 5 (Ortalama)	-	-
1925	12 (Mahkum)	2	% 74 (Beraat edenler hesaba girse % 90'ı bulur)	% 15	-	-
1927	36 (mahkum)	14	% 61 (den fazla)	% 30	1	% 2
1929	25 (mahkum)	17	% 24 (6)	% 68	-	-
1930	17 (mahkum)	10	% 11.8	% 41 (yalnız erkekler arasında % 77)	5	% 29
1932	30 (tutuklu)	16 (Sanayi öğrencisi ile 20)	% 6.2	% 53 (Sanayi öğrencisi ile 67)	2	% 5

**T.K.P. TUTUKLAMALARINDA
İŞÇİ, AYDIN, KADIN ORANLARI GRAFIĞI**

Bir üçüncü kayda değer nokta da, bu istatistiklerin, ister istemez salt fiili anılara dayandıkları için, oldukça yaklaşık ve görece olmaktan kurtulamayacaklardır. Rakamların yaklaşıklıkından çok, istatistiğin göreceliği göze çarpar. Çünkü bazen işçilikle meşgul olanlar arasında İmalat'ı Harbiye ya da sanayi okullarını bitirmiş değilse bile, o derece eğitim görmüş partililerin, aydın mı, işçi mi olduğu hakkında araştırmacının önüne çıkan soruya kolay yanıt verilemeyişidir. Burada uyguladığım sınıflamaya göre, orta eğitim derecesindeki sanayi okulları (İstanbul Sanayi) ile İmalat'ı Harbiye'yi bitirmiş olanları, yukarıda söylediğimiz gibi, çoğu kez aydınlar arasında saymaya mecbur oldum. Bundan dolayı, bu da mutlak değildir. Bununla birlikte, orta eğitim derecesinde sayılabilecek bazı unsurları, yaşamlarının son görünümü gereğince işçi olarak kabul ettim.

Özet olarak, aşağıdaki sayılar mutlak değerler. Fakat bütün sayılarda aynı adamın kavrayışına göre bir sınıflama yapıldığı için, bu sayılarda ortalama oran sanıldığı kadar büyük farklar göstermez. Tam tersine, ortalama bir fikir edinmek itibarıyla, yaptığım istatistik elde "grosso modo" (kabaca) bir endeks hizmetini görebilir.

"TKP'nin Tevkifat İstatistiği"ni göz önüne getirirsek, şimdiye kadar söylediklerimizin sayıyla doğrulandığını görürüz. "Grafik" bu rakamları çizgiyle canlandırır. Her tevkif, Parti'nin bir birimini, bir kalesini düşmana esir etmesi demektir. Gerçi bu birimin bileşimine göre Parti bütünü hakkında bir fikir edinmek **tamamen ve harfi harfine** doğru olmayabilir. Fakat her birim az çok bütünden iz olduğuna göre ve tevkifatla çok kere, Parti'nin önemlice bir parçasının esir düştüğü de unutulmazsa, her tevkifat aşamasında esir düşenlerin bileşimlerine bakarak Parti'nin genel yapısı hakkında bir fikir edinmek mümkündür.

Partide aydın oranı ve işçi oranı, 1923'ten 1927'ye kadar azalmakla birlikte, her zaman aydınlığın çoğunluğu şeklindeydi. 1923 yılında aydınlar işçilere oranla %90 üstündü. 1925'te, aydınların sayısı işçilerden %59 fazla oldu. Yani aydınların yüzdesi iki yılda %41 düştüğü halde, yine işçinin beş katına yakındı. 1927 kuyrukçuluğun intiharı sırasında, aydınların parti içindeki yüzdeleri % 13 düştüğü halde, yine işçilerden %31 fazladır. O tarihe kadar, gittikçe işçiler yavaş yavaş çoğalır ve aydınlar yavaş yavaş azalır-

ken; 1927 ile birlikte parti bileşiminde tepesi taklak bir altüstlük başgösterir. Kuyrukçularla birlikte, partide aydın unsurların oranı birdenbire hemen eskisinin 1/3'üne düşer: %61'den %24'e tekerlenir. Tersine işçi unsurun oranı iki yıl içinde iki buçuk katına yakın artar. %30'dan %68'e yükselir. Bu kez aydınların oranı (+) olmaktan çıkar, (-) açıklar gösterir. Eğer aydın-işçi oranına "parti bileşiminin ipuçları dersek bu tablo 1927'de -31 iken, 1929 yılında +44 olur. Yani iki yıl içinde partinin proleterleşmesi 75 puan birden yükselir. Kuyrukçu aydınlığın partiden atılmasıyla birlikte, proletaryanın keşif kolu içinde proleter unsurun hegemonyası kesin ve ezici bir şekil alır. Bu, parti devrimcilerinin 1925 yılından beri kuyrukçuluğa karşı açtıkları uzlaşmaz ve aman bilmez mücadelenin ilk parlak zaferi, Parti'nin kitleleşmeye doğru ilk büyük ve başarılı hamlesiydi. 1929'da, partide aydınların kabataslak %24, yani 1/4'den daha aşağıya düşmüş görünüşü, salt işçici geçinen softa aydınların da hesaba dahil olmasıyla, 1929'dan sonra olan iki basamakta, partide aydın unsurların yüzde oranı iki kez birbiri arkasından yarı yarıya eksilir: 1930'da %11,8 (12), 1932'de -yuvarlak hesap %6'ya iner. Ve aydın-işçi tablosu ortalama olarak (işçinin lehinde) +42 ve +54 olarak gelişir.

Bu karşılaştırmayla bir daha ortaya çıkıyor ki, bugün parti içinde komünizm softalığının sandığı ya da demagoji vesilesi yaptığı gibi bir aydın tehlikesi yoktur. Hele aydın unsurların 1927 temizliğinden sonraki eğilimi, tam tepesi taklak gitmek olmuştur. Şu halde "yangın var!" yollu nara atmak için bir zaruret yok. Parti her alanda olduğu gibi, bileşim ve yapıcı da normal gelişimine kavuşmuştur. 1907'deki Bolşevik Parti'nin bileşimi (%6 aydın), TKP'nin 1932'deki bileşimidir. İşçinin partideki yüzdesi, Bolşevik Parti'nin 1924 ile 1926 yılları arasındaki yüzdesi oranındadır. Şu halde Parti'nin bileşimce Bolşevikliğini kabul etmek gerekir.

İstatistik ve grafikten çıkan bir sonuç da, özellikle Parti için bir dönüm noktası olan 1927 tarihinden itibaren, kadınların da tevkifata birdenbire ve oldukça hızla karışmalarıdır. O kadar ki, 1930'daki tutuklamalarda kadınların yüzdesi aydınların yüzdesinden 17 puan fazlaydı ve 1932'de kadın ve aydın tutukluların yüzde eğrileri neredeyse aynı hizada kavuşuyorlar. Son polis tasarısında kadın ajanların kabul edilmesinin de ayrı bir işaret olduğu düşüncesiyle, faaliyet için bu yeni unsur da olumlu müjdecici bir harekettir.

Evet, Parti içinde proleterleşmeyi ve Bolşevikleşmeyi istemek olur. Fakat güya solcu palavrayla aydın partiliyi proleter partiliye karşı koymak salt demagojidir. Bununla birlikte, Parti içinde ve Parti tarihinde aydın ve işçi unsurların rol ve karakteristikleri hakkında bir noktayı aydınlatmamak, geçmiş deneyimlerin önemli bir kısmını unutulmaya mahkum bırakmak olur. Parti mücadelesinde işçi ve aydın unsuru karşı karşıya zıt birer nesne gibi koymak başka, her unsurun olduğu gibi niteliklerini saptayarak, bundan devrimci sonuçlar çıkarmak yine başkadır. Kuşku yok ki, Leninizmin otuz yıl önce koyup hallettiği: "*Devrimci örgüte aydın da işçi de girebilir ve girmelidir; geniş toplumsal siyaset için bu bir zarurettir*" meselesini, yeniden tartışma konusu yapmak gibi bir Donkişotluk, ancak komünizm softalığına karışmak demektir. Bernstein'cılar listesine, revizyonistler fihristine yazılmak, parti disiplinine karşı tartışma ve eleştiri suçu yapmaktır. Hayır, burada yapmaya niyetlendiğim, yalnızca Partimiz tarihçesinde, bu iki unsurun nereye kadar, ne oranda yürüyebildikleri, partiye giriş ve çıkışlarının derecesini somut bir örnekle saptamaktır.

En canlı örnek, Parti'nin İkinci Kongresi olabilir. Aradan hiç olmazsa on yıllık bir ara geçmiştir. Kongre'nin işçi ve aydın bileşiminin ne gibi değişimler geçirdiğini etraflıca incelemek için bu yeter. Kongre'nin iki kategoriye ayrılabilir unsurları vardı:

1- Aydınlar: 11 kişi (akılda kaldığına göre);

2- İşçiler: 7 kişi (akılda kaldığına göre). Yani Kongre bileşimi %38 işçi, %62 aydınlı. Yuvarlak hesap 60 aydın, 40 işçi kabul edilebilir. Fakat bu %40 işçinin içinden 5'i, yani %71'i ustabaşı, orta eğitim görmüş, aydın-işçi diyebileceğimiz cinstendi. Fakat biz, salt zihin işiyle ilgilenenleri aydın ve salt maddi kazançla ilgilenenleri, kategorisi ne olursa olsun (ister aristokrat, ister aydın işçi olsun) hep birden usta işçi diye kabul edelim. Bu usta işçiler, belki aydınlardan fazla işçiye yukarıdan bakarlar ve "çırak"lara karşı, garip bir tiksinti ve ürküntü duyarlardı. Şu halde ortodoks işçi örneğini tam anlamıyla belki temsil edemeyecekler. Ama ne yapalım? Olayları dilediğimiz gibi uyduramayız. Önümüzde bunlar var... Bu onsekiz kişinin, Parti'deki dalgalanmaları, yani salt sayıca girip çıkmaları sırasında, on yıl için peşlerini bırakmayalım. Seyri daha iyi izleyebilmek için, bir Kongrecilerin 1932'deki istatistiğini, bir de on yıl içindeki dalgalanmaların grafiğini yapalım.

1923'E GÖRE 1932'DE İŞÇİ-AYDIN MEVCUDU

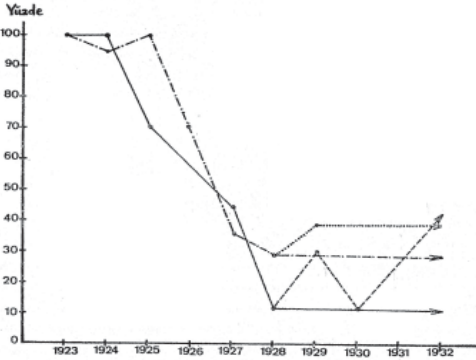
	İskartaya çıkan		Parti Rehberi Kalan	İkircikliler
	Toplam	Köpekleşen		
Aydın	%63,63	% 18,18	%27,27	%9,9
İşçi	%42,85	0	%14,28	%42,85 (bunun 28,56'sı Moprcu)(*))

İŞÇİ-AYDIN SAYISI

_____ : İşçi yüzdesinin eğrisi.
 -.-.-.-.- : Aydın yüzdesinin eğrisi.
 Noktalı eğriler: İkircikliler

İŞÇİ AYDIN YÜZDESİ

_____ : İşçi yüzdesinin eğrisi.
 -.-.-.-.- : Aydın yüzdesinin eğrisi.
 Noktalı eğriler: İkircikliler

(*) [Mopr: Uluslararası Kızıl Yardım Teşkilatı (Komintern'e bağlı bir kuruluş)]

Grafiklerle istatistiğin söylediğine göre:

1) Eğriler şöyle böyle birbirine paralel gidiyor;

2) Özellikle 1925'ten sonra gerek işçi, gerek aydın bireyler arasında 1928'e kadar süren bir devamlı ve artan panik görülür;

3) Bu panikte aydın unsurla işçi unsur arasında göze batan özellik farkları var. Bu özellikler şöyle özetlenebilir:

a) Mücadeleden kaçanlar:

1- Mücadeleden işçiye oranla aydınlar hemen üçte bir oranında daha çok kaçıyorlar. Bu, nicelikçe aydın unsurun daha kaçak olduğunu gösterir;

2- Nitelikçe: Aydın unsurun sinikliği sırtır. Kaçan aydınların üçte biri burjuvazinin adıyla sanıyla köpekliğini benimser. Oysa işçiden böyle köpeklik eden kimse yoktur.

b) Mücadelede kalanlar: Burada oldukça anlamlı bir oran gösteriyor. Parti içinde rehber rolünü korumuş olan aydın devrimciler, işçi devrimcilerin hemen hemen iki katıdır. Bu sonuç, genel kurala zıt gibi görünse bile böyle... Ve açıklamasını Türkiye'de devrimci mücadelenin başlangıç özelliklerinde aramak gerekir. Aydınlarda, mücadeleden büsbütün kaçanlar çok, kalanlar da çok. İşçilerden büsbütün kaçan da az, kalan da az... Burada "işçi" dediğimiz unsurun genellikle aristokrat işçilerden oluştuğunu hatırlarsak, işçiden kalanların neden o kadar az olduğunu daha iyi anlarız. Ve o zaman, genel kurala uygun olan şu olayı tekrarlamak gerçeğin içyüzünü daha iyi gösterebilir: Parti içinde rehber rolünü koruyarak kalan biricik işçi kimdi bilir misiniz? Aristokrat olmayan ve "çırak" konumunda bulunan işçi. Demek, on yıllık mücadelede sallanmak şöyle dursun, rehber rolünde yetişmiş unsurun nitelikleri şu olmuş:

1- İşçi asilzadeliğine mensup olmayan işçi; 2- Genç işçi...

c) Sallananlar: Aydın unsur içinde sallanan hemen yok gibidir. Oysa işçi unsurdan sallananların yüzdesiyle kaçanların yüzdesi birbirine eşittir. Açıklaması şu olabilir:

1- **Türkiye'de** aydın unsur aslı gereğince ya burjuvazinin, ya da proletaryanın adamı olmaya mecburdur. Avrupa'nın aydın oportünizmini besleyen geniş legalitesi Türkiye için bir hayaldir. Türk aydını için sorun keskindir: İki rahmetten biri!.. İkisinin ortası yoktur.

2- **Türk Partisi'**nde işçi unsurun bu derece istikrarsızlığı ve sallantısı, yukarıda işaret ettiğimiz gibi Türkiye'de devrimci ha-

reketin başlangıç özelliğinden ileri gelmektedir. Bilimsel komünizm bir aydın hareketi gibi başladı. İşçi sınıfına da aydın cephesinden işledi. Türk proletaryasının aydın işçi kabuğunu gagalayan ve "iç"ine, koyu yığına gömülemeyen komünist hareketi, zaruri olarak aristokratlaşmış işçiden birçok unsuru Parti'ye aldı. İşçi küçükburjuvazileri, tüm küçükburjuvazi gibi sallanacaktı. Bir yandan daha dolgun ustabaşılık ücretiyle burjuva ideolojisine yaslanırken, öte yandan geniş bir işçi aristokrasisini uzun süre besleyemeyen Türk burjuvazisi karşısında sık sık sınıfsal gerçekliğini hatırlatmaktan geri kalamıyordu. Onun için, Parti mücadelesi çetinleştiği zaman, kuyrukçuların kaçak, kaçamak ve ihanet ideolojisini yarı haklı, yarı haksız görerek; devrimcilerin kuyrukçulara indirdikleri hançer darbelerini gene yarı haklı, yarı haksız bularak, bir küçükburjuva şairin dediği gibi: "*Yarı yoldan çok gökten uzak, yarı yoldan çok arza yakın*" kalakaldılar.

Şu tahlilden genel bazı sonuçlar çıkarmak istersek şöyle diyebiliriz:

1- Aydın unsur kaçarsa, hem çok, hem temelli kaçır; fakat kalanı sağlam, herşeyi göze alarak kalır. Bu hiç olmazsa Türkiye için olayların ifadesidir. (Aman bu sonuçtan şimdiki partili aydınların kılına dokunulmamalı, hepsi sonsuza dek mutlak devrimcilerdir anlamı çıkarılmasın; Parti çizgisinden sapanın boynu daima kıldan ince ve Parti kararları her zaman kılıçtan keskindir.)

2- Parti yapısında, aydınlar kadar işçi aristokrasisi de istikrarsızlık nedenidir. Hatta Türkiye'de aydınların, kaçınca bir daha arkalarına bakmadıklarını kabul edersek, işçi aristokrasisinin aralıkta zikzaklar oynayışı daha tehlikelidir. Sapıtmalara daha açık kapı ya da çatlaktır. Bununla birlikte gerek aydınlar, gerek özellikle aristokrat işçi unsurları üstünde gözlerimizi dört açma-ya mecburuz.

3- Genç kuşağa daha fazla önem vermeli.

Son bir nokta: Parti gelişiminde ortodoks Marksizm-Leninizm kanadını; şimdiye kadar aydın kuyrukçuluğa karşı aydın devrimciler tuttu. Kuyrukçuluğu temizleme pratiğinde genelkurmay onlardı. Ve bugün Parti'nin geniş proleterleşme seyrinde onların rolünü tanımamak... [Birkaç kelime okunamadı.] hatadır. Oysa, eski işçi asilzadeliği, sistematik olarak kuyrukçuluğun hayranı kalmış. Ancak genç kuşak ve yeni yetişenler bu hayranlığı fiili olarak **kismen** inkâr edebilmiştir. Bu "son nokta"yı, Parti'de her-

hangi bir unsurun fetişleşmesinden çok, sırf, olan bir görünüm olarak kaydetmezsem, gerçeklikten çıkarım diye yazdım.

Bir ikinci nokta daha: Ne bileyim, belki soran olur. Madem ki benim aklıma geldi, başkasının da gelebilir. Acaba! Evet, acaba, aristokrat işçi unsurun şu güz yaprakları gibi patır patır dökülüştü, sakın, şu kendilerine "ortodoks" süsü veren "aydınlar"ın bir sabotaj falan gibi marifetleri olmasın? İzin verin, burada bir "Ah!" çekeyim. Ve sonra kulağınıza yavaşça fısıldayayım; söz sonsuza dek aramızda kalsın ve uutulsun: "İşçi"dir diye, bu "efendi"leri aydınlar adım adım kovalayarak tamamen rica yolu ısrarlarla davet etmişlerdi. Ve... [Birkaç kelime okunamadı.] "parlak" işçi düşmanlığı bize geleneksel ve denenmiş bir mirastır. Gelenekseldir, çünkü Marks'ın ve Lenin'in acı ve şikayetlerini unutamayız; denenmiştir, çünkü kuyrukçuluk paniğinin yarattığı paniği, hiçbir zaman akıldan çıkaramayız.

Konak Yakmak ve Bolşevikleşme

Dünyada yakılacak hasırı olmayanların, proleterlerin partisinde hangi "konak"ları yakacağımıza şaşmayın. Buradaki konak, İspanya'da kurulmuş bir şato değil, "aşama"dır. Aşama yakmak, konak yakmak deyince neyi anlıyoruz?

Şunları:

Lenin, 1905 Devrim konağı için: "*Bu dönemin*" diyordu, "*her ayı, kitleler ve şefler için, siyaset biliminin esaslı ve özlü temellerinin incelenmesi itibarıyla, bir yıllık 'barışçı' ve 'anayasacı' gelişim değerindedir. 1905'in genel prova ve tekrarı olmasaydı, 1917 Ekim Devrimi olanaksız olurdu.*" (Lenin, **Sol Komünizm...**, c.31, s.27) Lenin'in dediği açıktır: Rusya'da 1905 deneyimi yaşanmasaydı, 1917 Devrimi olmazdı.

Bunu her ülkede yaygınlaştırmak doğru mu? Örneğin Türkiye'de proletarya devrimi bir 1905 "genel prova"sını yapmaya ve ondan sonra 1917'ye girmeye mecbur mudur? Biraz gereğinden fazla akademik, biraz da falcılık gibi gözükene bu sorunu neden kendi kendime soruyorum? Soruyorum, çünkü şimdiye kadar yaptığım tahlili bir sistem sayarsam, bu sorgu o sistemin kaçınılmaz bir parçasıdır. Geçirdiğimiz konakları, içinde bulunduğumuz konağı karakterize ettikten sonra, gelecek konak hakkında hiç tınmamak, hayli kaygısızlık olurdu. Ama bu "hayal"miş. Eyvallah! Biz Bolşevikler, biz tarihsel maddeciler, biz gerçekçiler hayal de kurarız. Fakat bizim hayallerimiz, yarının gerçekleri üzerinde uçtukları için birer ütopya değildirler. Yeter ki, gelişim konaklarının somut gerçeklerinden yön alsınlar ve bilimin önceden görüş gücünden esinlensinler. Engels, gelecek dünya savaşında, Lehistan cephesinin bir bozgunundan sonra Moskova'da patlayacak bir devrimin dünyayı şaşalatacağını Liebknecht'e yazarken, belki "hayal" kuruyordu. Lenin: "*Rus işçisi Avrupa proletaryasının keşif kolu durumunda Çarlığı ve ka-*

pitalizmi devirdikten sonra Avrupa proletaryasına ve devrimine ocak olacak” derken, “hayal” kurmaktan korkmadığını haykırıyordu. (Lenin, **Ne Yapmalı?** c.5, s.373) 1917 bu “hayal”lerin gerçeği çıkmadı mı?

Emperyalizm, dünya bunalımının dünya çöküşüne doğru, lavdan erimiş kurşundan bir sel gibi bütün ağırlığıyla akıyor. Bu yakın evrensel çöküşte, Türk proletaryası 1905’i mi, 1917’yi mi yaşayacak? Aynı soruyu bu tarzda sorunca ise, yukarıda hayal kuruyormuş gibi gelen insanın, şimdi bu kadarlık basit bir sorunu önemli bir şeymiş gibi soruşuna, kızmak mümkün görünüyor: Elbette 1917, yanıtı dilin ucuna kolayca geliyor: Bir 1905 “prova”sında Türk proletaryasının gereksinimi yok mu? Buna bir genel, bir de özel olmak üzere iki cevap verilebilir:

1- Genel cevap: Önce diyalektik maddeciliğimiz sıçrama ve atlama felsefesidir. Atlayacak güçte olan bir beden yeterince hızını alırsa, pekâlâ yürüyerek geçeceği bir batağı atlayabilir. Türkiye’de, doğrudan doğruya -yani provasız- devrime hazırlanmak ve 1905’i atlamak olanaklı mıdır? Evet. Bu “evet”i, bundan daha yıllarca önce, Komünist Enternasyonal verdi: Değil bir aşamayı, bir konağı, hatta bütün bir dönemi atlama olanağını pratik araştırmalarla saptadı. Çin örneği bir ülkenin hiç kapitalizm dönemine uğramadan, pre-kapitalist ilişkilerden, Sovyetler köprüsü aracılığıyla doğru sosyalizme ve komünizme gitme olanağını gözle görülür, elle tutulur hale getirdi. Demek, emperyalizm aşamasında atlamak değil, dev adımları yapmak, tarihin bir dönemini olmamışa döndürmek olanaklıdır.

2- Özel cevap: Parti, somut olarak, yani sözgelimi yapısında işçi unsurların oranı açısından Bolşevik Parti’nin 1907’lerdeki düzeyine yaklaşmıştır. Bu düzeyi bilince geçirerek, 1905 gibi, ondan sonraki can sıkıcı, uzun, gereksiz basamakları da Partimiz bir sıçrayışta atlayıp geçebilir mi? Buna cevap vermek için, öce 1905’in anlamı üstünde bir an duralım. Hatırlıyoruz: 1871 Paris Komünü uluslararası proletaryanın ayaklanma mücadelesi içinde de bir dönüm noktası olmuştu. O ana kadar av tüfeği ile barikata çıkan halk, karşısına aynı ayar silahlarla çıkan askere oranla, barikatın siperinde daha güçlü kalabiliyordu. Fakat Bismarck’ın ordusuna yıldırım hızıyla zaferler kazandıran yepyeni savaş tekniği, 1871 ile birlikte müthiş bir gelişim bulmuş ve bütün teknik gibi egemen sınıfların elinde ve malı olduğu için “medeni savaş”a

ya da iç savaşa karşı yaman bir düşman kesilmişti. İşçi sınıfı 1871'den sonra eski barikat yöntemine veda etmek ve yeni iç savaş yöntemleri bulmak mecburiyetinde kalmıştı. İşte 1905 "prova"sı bu yeni yöntemin keşif ve uygulama deneyimiydi. Fakat bu deneyim yalnız Rus proletaryasının değil, ondan yararlanmasını bilen bütün dünya işçilerinin de deneyimi ve "prova"sıydı. Rus proletaryası, yalnız 1905 provasıyla kalmadı, ondan sonra bir de 1917 zaferini başardı. Şu halde yararlanmasını bilenlere bir yenilgi ve bir de parlak galibiyet dersini bıraktı. Öteki komünist partiler bu derslerden nasıl yararlanacaklar? Tıpkı Rus proletaryası gibi emekleye emekleye, önce 1905 yenilgisini tadararak, sonra mı 1917'ye varacaklar? Türk burjuvazisi nasıl klasik kapitalizme uğramadan doğru tekelci finans-kapitalizme atladıysa, Türk proletaryası da öyle, ilkel deneyimleri geniş getirerek değil, onlardan çıkan dersleri son zafer deneyimiyle yoğurarak, doğru Sovyetler devrimine girişmeye mecburdur. Kimya bilimini öğrenenler, önce ilk ve orta çağlarda filozof taşını arayan simyagerlerin işlem ve yöntemlerini uygulamaya mecbur değillerdir. En son bilim yöntemlerine göre hareket ederler. Devrim biliminde de böyle hareket etmek zaruridir. Nitekim 1871 Devrimi de ilk kez Komün hükümetinin proletarya diktatörlüğünün somut şekillerini veren bir deneyim olmuştu. Fakat 30 yıl sonra, Bolşevizm yeni bir Paris Komünü denemeye yeltenmedi. Onun için, biz de 27 yıl sonra bir ikinci 1905 yapmaya özenemeyiz. İşçi sınıfı kadar uluslararası bir varlık, elbette dünyanın herhangi bir noktasında olacak en küçük deneyim ve dersleri kendi sınıfsal bilincini geliştirmekte kullanacaktır.

Şu kısa soru-cevaptan ne çıkıyor? Neredeyiz sorusuna az çok belirli bir yanıt... Bir kere 1903'ten sonralarda bulunduğumuz muhakkak. Fakat 1905'ten önde miyiz, arkada mıyız? 1927'den 1932'ye kadar 4 yıl geçti. 1903'ten dört yıl geçtiği zaman Rus Partisi 1907'de, yani devrimden sonra başlayan genel karşı-devrim yıllarına girmektedir. Gerçekten, 1932'de Parti'de sözgelimi aydın unsurun %6'yı pek geçmemesi, 1907 Londra Kongresi'ndeki Rus Bolşevik Partisi'nin yapısına yakın (görünen rakamca aynı) bir düzeyde bulunduğumuz daha yukarda anlaşılmıştı. "Yol"un neresindeyiz deyince, 1907 konağındayız diyebiliriz. Ya 1905? Evet, Türkiye proletaryası, 1927 ile 1932 arasında bir 1905 devrimini yaşamadı. Bunun nedeni şu iki alanda bulunur:

1- Siyasal neden: Rusya'dakinin tersine, Türkiye'de burjuva devriminin başarılması olması;

2- Ekonomik neden: Dünya bunalımına karşın, Türkiye'de sanayi gelişiminin henüz devamı... Bu siyasal ve ekonomik nedenlere karşın kitlelerin görülmedik bir hızla radikalleşmesi, orta sınıfların dehşetli parçalanışı, genel bunalımın derin etkileri... Türkiye işçi sınıfının devrimci hamlesini bilemekten geri kalmadı. Bu hamlenin elle tutulur ifadesi, Türkiye komünist hareketinin son yıllarda birdenbire kitleleşmiş çehresinde okunur. Anarşiye kadar varan kapitaliste karşı bireysel işçi tepkileri, ufak tefek grev girişimlerinin terörle boğulması, en küçük legal olanaklarda işçinin sokağa dökülüp şehirleri fiilen zaptetmesi... bir 1905'i **geçirmediyse** bile, 1905'i **geçtiğini** gösterebilir. Şu halde yaklaşık olarak:

1- Özel bakımdan: Parti, yapıcı 1907 Bolşevik Parti'nin düzeyindedir.

2- Nesnel bakımdan: Türkiye proletaryası ve kitleler, onbeş yıllık yakın Sovyetler iktidarının ışıklarını, ola ki burjuva basını denilen kamuoyu zindanının demir pancurlu pencerelerinden seyrettiği kadar olsun görmüş ve **gizli** kuvvetçe devrimcileşmiş bulunuyor.

Partimiz örgüt konağına gelinceye kadar, Bolşevik Parti'den birkaç kat daha hızlı yol alıyordu. Oysa örgüt konağından sonra bu hız birdenbire durur. Yani Parti'nin Bolşevikleşme işi, Rus Bolşevik Partisi'nin emekleyişiyle aynı çabuklukta atbaşı gider. 1903'ten 1907'ye kadar 4 yıl, 1927'den 1932'ye kadar 5 yıl. 1907 Rusya'sında karşı-devrim tam zafer kazanmıştı. 1932 Türkiyesi de, uzun zaman, bayramda seyrana çıkmış bilinen kızlar gibi, hem canı gider, hem naz ve cilvenin binini bir paraya aşırır taşırır bir psikoloji içinde, sürekli kırıtarak flört ettiği halde, yüz verildiğini anladıkça kafa tutarmış, hiç istemezmiş gibi sarakaya aldığı, çifteler attığı Milletler Cemiyeti'ne girıştır. Türk burjuvazisinin bu hareketi, hiç kuşku yok, uluslararası dış siyasetinde bir dönüm noktasıdır. Eski "dost"u Sovyetler Birliği'ne verdiği güvence ne olursa olsun, burjuva aşiftesinin gönlü daima Fransız bankalarınınındı. Bugün cismini de artık gizli gizli değil, daha besbelli bir şekilde finans-kapitale teslim etme konumundadır. Bu dönüş -büsbütün sağdan geri mi, yoksa yarım sağ mı olacak, onu zamana bırakalım- muhakkak ki sağa doğru bir dö-

nüştür. Anti-emperyalist cephenin keskinliğine göre ileri değil geri, devrimci değil gerici bir harekettir. Alman burjuvazisi gibi, Türk burjuvazisi de mazlumların mazlumların hamisi Sovyetler Birliği'ne bir vefa mektubu veriyor. Fakat unutmayalım: Alman burjuvazisinin komünizme karşı bugün aldığı tavrı, Türk burjuvazisi çoktan almıştır. Yalnız iç tavrını biraz da dış siyasetiyle taçlandırıyor: 1907-1908 Rusyası gibi, 1932 Türkiye'sinde de karşı-devrim ilerliyor, gerilemiyor demek...

Parti ne yapacak? Bolşevik Parti bizim şimdiki durumumuzdan 10 yıl sonra iktidara geçmişti. O zamanın böyle on yıl bekleme-ye tahammülü vardı. Ya bugün? Nesnel şartlar, Türkiye'de proletaryanın iktidara geçmesi için gereken emrivakiler acaba on yıl sonraya atlayabilir mi? Dört yaşına basan kapitalist bunalım, yüz milyonları geçen açlarının hançeresiyle bu kadar sabra olanak kalmadığını haykırıyor. Kapitalizmde rakamla toplumsal olayları önceden matematiksel hesaba sokmak oldukça şanssız sonuçlara yol açabilmekten kurtulmasa bile, dünya sınıf ilişkilerinin göz önünden basit bir resmi geçidini yaptırınca, dünyanın on yılı değil, beş yılı beklemeye takati kalmadığını söylememek elden gelmez. Şu halde Partimiz, bundan sonra yol alacağı konakları, Rus Bolşevik Partisi'nden hiç olmazsa iki katı hızla aşmaya mecbur görünüyor. Nasıl, biz Lenin'in partisinin iki katı hızla mı ilerleyeceğiz? Evet! Buna mecburuz. Biz Lenin'in yapamadığını mı yapacağız? Hayır! Lenin'in yaptığını yapacağız. Leninist partimiz, Leninizmin dediğini yapacak. Lenin de Türkiye`de yaşasaydı, TKP'nin Bolşevik Parti'den daha hızlı yürümeye mecburi olduğunu söyleyecekti. Neden mi? Çünkü:

1- Nesnel neden: 1907 ile 1932 arasında tam çeyrek yüzyıllık bir ara var. O zaman emperyalizme giren kapitalizm, şimdi emperyalizmin bunalım döneminin sonuna ve Sovyetler ülkesinde komünizmin başlangıcına, yani sosyalizme giriyor. Geç kaldık, geç diye, bütün olaylar haykırıyor. Daha on yıl önce Türk burjuvazisini: "Bolşevik de oluruz, şeytan da oluruz!" diye ciyak ciyak bağirtan o ezici "olay", bugün kapımızı zangır zangır sarsıyor açmazsak kıracak...

2- Öznel neden: Madem ki nesnel koşullar kaçınılmaz ve sakinilmaz bir yıldırıma döndü, üzerinde dikkatle işleyeceğiz yan, devrimin keşif koludur. Partimiz neden iki kat hızla yürümelidir? O çok açık: Geç kalmamak için... Fakat bu kadar çabuk gidilebilir

mi? Elbette. Yalnızca Bolşevik Parti'nin tarihçesini hatırlayalım. Leninizm 1903'ten 1912'ye kadar tam on yıl neyle uğraştı? Bağırsak hastalığı, iç yırtınmalarıyla, RSDİP on parçaya bölünmüş, kendi kendini yemekle meşguldü. Evet, Bolşevizm, 1903'ten beri vardır. Ve varlığını daima keskin sınırlarla konfüzyonizme, oportünizme karşı korudu. Fakat fraksiyonculuk illetine son silleyi ve bütün sağlı sollu oportünizmlere son satırı ancak 1912'lerde indirdi. Şimdi biz 1907`de miyiz dedik? 1907'den 1912'ye kadar ne eder? 5 yıl mı? Tamam. Bolşevizm devrime, ondan sonra on yılda mı varmıştı? Şu halde biz bugün fraksiyonculuğu kökünden kazıyıp, Parti'yi tepeden tırnağa kadar Bolşevikleştirirsek, hesap gün gibi aydıdır: Bolşevik Parti'yi beş yıl oyalayan boş iç hastalığından yakayı sıyrırız ve o zaman Bolşevik Parti'nin on yılda aldığı yolu bizim beş yılda almamız pekâlâ mümkün olabilir. Dikkat edelim: Nesnel neden ve koşullar kapımızı kırıyor. Bizim sağır sultanlar gibi Baruh uykusuna yatmamamız sözkonusu. Gerekli olan, öznel yöndür, bu kendini dayatan zaruretleri bilince çıkarmaktır. Yoksa devrim şartlarını "yoktan var" kılmak, bunalım "icat" etmek önerisinde bulunan yok. İşte Lenin'in gecikenlere, "adıma gel! Çok hızlı gitme! narasını atmak ancak bir şapşalın işi olabilir" dediği dört yol ağzı burasıdır. On yıllık yolu beş yılda almak için ne yapacağız? Herşeyden önce şunu: Fraksiyonculuğu besleyen bütün sapıklıkların köküne kibrit suyu + Parti'de Bolşevikleşme!

Arada Bolşevizmi boş yere uğraştırmış gereksiz konakları yangına vererek, Parti'yi Bolşevikleştirerek çelikleştirmek ne demektir? Buna cevap vermek için, Bolşevizmin işe nasıl başladığını, neden başarılı olduğunu saptayarak, oradan Bolşevikleşmenin formüllerini çıkarmak gerekir. Bereket bu zahmete katlanmayacak kadar şanslı bir kuşaktanız.

Bolşevik Ustamızın silah deposunu gözden geçirmek, Bolşevikliğin Bolşevikleşme yolunda hangi silahları kullandığını anlamaya yeter. Lenin'in Bolşevikleşme işinde hangi temellere dört elle sarıldığını, dolayısıyla sarılmak gerektiğini anlamak için: 1- 1907'den 1909'a kadar dediklerini ve tabii 1912'ye kadar yaptıklarını); 2- Devrimden sonra kaleme aldığı **Sol Komünizm: Bir Çocukluk Hastalığı** adlı taktik şahaserine başvuralım. Bu uzun ve derin tahlilleri buraya aynen geçirecek değiliz. Sade düsturlarını birer sözcük halinde saptayalım. O zaman şu noktaları buluruz:

1- Teori: "En emin Marksist teori zemini üzerinde doğmak";

2- Disiplin: Örgütün "çimento"su olan Bolşevik "demir disiplin",

3- Oportünizme tahammülsüzlük: Gerek sağcı, gerek solcu sapıklara acımasızca vurmak (özellikle solculuğu ve anarşizmi tepelemek);

4- Çeşitli mücadele: Yalnız bir alanda ve bir türlü değil; legal-illegal, barışçı-devrim boralı, gizli-açık, meclisçi-terörist, küçük mahfilci-kitleleri kucaklayıcı... (Tabii bunların deneyimle yanlış olduğu anlaşılanları atılır);

5- Kesin illegaliteyi uygulama;

6- Legaliteyi son haddine kadar kullanmak;

7- Kitlelerde iletişimi geliştirmek;

8- Her türlü işçi örgütünü sosyalizme kazanmak;

9- Kitleleri devrime hazırlamak ve kendi deneyimleriyle ikna etmek;

10- Bağlantı ipi: Merkezi yayın organı...

Bu birbirinden çıkan, birbirini tamamlayan, fakat derin özellikleri bakımından ayrı ayrı incelenme ve gerçekleştirilmeye değer ve deyim yerindeyse Bolşevikleşmenin "evamir'i aşere" ["on emir"]si sayılan on maddeyi, kitapta olduğu kadar hayatta, sözde olduğu kadar işte de Bolşevikçesine gerçekleştirirsek, o zaman, Lenin'in 1909'da bağırdığı gibi, biz de göğsümüzü gere gere haykırabiliriz:

"Saflar yeni bir savaş için yeniden örgütlenerek toplanmıştır. Durum ve şartların değişikliği hesaba katılmıştır. Yol seçilmiştir. Bu yolda ileri! Ve devrimci RSDİP hemen, hiçbir karşı-devrimin sarsamayacağı ve devrimimizin yakın savaşı gelir gelmez, halkın bütün militan sınıflarının başına geçecek bir güç olacaktır." (Lenin, **Otzovizm ve Ültimatoculuk**, Proleter, no.46, 11/2.4 Temmuz 1909, c.15, s.459-460)

Ve o zaman, Türk burjuvazisinin sömürge kurtuluşunda, doğunun bağımlı burjuvazilerine örnek olduğundan çok daha yüksek ve evrensel anlamda, Türk proletaryası, tüm doğunun mazlum halk ve işçi sınıflarına toplumsal ve nihai kurtuluş kavgasında örnek olacaktır.